

Riksdagens protokoll

2007/08:47

Onsdagen den 19 december

Kl. 09.00 – 15.31

16.00 – 16.11

Protokoll
2007/08:47

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 13 december.

2 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 december

NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Punkt 1 (Mål för och inriktning av näringspolitiken)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

3. res. 2 (mp)

Förberedande votering:

133 för res. 1

15 för res. 2

154 avstod

47 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

156 för utskottet

134 för res. 1

15 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 25 c, 23 fp, 22 kd

För res. 1: 115 s, 19 v

Avstod: 15 mp

Frånvarande: 15 s, 11 m, 4 c, 5 fp, 2 kd, 3 v, 4 mp

Punkterna 2–5

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU2 Utgiftsområde 19 Regional utveckling

Punkt 1 (Mål för och inriktning av den regionala tillväxtpolitiken)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

Votering:

167 för utskottet

134 för res. 1

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 m, 23 c, 23 fp, 22 kd, 14 mp

För res. 1: 115 s, 19 v

Frånvarande: 15 s, 12 m, 6 c, 5 fp, 2 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 2 (Europeiska unionens sammanhållningspolitik)

1. utskottet

2. res. 2 (s)

Votering:

170 för utskottet

116 för res. 2

18 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 24 c, 23 fp, 21 kd, 15 mp

För res. 2: 115 s, 1 v

Avstod: 18 v

Frånvarande: 15 s, 10 m, 5 c, 5 fp, 3 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 3 (Organisering och lokalisering av myndigheter)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

284 för utskottet

20 för res. 3

2 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 87 m, 25 c, 23 fp, 22 kd, 15 mp

För res. 3: 1 s, 19 v

Avstod: 2 s

Frånvarande: 15 s, 10 m, 4 c, 5 fp, 2 kd, 3 v, 4 mp

Punkterna 4–7

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU3 Utgiftsområde 21 Energi

Punkt 1 (Energipolitikens inriktning)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

3. res. 2 (v)

4. res. 3 (mp)

Förberedande votering 1:

20 för res. 2

15 för res. 3

272 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

115 för res. 1

19 för res. 2

172 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

158 för utskottet

115 för res. 1

34 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 m, 25 c, 23 fp, 22 kd

För res. 1: 115 s

Avstod: 19 v, 15 mp

Frånvarande: 15 s, 9 m, 4 c, 5 fp, 2 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 2 (Vattenfall AB)

1. utskottet

2. res. 4 (s)

3. res. 5 (v)

Förberedande votering:

110 för res. 4

21 för res. 5

175 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

158 för utskottet

115 för res. 4

33 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2007/08:47

19 december

Prot. 2007/08:47
19 december

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 88 m, 25 c, 23 fp, 22 kd
För res. 4: 115 s
Avstod: 19 v, 14 mp
Frånvarande: 15 s, 9 m, 4 c, 5 fp, 2 kd, 3 v, 5 mp

Punkterna 3–7
Kammaren biföll utskottets förslag.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:263

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:263 Utförsäljningen av Telia Sonera
av Thomas Östros (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 januari 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 14 december 2007

Näringsdepartementet

Mats Odell (kd)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2007/08:264

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:264 Utförsäljningarnas konsekvenser för den
finansiella infrastrukturen

av Thomas Östros (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 januari 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 14 december 2007

Näringsdepartementet

Mats Odell (kd)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:265 Utförsäljningen av Vasakronan
av Thomas Östros (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 januari 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 14 december 2007

Näringsdepartementet

Mats Odell (kd)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2007/08:267

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:267 Ett oberoende råd

av Eva-Lena Jansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 januari 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 14 december 2007

Näringsdepartementet

Mats Odell (kd)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2007/08:FPM43 Meddelande om EU:s hantering av instabila situationer

KOM(2007)643 till utrikesutskottet

5 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

2007/08:37 till finansutskottet

6 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkanden 2007/08:FiU2–FiU5 och FiU9
Civilutskottets betänkande 2007/08:CU4
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2007/08:AU3

*Registreringen av
riksdagsledamöters
åtaganden m.m.*

7 § Registreringen av riksdagsledamöters åtaganden m.m.

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU2
Registreringen av riksdagsledamöters åtaganden m.m. (framst. 2006/07:RS3).

Anf. 1 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Systemet att vi som riksdagsledamöter ska redovisa våra tillgångar har nu verkat sedan 1996 på frivillig basis. Jag måste erkänna att jag nog saknar en erfarenhetsredovisning av vad detta har gett för positiva effekter alternativt negativa effekter för det syfte som det här ursprungligen har haft. Jag tycker att det är synd att man inte har lyft fram detta på ett tydligt sätt.

Dessutom saknas redovisning i betänkandet över huvud taget av de här erfarenheterna, mer än att man har räknat upp hur många det är som har anmält och hur många det är som inte har anmält. Men det är väl knappast det som är det egentliga syftet.

Jag kan avslöja att jag inte har redovisat. Det är inte för att trilskas, inte alls. Jag bara tycker att det är ytterligare en uppgift att lägga på arbetsbördan, att hålla ett register ajour för att redovisa det här. Om du inte ajourhåller det tillräckligt ofta blir du lätt anklagad för att du inte har lämnat korrekta uppgifter. Dessutom finns uppgifterna i offentliga register för den som är riktigt initierad och intresserad. Det ligger föga hemlighet bakom.

Då kan man ju fundera på syftet med det här. När man läser förarbeten etcetera och tar del av de diskussioner som har förevarit handlar det såvitt jag har förstått om möjligheten att för egen vinning kunna påverka någon form av utveckling genom den position man har som förtroendevald. Då vill jag påstå att som riksdagsledamot är det sällsynt små förutsättningar att du av något skäl skulle få den här månghövdade församlingen på 349 ledamöter att gå i en viss riktning för att det skulle gagna din personliga tillgångsmassa. Det är sällsynt långsökt, vågar jag påstå.

Som minister, ja, där kan jag förstå att du har en väsentligt mycket större möjlighet att påverka. Där finns dessutom ett lagbundet krav att man ska redovisa. Dessutom överlämnar man ofta sina förmögenheter, åtminstone på aktiesidan, för så kallad diskretionär förvaltning så att man inte utövar någon egen påverkan på vad man satsar pengar i och inte.

Om vi säger att riksdagsledamöternas förmåga att påverka detta är väldigt begränsad kan vi väl gå över och titta på den beroendeställning som man i någon mån skulle kunna ha som riksdagsledamot. Om vi då bara tittar på tillgångssidan tycker jag att det blir en märklig koppling. Min erfarenhet är att det inte är de som har tillgångar som är de som är

mest beroende. Tvärtom brukar de vara ganska oberoende. Det gör ju att rekvisitet att uppnå ett beroendeförhållande på grund av tillgångar är sällsynt svagt.

Däremot kan vi titta på skuldsidan. Jag har själv sysslat med ekonomisk redovisning för andra personer i 16 år och har sett hur just skulder kan påverka människors handlande i väldigt stor utsträckning. Det finns ju någon tidigare politiker som har sagt att den som är satt i skuld är inte fri. I det avseendet måste jag säga att jag håller med den personen i hans utsago. Det är min mycket tydliga erfarenhet från mitt yrkesliv att det är så. All erfarenhet pekar på att det är just skuldsidan som kan försätta människor i situationer där de handlar på ett sätt som inte alla gånger kan anses vara så väl övertänt.

När man då tittar på betänkandet som sådant konstaterar jag att Lagrådet på ett mycket glädjande sätt i sitt yttrande har gjort följande beskrivning av just § 8, nämligen ”att registret, för att fylla sitt syfte att ge en samlad information om riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen, bör innehålla även uppgifter om skulder”.

Det brukar oftast tillmätas en betydelse i den här kammaren vad Lagrådet säger. Men i det här fallet verkar det som om det har gått spårlost förbi. Kan det möjligen bero på att det har varit en politisk beredningsgrupp? Det låter jag åhörarna själva dra någon möjlig slutsats av.

Herr talman! Jag yrkar i enlighet med det anförda bifall till min motion 2007/08:K412.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

8 § Rättelse av ändring i radio- och TV-lagen

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU12
Rättelse av ändring i radio- och TV-lagen.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

9 § Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2007/08:CU1
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik (prop. 2007/08:1 delvis).

Anf. 2 CARINA MOBERG (s):

Herr talman! Hur ska man lägga upp en debatt kring de bostadspolitiska frågorna när viljan att föra en sådan saknas från majoritetens sida? Hur ska man förtydliga sina egna förslag och ambitioner när alternativet

Prot. 2007/08:47
19 december

*Registreringen av
riksdagsledamöters
åtaganden m.m.*

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

göms undan och görs oviktigt och osynligt? Det är ett pedagogiskt konststycke.

Budgetdebatten, som den är upplagd, är ett utmärkt tillfälle för majoriteten att göra bokslut. Vad har hänt sedan sist? Hur faller olika satsningar ut? Vad blev resultatet? Och vilka visioner har man för framtiden? Redan här tar det så att säga stopp. Det förs ingen bostadspolitik. Det finns inga ambitioner. Och det görs inga satsningar.

För ganska precis ett år sedan fattades beslut om att avskaffa allt stöd till bostadsbyggandet. Inom några år är vi, efter en snabb och icke-analyserad nedtrappning, nere i noll kronor. Redan nu ser vi de negativa effekterna, och vi hör folkets protester.

Låt mig summera delar av det som hänt under året.

Bostadsbyggandet har minskat med 19 procent och, lågt räknat, halverats vad gäller produktion av hyresrätter. Detta beror enligt såväl SCB som Boverket på att investeringsstödet tagits bort.

Antalet bostadssökande, inte minst i Stockholm, ökar från vecka till vecka.

Bara i Stockholms kommun ombildas uppemot 28 000 allmännyttiga hyreslägenheter till bostadsrätt och försvinner därmed från hyresmarknaden. 5 000 allmännyttiga lägenheter säljs ut till andra förvaltare. Så hanteras allmännyttan.

Inläsningen på bostadsmarknaden ökar och en flyttskatt införs. Ingen vågar lämna sitt eventuella hyreskontrakt ifrån sig, även om man inte avser att själv bo i lägenheten. Bostadsmarknaden stelnar. Ungdomar hamnar utanför. Äldre tvingas bo kvar i bostäder som de inte orkar med.

Räntorna ökar och räntebidragen minskar. Många bostadsrättsinnehavare, inte minst de som bor i radhus, får det väldigt besvärligt. Hyreshöjningarna blir större än på länge.

Klimatfrågan har blossat upp. De hus som byggdes på 60- och 70-talen läcker energi och är i skriande behov av såväl upprustning som förnyelse.

I Södertälje tvingas irakiska flyktingar att under långa perioder sova på madrasser i små lägenheter tillsammans med tjugotalet andra personer.

Utredningen om allmännyttans framtid får nya direktiv där man hunkades bakom EU ger i uppdrag att montera ned det i dag fungerande bruksvärdessystemet och därigenom förändra förutsättningarna för hyresförhandlingarna och allmännyttan.

Planerade projekt ställs in eller förändras för att minimera risken för investerarna. Bostadsrätter ger ju oftast snabbare avkastning än hyresbostäder.

Detta var ett snabbt svep över det som hittills skett.

Herr talman! Förvånande nog, men ändå inte, föreslås i årets budgetproposition – alltså inte som annars är vanligt i en särskild proposition – att det bostadspolitiska målet avskaffas. Det mål som talat om att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och att boendet och bebyggelsemiljön ska bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden är snart borta.

Det nya målet handlar om att skapa fungerande bostadsmarknader, att utbud och efterfrågan ska styra och att visionerna lämnas över till mark-

naden. De föreslagna målen bortser helt från bostadspolitikens sociala dimension.

Hållbarhetsdimensionen tas också bort från det föreslagna målet för bostadsfrågor. Vi socialdemokrater menar att det snarare finns ett stort behov av att ytterligare understryka miljöaspekterna i alla delar av bostadspolitik. Byggnad och förvaltning av bostäder måste i betydligt högre grad än i dag ske med hänsyn tagen till olika miljökrav och till en ekologiskt hållbar utveckling.

Vi socialdemokrater står för en social bostadspolitik, och det förpliktar. Vi anser att för att uppnå politiska mål kan det innebära att vissa ingrepp i bostadsmarknaden får accepteras för att vanliga löntagarhushåll ska ges möjlighet att ha en bättre bostad än de skulle få på en helt opåverkad marknad. Människor ska kunna bo bättre än deras ekonomi egentligen tillåter. Påverkan är ju själva poängen med politik.

Herr talman! Närmare 40 procent av vår energiförbrukning sker i byggnader. I medierna har vi den senaste tiden kunnat läsa att stora delar av miljonprogrammets bestånd är i så dåligt skick att värmen läcker ut genom fasader, fönster och balkonger. Det innebär att husen förbrukar en stor mängd energi och tär på miljön.

Att rusta upp och energieffektivisera miljonprogrammen kommer att kosta miljardbelopp. De allmännyttiga bostadsföretagen har räknat ut att det bara för deras del handlar om summor på uppemot 70 miljarder kronor i renoveringskostnader och det dubbla om man ska göra husen energisnåla. Många mindre samfälligheter och bostadsrättsföreningar kommer att ha små om inte obefintliga möjligheter att själva ta det fulla ekonomiska ansvaret.

Det krävs handling om visioner ska bli verklighet, inte bara vackra ord i intervjuer och frågesvar. Det behövs ekonomiska stimulanser för att styra inriktningen och höja tempot. De borgerliga partierna avstyrker våra förslag men saknar alternativ. Inte med ett enda ord berörs klimatfrågorna i samband med bostadspolitik. I stället skär den borgerliga regeringen ned i det regionala energieffektiviseringsarbetet.

Vi vill att energianvändningen per uppvärmd yta i bostäder och lokaler ska minska med 20 procent till år 2020 och med 50 procent till år 2050 och därmed bidra till att den totala energiförbrukningen sjunker. Då måste vi också ha styrande mål för ökad energieffektivisering i bebyggelsen.

Det miljövänligaste och mest effektiva för att minska vår klimatpåverkan är naturligtvis den energi som vi inte använder oss av. Mer än 90 procent av de byggnader som förväntas finnas om 50 år är redan byggda i dag. Det är i det befintliga beståndet som vi har de största vinsterna att göra. De hyresgäster som bor i beståndet varken kan eller ska dock själva stå för detta. I stället handlar det om ett stort gemensamt samhällsunderdrag. Det kräver politiskt ledarskap och handlingskraft.

Herr talman! Det behövs omedelbara åtgärder för att få i gång byggandet av hyresbostäder och hålla tillbaka kostnadsökningarna. Det behövs kraftfulla åtgärder för att skapa fler attraktiva bostadsområden i det befintliga beståndet. Det måste satsas för att vi ska klara av energiomställningen och för att en åldrande befolkning ska finna bra och anpassade bostäder. Flera av dessa saker kan tillgodoses i samband med ombyggnad och förnyelse av det redan befintliga beståndet.

Prot. 2007/08:47
19 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

Vi föreslår därför ett investeringsbidrag till byggande av miljövänliga och billiga hyresbostäder. Vi anser också att räntebidragssavtrappningen skulle ha gjorts under längre tid och i mjukare takt så att inte effekterna blivit så enorma som de nu blivit på sina håll. Vi avsätter 15 miljarder för att kunna satsa på att göra det befintliga beståndet – inte minst i miljonprogramsområdena – till attraktiva, tillgängliga, trygga och energieffektiva områden där människor vill bo kvar.

Det är i princip omöjligt att diskutera bostadspolitik utan att komma in på frågor om beskattning och neutralitet mellan de olika upplåtelseformerna. I detta sammanhang tycker jag att det är på sin plats att påminna om den subvention som ligger i skattesystemet. Småhusägare, och i viss mån bostadsrättsinnehavare, har ju rätt till en skattereduktion motsvarande 30 procent av räntekostnaderna, vilket måste beaktas i resonemanget eftersom orättvisor i beskattningen innebär att villor har fördelar jämfört med bostadsrätter och hyresrätter. Detta har under det gångna året blivit mycket tydligt på sina håll, i takt med att övrigt stöd till boendet helt försvunnit. Det känns många gånger som en väldigt orättvis politik som ingen kunnat planera för och parera.

Det vi ofta får höra är att byggbranschen inte vill ha några nya stimulanser – eller subventioner, som man ofta säger för att ge den sociala bostadspolitiken en negativ klang. Det är inte så konstigt, då man i stället tar ut ett högre pris av konsumenten. Företrädare för hyresgästerna svarar dock utan tvekan att det vid sidan av andra åtgärder behövs ett investeringsbidrag för att boendekostnaderna ska kunna hållas nere och som ett argument mot marknadshyror. Det handlar helt enkelt om vem man väljer att lyssna på – byggindustrin eller de boende och bostadssökande.

För att undvika en utveckling mot marknadshyror samtidigt som det kommer fler hyreslägenheter till stånd är det enligt min mening motiverat med ett investeringsstöd för nyproduktion av hyresrätter. Sambandet mellan olika former av beskattning av boendet och förekommande stöd måste studeras närmare.

Herr talman! Jag är i alla fall glad över att ha ett antal meddebattörer och försvarare av regeringens politik här i dag, när vi ännu en gång saknar bostadsministerns medverkan – konstigt egentligen hur slumpen faller ut.

Jag undrar vem som känner sig mest som ställföreträdande bostadsminister i dag, för någon politiskt sakkunnig kan ju inte delta i debatten. Är det kristdemokraten Yvonne Andersson eller kanske moderaten Ewa Thalén Finné? I dag står de för exakt samma politik, så det spelar väl inte så stor roll, men en gång i tiden hade de borgerliga partierna lite olika profil på sina frågor. Man hade idéer och visioner på det bostadspolitiska området.

Jag antar att det inte finns utrymme för det i dag, och då blir konsekvensen att man lägger sig platt för regeringen som inte anser detta vara en prioriterad fråga över huvud taget – därav resultatet.

Herr talman! Vi socialdemokrater står naturligtvis bakom alla våra reservationer, men jag nöjer mig med att här ifrån talarstolen yrka bifall till reservationerna 1, 4 och 9 och därutöver hänvisa till vår budgetmotion och till vårt särskilda yttrande. I de konsumentpolitiska frågorna återkommer vi senare på talarlistan genom Eva Sonidsson.

Herr talman! Jag tackar Carina Moberg för ett bra inledande anförande i betänkandedebatten. Carina sade att den här budgetdebatten delvis är en bokslutsdebatt för bokslut Odell. Man kan inledningsvis notera och konstatera att Odell inte är någon bra modell för bostadspolitiken. Men trots att han inte är här vill jag önska honom en god jul.

Herr talman! En god bostad till en rimlig kostnad är en social rättighet och grundläggande för ett välfärdssamhälle. Årtionden av en aktiv statlig bostadspolitik har lett till att Sverige har haft och i dag har en relativt hög bostadsstandard och liten trångboddhet. Grupper som haft det svårt att hävda sig på bostadsmarknaden har historiskt sett fått ett starkt stöd. Underhållsåtgärder som förhindrat förfall och kapitalförstörelse i fastighetsbeståndet har prioriterats.

En hållbar utveckling omfattar inte bara ekonomiska och ekologiska aspekter utan även sociala. Alla ska ha rätt till en bra bostad utan krav på ekonomisk insats. Vänsterpartiet arbetar för en rättvis och ansvarsfull bostadspolitik som sätter de mänskliga behoven före kraven på kortsiktig vinning.

Trots att bostadsbristen fortsätter att öka har regeringen valt att i princip avveckla bostadspolitiken. Vi har i dag en lägre byggnation av hyresrätter trots stor efterfrågan och högkonjunktur. I dag bor drygt 60 procent av Sveriges befolkning i någon av de 119 kommuner som uppger att de har bostadsbrist. Enligt kommunerna är unga och äldre de värst drabbade grupperna. Hemlösheten ökar i dag i Sveriges kommuner.

Vänsterpartiets övergripande bostadspolitiska mål är att utveckla en flexibel bostadsmarknad med olika upplåtelseformer som skapar socialt hållbara boendemiljöer där alla får plats.

Allmännyttan, med sin hyresnormerande roll, ska inte minst garantera att även människor utan kapital får tillgång till alla bostadsområden. För oss är det därför av största vikt att stärka allmännyttan och stoppa utförsäljningarna av våra gemensamma tillgångar. För en social bostadspolitik är det fundamentalt att hyrorna hålls på en låg nivå och att bostäderna kan efterfrågas även av hushållen med de lägsta inkomsterna. För detta krävs bland annat att hyrestaket garanteras, men också att det finns produktionsstöd som främjar byggandet av hyresrätter med rimliga hyror. En del av den statliga bostadspolitiken bör därför vara att säkerställa och utveckla allmännyttans ställning.

Det gemensamma syftet är att garantera en rimlig boendestandard och hyror till självkostnadspris i hela landet. Den försvagning som i dag pågår av allmännyttan kommer att leda till en försämring av möjligheterna att föra en social bostadspolitik i framtiden. Allmännyttan är, tillsammans med planmonopolet, kommunernas viktigaste verktyg för att låta ett rättviseperspektiv genomsyra bostadspolitiken i enlighet med Vänsterpartiets mål för bostadspolitiken.

Ett argument som regeringen använt sig av för att motivera utförsäljningen av allmännyttan är integration. Nu ser vi, som vi sagt, att det är från välbärgade, attraktiva och ofta centrala områden förfrågningarna om utförsäljning kommer, inte från höghusens ytterområden där stora renoveringar är att vänta under de närmaste åren. Vänsterpartiet tycker att det är omoraliskt att lyfta över ansvaret för renoveringen av miljonprogrammet till hyresgästerna själva.

Mer än 30 000 hyresrätter i Stockholmsregionen har omvandlats eller är på väg att omvandlas till bostadsrätter. Dessa utförsäljningar har gjort att skattebetalarna förlorat ca 30 miljarder kronor av den kommunala förmögenheten. Den som hade tur i den stora utförsäljningskarusellen tjänade i genomsnitt över 700 000 kronor på sitt köp, då utförsäljningspriset motsvarade endast hälften av marknadsvärdet. Det är helt orimligt att gemensamma tillgångar ska användas för att berika enskilda privatpersoner på det sätt som nu sker.

Vänsterpartiet vill medverka och har under flera år medverkat till att främja ett ökat byggande av hyresrätter.

För att tydliggöra att både nyproduktionen och ombyggnationen av bostäder måste fortsätta krävs tydliga produktionsmål. Under den närmaste tioårsperioden bör det tillkomma 40 000 bostäder per år, av vilka hälften ska vara hyresrätter. Dessutom bör 65 000 bostäder per år renoveras under samma period. Staten har självklart i uppgift att garantera alla invånare en god bostad och ska således även medverka till att produktionsmålen uppnås.

Vänsterpartiet var drivande då de tidigare produktionsstöden för hyresrätter infördes och även när de förlängdes till 2008. Tanken med avvecklingen av stöden år 2008 var att systemet skulle komma att ersättas med ett jämförbart permanent system som skulle garantera en fortsatt produktion av billiga hyresrätter. Tvärt emot detta har den borgerliga regeringen på kort tid hunnit avskaffa produktionsstöden, samtidigt som avtrappningen av räntebidraget startade redan vid årsskiftet 2006/07, detta utan att något nytt bostadsfinansieringssystem har presenteras.

Vänsterpartiet vill i motsats till regeringen satsa på nyproduktion av billiga och energisnåla bostäder. Vi vill inrätta en statlig bostadsfond med syftet att stödja nyproduktionen av hyresrätter och nödvändiga ombyggnationer i det befintliga beståndet.

Även bostadsbidraget har en viktig roll att fylla för att möjliggöra en social bostadspolitik. I dag har bostadsbidraget en både familjepolitisk och bostadspolitik målsetting. Vänsterpartiet anser att målet ska förtydligas så att bidragen endast förhåller sig till de bostadspolitiska målen. Trångboddheten i Sverige ökar och bidragets uppgift ska vara att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att efterfråga goda och tillräckligt rymliga bostäder.

På sikt vill vi att fler grupper ska omfattas av bidraget än vad dagens regler medger. Vi tar därför i vårt förslag bort den regel som i dag hindrar barnlösa personer över 28 år att söka bostadsbidrag. I framtiden måste systemet dessutom ta större hänsyn till inkomst- och boendekostnadsutvecklingen än i dag.

Vänsterpartiet ser att regeringen för en bostadspolitik som saknar alla sociala ambitioner – vårt hem har förvandlats till ännu en kapitalvara. Ledorden för regeringen är att vi ska konsumera vår bostad. För den som har möjligheten att göra detta hägrar valfriheten. Men valfrihet för de besuttna är varken en nyhet eller en framtid.

Vad marknaden aldrig kan garantera är allas rätt till en god bostad. Men detta är inte ett huvudbry för regeringen. Borta är målet att tillfredsställa allas behov av en god bostad. Regeringen har med all önskvärd tydlighet klargjort att det är en politik för vissa utvalda man för.

Detta visas tydligt genom att regeringen i budgetpropositionen föreslår att ändra de bostadspolitiska målen till följande: Målen för bostadsfrågor är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Vänsterpartiet vill att nuvarande mål för bostadspolitiken ska vara: Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Herr talman! Sett i perspektivet av regeringens brist på bostadspolitik är det naturligtvis ingen överraskning att regeringen valt att omformulera det tidigare målet för bostadspolitiken. När "alla" byts ut mot "vissa" cementeras segregation och utanförskap ytterligare. Vänsterpartiet värnar hyresrätten, hyresgästen och medborgarskapet.

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet står naturligtvis bakom alla våra reservationer i betänkandet och då särskilt de konsumentpolitiska reservationerna, även om jag här har talat mest om bostadspolitiken. Jag yrkar bifall till reservationerna 1, 5 och 11.

I betänkandet finns också vårt särskilda yttrande angående anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Regeringens budgetramar har gått igenom, och vi kan nu enbart berätta genom detta särskilda yttrande hur Vänsterpartiets budgetmotion med en välfärdsöffensiv och en satsning på bland annat bostadspolitiken står som ett alternativ till regeringens skattesänkningar och kapitalöverföring till de välbärgade.

Anf. 4 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Som vi har hört från föregående talareshöret, som jag till stor del instämmer i, förnekar sig inte majoriteten. Än en gång struntar man i vad samhället runt omkring anser om de konkreta förslagen och kör på med bindeln för ögonen.

Vi har nu bakom oss mer än ett år av ett ganska unikt regerande som har präglats av desperation, skandaler och otydligheter. I Sverige har regerandet liksom i de flesta andra utvecklade demokratier med åren alltmer kommit att präglas av en lyhördhet och en strävan efter ett brett samförstånd. Alla som påverkas av besluten brukar få möjlighet att komma till tals, och de brukar också tas på allvar. I oktober 2006 dog den traditionen i Sverige, herr talman.

Alliansens praktik i Regeringskansliet handlar om att så snabbt och effektivt som möjligt riva ned och ta bort alla spår av välfärdssamhället. De handlar om alla de pusselbitar som hållit samman vårt samhällsbygge, som på olika sätt har motverkat egoismens krafter och skapat grund för att alla lika rätt, alla lika möjligheter, som tagit från de rika och stöttat de fattiga i insikten om att vi alla är vinnare på att ingen överges. Allt det monterar man nu snabbt ned utan att analysera konsekvenserna.

Att myndigheter varnar och att företrädare för näringslivet och fackföreningarna ser stora problem med den förda politiken struntar man högakttningsfullt i. Inte ens Lagrådets tvivel bryr man sig om. Man har ju väljarnas uppdrag, som alla som ifrågasätter det nya sättet att styra får höra som svar.

En kall och hård marknadsmodell ersätter nu det humanitära samhällsbygget. På område efter område raderar man ut medborgaren och ersätter den med, som jag ser det, absolut ingenting.

Målet för regeringens bostadspolitik är en långsiktigt väl fungerande marknad där efterfrågan möts av ett utbud som svarar mot behoven. Tänk hur fascinerande det kan vara att en regering som påstås bestå av ett antal högt utbildade ekonomer inte kan skilja på efterfrågan och behov.

Men så är det i den råaste formen av nyliberalism. Där finns det inga andra behov än dem som kan uttryckas i pengar. Att människor har behov av sådant som de saknar möjligheter att efterfråga har regeringen uppenbarligen ingen kunskap om. Att den förda politiken verkar leda till hyreshöjningar som riskerar att ställa människor på gatan tycks inte oroa alliansen. Man kör bara vidare i samma spår.

I alliansens Sverige får man inte ha behov av en bostad om man saknar arbete och inkomst. I ett socialliberalt samhälle med humanistiska värderingar låter man behoven styra efterfrågan. På alliansens nyliberala marknad får behoven i stället rätta sig efter den enskildes köpkraft.

Alla i det här landet ska inte längre ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader i en stimulerande och trygg miljö. Den byggda miljön ska inte längre bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden, och inte heller ska planering och byggande ske på ett sådant sätt att det främjar goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar. Det är nämligen mål som alliansregeringen skrotar utan att ersätta dem med något annat än ett löfte om en fungerande marknad.

Det är ganska lätt att riva ned, och det går rätt fort att förstöra funktioner i ett samhälle. Men det kan vara äck så svårt att bygga upp dem igen. Att nyliberala regeringar inte är bra för Sverige syns rätt tydligt om man tittar på utvecklingen av bnp i Sverige sedan år 1950.

Det finns två tydliga perioder av stagnation, år 1978–1982 och år 1991–1994. Det är perioder när vi i huvudsak har haft nyliberalt styre i vårt land. Trots att den nuvarande nyliberala regeringen klev på i en extrem högkonjunktur ser vi redan tecken på att det tyvärr håller på att upprepa sig en tredje gång.

Ökad rörlighet är två av regeringens nyckelord. Människor ska flytta till jobben. Jag kan ta ett exempel från verkligheten. Om din sambo har ett kanonjobb i Umeå och du själv har blivit av med ditt jobb på den orten tvingas du i dag att söka det lediga jobba i Karlshamn, annars blir du av med ersättningen.

Detta helt orimliga krav har lett till att det utvecklats ett nytt dolt språk i ansökningshandlingarna enligt personalchefer på många större företag. Den sökande söker i och för sig jobbet, men talar samtidigt i sin ansökan väldigt tydligt om: För Guds skull, ge mig inte jobbet! I det nyliberala tänkandet från Regeringskansliet finns det inget rum för hänsyn till barn och familjer. Där är det handeln med dig, handeln med din arbetskraft, det enda som spelar roll.

Då är det konstigt att regeringen driver en politik som gör det så svårt att flytta till jobben. Rörlighet kräver tillgång till hyresrätter, inte minst i tillväxtområden. Men den nyproduktion av hyresrätter som var på väg upp har regeringen effektivt lyckats ta död på. Regeringen driver även aktivt på för ombildning av befintliga hyresrätter till bostadsrätter.

Herr talman! Civilutskottet var på besök i Finland. Där lärde vi oss vilka problem som inläsning av en alltför stor del av flerbostadsbeståndet i olika former av äganderätter kan ge. Det är nämligen bara i hyresrätter som fastighetsägarna har rimliga möjligheter att anpassa beståndet när behoven med åren förändras. En stor andel hyresrätter centralt i samhällena är en garanti för att samhällena ska kunna förändra och anpassa sitt utbud av befintliga bostäder när befolkningen och naturligtvis också efterfrågan förändras.

Vad hade regeringen kunnat göra i stället? Vi har hört från föregående talare: Regeringen kunde i stället ha lyssnat på fastighetsägarna, hyresgästerna, de kloka myndigheterna och forskarna. Regeringen kunde ha farit varligt fram och genomfört förändringar utan att radera. Men något sådant kräver både mod och långsiktighet.

En reflexion är att det inte är en självklarhet att konjunkturläget är det rätta samtidigt som den politiska viljan för förändringsarbetet har formats politiskt. Personligen tror jag att den samhällssektor vi pratar om, bostadssektorn, men även alla andra samhällssektorer där man vill genomföra kraftiga förändringar, tar betydligt mindre skada om den stöps om under en lågkonjunktur än under en högkonjunktur. Det är ovanligt att aktörerna inom en sektor förmår fatta kloka beslut när allt rullar på för fullt och ekonomin slår rekord. Men det är ett för politiken nästan omöjligt problem att lösa.

Herr talman! Jag ska också påpeka att jag står bakom samtliga Miljöpartiets reservationer i betänkandet. För tids vinnande yrkar jag bifall till enbart reservationerna 1, 7 och 11. I övrigt vill jag hänvisa till vårt särskilda yttrande där förslaget till anslagsfördelning kommenteras. Vi tar där upp våra förslag till hur anslaget borde fördelas.

Herr talman! Även för Dalarnas del – den valkrets jag representerar – slår regeringens bostadspolitik hårt. Den fastighetsskatt som man lovade att avskaffa blev en avgift som för många hos oss faktiskt innebär en ökad kostnad. Den nybyggnation som just kom i gång före valet 2006 har nu nästan helt dött ut.

Lika viktigt som det är med goda kommunikationer – exempelvis ett dubbelspår mellan Falun och Borlänge – lika viktigt är det med nyproduktion av bra och billiga bostäder. Det är ingen höjdare i dag att bygga bostäder ens i medelstora städer när alla former av stöd har raderats ut. Tanken att hela Sverige ska leva och utvecklas har på något sätt gått i graven med alliansens bostadspolitik.

Bostadspolitik har förändrats från förutsägbarhet och genomtänkt planering till spekulation och i många stycken rent lotteri. Miljöpartiet menar därför att det behövs ett nationellt ansvar för bostadsförsörjningen. Vi föreslår därför i en av våra motioner – som majoriteten kommer att avslå – att regeringen borde utreda nya former för stöd, särskilt för att underlätta byggandet av kooperativa hyresrätter och billiga bostäder.

När det gäller frågan om hissbidrag, herr talman, tycker jag att majoriteten är väl cynisk. Vad man i praktiken säger är att den som drabbas av ett funktionshinder så att det inte längre går att klara sig med befintliga trapphus i hus utan hiss helt enkelt ska flytta. Det står rakt av i betänkandet att bristen på tillgänglighet bör vara en pådrivande kraft för omflyttning i beståndet. När man förordar bostadsbyte som en lösning på till-

gänglighetsproblemet klingar i alla fall i mina öron allt tal om hänsyn till en växande äldre befolkning väldigt ihåligt.

Majoritetens sätt att resonera i fråga om tillgänglighet är ett tydligt exempel på att det inte är behoven som styr regeringens politiska prioriteringar utan att det i stället är de som har resurser att efterfråga som regeringen prioriterar.

Miljöpartiet skrev i och för sig inte någon motion om hissbidrag, men eftersom vi är mer måna om att det fattas kloka beslut i riksdagen än att försvara vår egen prestige och våra egna förslag ställer vi oss självklart bakom de förslag som finns upptagna och behandlade i betänkandet om hissbidrag, bland annat förslag från borgerligt håll.

Herr talman! Det är många frågor i betänkandet som jag inte har berört. Det beror på att jag bland annat inte vill vara alltför långgrandig, men det kanske ni redan tycker att jag har varit. Men det beror faktiskt också på att det finns många delar i betänkandet som inte behöver kritiseras. När vi har en så pass hård press på oss att inte prata för länge är det svårt att ta av den tiden för att kommentera sådant där vi faktiskt inte har olika uppfattningar. Det kan få till följd att det ibland förefaller som att skiljelinjerna mellan opposition och majoritet är större än vad de i verkligheten är.

Det är exempelvis bra att man har förtydligat målet när det gäller den hänsyn som i ökad utsträckning måste tas i samhällsbyggande med anledning av de förändringar i klimatet som vi ser allt tydligare och de påtagliga konsekvenser som vi börjar få mer information och kunskap om när det gäller effekter av klimatförändringarna. Det finns mycket kvar att göra på det området. Det är fortfarande svårt att se kopplingen mellan den föreslagna nya målformuleringen på området och de förändringar som har drivits igenom i plan- och bygglagen. De kopplingarna är fortfarande dåliga och ofullständiga. Det är svårt att se hur det konkret ska hanteras.

Detta signalerar att regeringen förmodligen är på väg att vakna upp ur sin slummer när det gäller klimatpolitiken. Jag hoppas att vi under nästa år ska få se betydligt mer handfasta konkreta förslag till beslut på hur vi kan bygga ett mer robust – eller mindre sårbart – samhälle.

Jag har även medvetet valt att inte beröra den delen av betänkandet som handlar om konsumentpolitiken. Den kommer Christopher Ödmann att ta upp senare. Jag vill bara avsluta med att säga att vi från Miljöpartiets sida är besvikna på att man avlövar Konsumentverket så kraftigt i en tid när man samtidigt reducerar medborgaren till att enbart vara en konsument. Riskerna att allt fler ska drabbas i ett kallare och mer kommersiellt samhälle, inte minst på bostadspolitikens område, skulle kunna reduceras om man samtidigt gjorde en satsning på konsumentområdet.

Anf. 5 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Herr talman! Alliansen har nu regerat Sverige i drygt ett år. Det har varit ett år där det mesta har gått i rätt riktning. Arbetslösheten har sjunkit, antalet arbetade timmar är mycket högt, sjukskrivningarna har minskat och skattetrycket är från årsskiftet inte längre högst i världen.

Oberoende av alla domedagsprofetior som oppositionen har redovisat om alliansen, regeringen och bostadspolitikerna i dag i kammaren vill jag redovisa den politik som vi moderater och alliansen står bakom i det be-

tänkande vi nu behandlar. Jag ska här skicka en hälsning från statsrådet Odell som hade tänkt sig att vara med i debatten, men ett regeringssammanträde har lagts in där han är tvungen att medverka.

Jag måste göra en liten kommentar till Socialdemokraterna. Under de år jag satt i bostadsutskottet var aldrig bostadsminister Sahlin där och pratade budget.

Inom bostadspolitiken har det hänt mycket under det gångna året, även om mycket återstår att göra.

Jag vill peka på några viktiga punkter som är genomförda. Subventionerna för byggandet, det vill säga produktionsstödet, förlängdes inte föregående årsskifte. Räntebidragen utfasas till år 2012. Möjlighet till kommunal hyresgaranti med viss statlig finansiering är genomförd. Ett första steg till förenklingar i plan- och bygglagen är beslutade. Hur den framtida instansordningen ska se ut är beslutat. Borttagandet av 2 kap. allbolagen är genomfört. Den statliga fastighetsskatten har förändrats till en kommunal avgift.

Därutöver pågår utredningar och överväganden om

- modernisering av hyreslagen,
- allmännyttans villkor,
- översyn av bestämmelserna om förvärv och förvaltning av hyresfastigheter,
- privatpersoners upplåtelse av den egna bostaden,
- ägarlägenheter,
- översyn av fastighetsmäklarlagen,
- skydd mot fel och obestånd inom bostadsbyggandet,
- regelverk för ny instansordning för plan- och bygglagen samt samordnat dömande för vissa miljöbalks- och plan- och bygglagsärenden,
- ytterligare översyn av förenklingar i vissa frågor i plan- och bygglagstiftningen,
- översyn av strandskyddsbestämmelserna och
- behovet av förköpslagen.

Mycket ska komma på plats under kommande år, vilket jag ser fram emot med stor spänning. Moderaternas och alliansens målsättning är att skapa långsiktiga och förutsägbara regelverk – efterfrågade reformer från hela branschen – och därutöver mycket viktigt för att branschen ska inse att det är dags att stå på egna ben och bygga och erbjuda det som bostadskonsumenter efterfrågar.

Vad är då de viktigaste frågorna i årets budget som vi i dag ska fatta beslut om?

Först och främst tycker vi att de nya förslagen till mål för bostadsfrågorna och för samhällsbyggande är utmärkta. Målen renodlas och sätter fokus på individen, vilket är viktigt.

Målet för bostadsfrågor är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som

Prot. 2007/08:47
19 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

svarar mot behoven. Som utgångspunkt för detta mål har vi från alliansen den enskilde bostadskonsumenten. Rätten att besluta över sitt eget liv och tillgången till en mångfald av boendeformer som ger valfrihet och möjlighet att uppfylla behov och önskemål om att bo och arbeta är centralt.

Målet för samhällsbyggande är ändamålsenlig samhällsplanering och ett hållbart samhällsbyggande som ger alla människor en från social synpunkt god livsmiljö, där en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, naturresurser och energi samt ekonomisk tillväxt och utveckling främjas. Detta mål fokuserar mer på planering, byggande och fastigheters vikt för landets utveckling såväl ekonomiskt och miljömässigt som socialt. Det är viktigt att målet har sin utgångspunkt i en långsiktigt god hushållning.

Därutöver vill jag peka på några andra frågor. En förvärvsgaranti, eller mer folkligt uttryckt en kreditgaranti, införs för personer som ska köpa sin första permanenta bostad. Garantin kommer att börja gälla den 1 mars och vänder sig till personer med betalningsförmåga men som av olika anledningar inte kan få banklån. Förvärvsgarantin får avse räntebetalningar upp till 100 000 kronor under högst tio år. Självklart ska bankerna fortfarande göra en sedvanlig kreditprövning av låntagarna. Det är ändå en väg att hjälpa yngre hushåll eller hushåll som är nyanlända till Sverige och som har en stabil situation men kanske inte kan uppvisa en kredithistorik att förverkliga drömmen om att skaffa sig en egen bostad.

Mycket bra är också den satsning som görs för att förbättra tillämpningen av plan- och bygglagen hos berörda myndigheter och Boverket. Det är en viktig insats, har det visat sig, eftersom det på många håll fortfarande är så att regelverket i plan- och bygglagen inte följs fullt ut. Jag tror att denna kompetensutveckling är mycket viktig. Även den informationsportal om boendefrågor som Boverket får i uppdrag att upprätta är ett stort steg framåt. Denna portal kommer att göra det lättare för bostadskonsumenter att veta vilka regler som gäller för att hyra eller köpa en bostad. Det är ett stort steg att ta, antingen man just ska flytta hemifrån eller om man ska köpa sig en bostad. Att skapa en portal där samtliga boendefrågor finns samlade tror jag kommer att ge stora förenklingar för individen.

Herr talman! Sverige har under en lång följd av år haft bostadsbrist. Det har byggts för lite. Under de senaste åren har byggandet ökat. Dock ligger byggandet i Sverige på en låg nivå i jämförelse med andra europeiska länder. I Sverige byggs det för ca 3 procent av bnp, jämfört med våra grannländer som bygger för 6 procent av bnp. Bostadspolitiken har så länge jag har hållit på med den präglats av diskussioner om bostadsbrist, svarthandel och olaglig andrahandsuthyrning. Från alliansens sida vill vi komma åt dessa problem.

Frågan om nyproduktion och byggande är den fråga som är av största vikt för att unga ska kunna flytta hemifrån, för att människor ska kunna flytta till ett nytt jobb och för att vi ska ha en bra rörlighet på bostadsmarknaden. Därför ser vi i alliansen långsiktighet när det gäller lagar och regelverk som en av de viktigaste frågorna under denna mandatperiod. Bygg- och fastighetsbranschen måste stå på egna ben genom att vi förbättrar villkor för byggande och ägande, genom ökad konkurrens och genom bättre effektivitets- och produktivitetsutveckling inom branscherna.

De stora utmaningarna är för tillfället en överhettad byggsektor där de allra flesta byggföretag inte hittar arbetskraft och där priset på byggmaterial har rusat i höjden. Ytterligare orosmoment är fallande fastighetspriser och den internationella oron på finansmarknaden. Detta tillsammans med ökade räntenivåer skapar naturligtvis en viss avmattning av nyproduktionen. Dock vill jag här i kammaren fastslå att nivåerna är fortsatt höga. Prognoser visar på nyproduktion på runt 30 000 lägenheter. Siffran är inte lika hög som prognoserna visade tidigare i år, men det är dock en hög nivå. Prognoserna för 2008 ser även de fortsatt bra ut, även om de inte heller ser lika bra ut som de gjorde tidigare i år. Dessa prognoser finns oberoende av vad oppositionens företrädare har sagt här tidigare i dag.

Från oppositionen hör vi olika förslag om produktionsstöd till en välmående byggsektor med höga vinster, något som vi starkt motsätter oss. Oppositionen vill lösa problemen med samma medel som så tydligt visat ett misslyckande. När vi övertog regeringsmakten stod nästan 200 000 människor i bostadskö i Stockholm. Det var bostadsbrist i drygt 120 kommuner, där 60 procent av människorna bor. Det är ett resultat av den förda politiken – den förda politiken under väldigt lång tid, egentligen ända sedan andra världskriget.

I stället för att förespråka produktionsstöd anser vi i alliansen att om det behövs stöd ska det gå till bostadskonsumenter som behöver det och inte till byggarna. Min förhoppning är att oppositionen kan se att tidigare förd bostadspolitik har nått vägs ände och att man kunde slopa sina idéer om olika produktionsstöd för att tillsammans med alliansen skapa den långsiktighet som branschen har efterfrågat. Branschen måste inse att produktionsstöd hör forna tider till.

Avslutningsvis vill jag framhålla att jag känner tillförsikt och väntar med spänning på alla utredningar som ska komma under åren framöver. Jag är säker på att alliansens politik kommer att lägga grunden för att skapa den långsiktighet och mångfald som gör att människor kan bo i den bostad som de känner att de har behov av, att unga kan flytta hemifrån och att rörligheten inom bostadssektorn kommer att öka – allt det som vi i alliansen har som mål för bostadspolitiken.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 6 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att korrigera mitt yrkande som jag lämnade från talarstolen tidigare. Socialdemokraterna vill yrka bifall till reservationerna 1, 4 och 11 och inget annat.

Ewa Thalén Finné! Vad du än säger och önskar talar fakta sitt tydliga språk. För inte menar du väl att SCB och Boverket ljuger? Det byggs för få bostäder och i princip inga hyreslägenheter över huvud taget i det här landet. Vilket är ditt och dina borgerliga ledamöters recept för att få i gång byggandet av hyreslägenheter till rimliga kostnader?

Ditt parti och de allra flesta, med undantag för Stureplanscentern, säger nej till marknadshyror. Ni säger nej till investeringsstöd. För mig återstår egentligen bara ett alternativ, och det måste vara någon form av sämre byggda och billigare hus. Vilka skulle i så fall få bo i dessa bostäder?

Kommunerna måste ha en chans att ta sitt bostadsförsörjningsansvar. Ni avlövar allmännyttans möjligheter att fungera som ett verktyg för kommunerna i det här arbetet. Vad anser du, Ewa Thalén Finné, är allmännyttans uppdrag för framtiden? Ska allmännyttan över huvud taget få rimliga möjligheter att bygga nya hyreslägenheter för att tillgodose kommuninvånarnas behov?

Ungdomar är i skriande behov av en bostad. Du har säkert precis som jag fått en skrift om unga vuxnas boende från Hyresgästföreningen. Där redogörs det klart och tydligt för att det saknas en väldig massa, uppemot 200 000, bostäder. Det är hyreslägenheter, bostadsrätter och egna hem. Vad är ditt recept för att få i gång byggandet av hyreslägenheter?

Anf. 7 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Jag kan börja med en kommentar om prognoserna från SCB och Boverket. Det var ju det jag försökte säga. Ja, det är en sänkning jämfört med till exempel september. Men vi kan bara gå ett par år tillbaka i tiden. Det är likväl så att det byggs mer under 2007 än det byggdes under 2005 till exempel.

Jag kan instämma i att det byggs för lite, men det har det gjorts under en oerhört lång tid, egentligen sedan slutet av 80-talet. Det här är ett stort samhällsproblem. Jag tror att vi alla i grunden känner ett stort behov av att öka byggnationen. Det tror jag att vi är helt politiskt överens om. Då är frågan: Hur får man till det här?

Det enda vi kan konstatera är att man har fört en reglerad bostadspolitik egentligen sedan andra världskriget. Under hela denna tid har det nästan alltid varit bostadsbrist, svarthandel med hyreskontrakt och olovlig andrahandsuthyrning. Därför anser vi att de här bitarna inte hjälper.

Vi skulle vilja att man kunde skapa mycket långsiktiga regler. Vi har väldigt många utredningar på gång, och jag har stor förhoppning om att många av de här utredningarna faktiskt kommer att lösa vissa av de här knutarna. En av de väsentligaste är kanske den om allmännyttans villkor och hur bruksvärdesystemet ska se ut framöver. Där tror jag att man kan göra väldigt mycket.

Jag kan tycka att det är synd att ni inte kan se att den förda politiken inte har löst de här problemen. Ni skulle i stället kunna vara beredda på att ta nästa steg och se hur vi får till den här långsiktiga framtida bostadspolitiken.

Anf. 8 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Men, Ewa Thalén, är inte politik att påverka? Är det inte så att man måste vidta vissa åtgärder för att uppnå de mål som man ställer upp?

Fakta talar ändå sitt tydliga språk. Hyresrätterna har minskat med 60 procent första halvåret. Det är endast ca 2 000 bostäder med hyresrätt i flerbostadshus som har påbörjats under första halvåret 2007.

För att ta ett exempel från dina hemtrakter kan jag säga att det är tvärstopp på bostadsproduktionen i Stormalmö. Där minskar antalet påbörjade bostäder i flerbostadshus med runt 90 procent jämfört med första halvåret 2006. Och, vet du, i hela Skåne har det under maj–augusti lämnats bygglov för endast tolv bostäder i flerbostadshus. Varför är det på detta vis?

Du säger att branschen ska ta ett ansvar. Men varför gör de inte det? Hur anser Ewa Thalén Finné och Moderaterna att produktionen av hyresrätter ska komma i gång så att alla människor som invandrar till det här landet och alla ungdomar som står i bostadskö ska finna någonstans att bo? Det räcker uppenbarligen inte med att avskaffa hela bostadsfinansieringssystemet och att förändra målen.

Jag vill veta. Ni säger nej till investeringsstöd. Ni säger nej till marknadshyror. Vad är då ert alternativ för att se till att det kommer i gång byggnation av fler hyresrätter?

Anf. 9 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Visst har byggnationen av hyresrätter sjunkit under första halvåret i jämförelse med första halvåret året dessförinnan. Men mycket av det hänger ihop med att man började bygga sista halvåret föregående år. Det är både du och jag väldigt medvetna om.

Sedan kommer Carina Moberg in på tvärstoppet i Skåne. Det största dilemma vi har nere i Skåne är bristen på arbetskraft. Har man ingen arbetskraft spelar det liksom ingen roll hur mycket övriga pengar vi försöker stoppa in i systemet.

Man kan som en parallell fundera över de investeringsstöd som fanns tidigare och titta till exempel på Stockholm där de här investeringsstöden aldrig användes upp. Det är inte så lätt som att det byggs om man bara får till mer pengar. Det största dilemma vi har nu är ju arbetskraftsbrist.

Därför tror jag att den politik som alliansen generellt sett för, som handlar om att öka arbetskraftsutbudet, kommer att vara väldigt viktig i de här bitarna. Men jag tror också att lärlingsutbildning kan ha en väldigt stor betydelse för att vi ska kunna få fler personer inom bostadssektorn.

Det intressanta i hela den här diskussionen gäller bristen på hyresbostäder. Det är inte en ny brist. Den fanns när vi tillträdde. Den fanns när jag började med bostadspolitik i slutet av 90-talet. Den fanns även innan dess. Diskussionen om att vi har haft för lite hyresbostäder är inte ny, utan den har funnits så länge jag egentligen kan minnas.

Anf. 10 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Jag vill anknyta till Carina Mobergs replik. I de bostadspolitiska målen, som regeringen nu förändrar, handlar det mycket om efterfrågan och behov. Det handlar om en efterfrågestyrd bostadspolitik kontra en behovsstyrd bostadspolitik, även om regeringen försöker göra gällande att man värnar båda delarna.

Ewa får här vara ställföreträdande bostadsminister när Mats Odell så olyckligt är upptagen med ett regeringssammanträde. Vi hoppas att han ändå hade avsett att komma hit, men Ewa får vara ställföreträdande bostadsminister. Är det inte märkligt att det är en så kraftig nedgång i bostadsproduktionen och bostadsbyggandet när vi har en av de mest extrema högkonjunkturerna, som är positivt för samhället och har gett en ökad sysselsättning?

Ewa sade förut att det byggdes mindre 2005, men även 2005 byggdes det mer lägenheter än vad det ser ut att byggas 2007 och vad det också har planerats för 2008.

Det som höjde siffrorna var ju faktiskt de så kallade Odellplattorna, som skapades i slutet av förra året när investeringsstödet fanns kvar. Det

höjde statistiken även för 2007. Men det faktiska utfallet av den ändrade bostadspolitiken är en sänkt bostadsproduktion. Regeringen pratar om långsiktiga förutsättningar för bostadspolitiken. Man har regerat i snart 1 ½ år och ska ta ansvar för politiken och inte skylla på tidigare tillkortakommanden. Är det då inte märkligt att vi ändå ser ett kraftigt minskat bostadsbyggande?

Anf. 11 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Först vill jag tacka för att jag får vara ställföreträdande minister.

När det gäller målen ser man hur olika syn vi emellanåt har på människor. Jag tror, från mitt perspektiv, på människor. Jag tror på att människor vet vad de vill och vad de har för behov. Jag tror på att de också kan driva de teserna och frågorna, så för mig är målet bra. Vi renodlar målet. Det tidigare bostadspolitiska målet innehöll allting. Jag tror att det är bättre att renodla mål, för då är det lättare att både bryta ned dem och följa upp dem.

Man kan tycka att det är märkligt med ett minskat byggande. Dilemmat är möjligtvis att det byggs väldigt mycket annat. Vi har investeringar i infrastruktur, inte så stora som jag tror att väldigt många av oss, till exempel Jan, skulle vilja ha i olika delar av landet. Detta drar arbetskraft.

I Skåne, som jag möjligen kan lite bättre än andra delar av landet, har vi två jättestora projekt. Vi har Citytunneln, och vi har Hallandsåstunneln. Detta skapar naturligtvis en oerhörd efterfrågan på arbetskraft. Det stora dilemmat är egentligen att väldigt många av de unga som fanns inom byggbranschen försvann till andra branscher när hela byggsektorn föll samman i början av 90-talet. Dem har branschen inte lyckats locka tillbaka.

Frågan om hur vi ska få fler att arbeta i byggbranschen är oerhört väsentlig. Här har vi alltså ett av de största problemen för att upprätthålla byggandet.

Anf. 12 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Ewa hänvisar till allting när det gäller att försvara varför det inte byggs tillräckligt mycket lägenheter, men vill inte hänvisa till ett brett mål för bostadspolitiken för att åstadkomma fler lägenheter och hyresrätter.

Jag känner också mycket väl till de behov många människor har. Är det inte så, Ewa, att rätten till en bostad är en förutsättning för friheten att kunna välja en hyresrätt? Många människor önskar och behöver en lägenhet och avser att välja detta den dagen det finns. Problemet är att denna önskan stoppas av regeringens politik. Man är inte förmögen att föra en bostadspolitik som tillgodoser behov och efterfrågan.

En alltför efterfrågestyrd hyres- och bostadsmarknad leder till att de grupper som har de stora behoven hamnar ännu längre bak i bostadskön. Det visar om inte annat det senaste brevet från Sveriges socialchefer. Man skriver: "Ge alla lika möjligheter till en bostad! Samhället har ansvar för allas rätt till en god bostad med rimlig hyra. Bostadspolitiken måste bedrivas så att alla människor ges lika möjligheter till detta. Så är fallet inte i dag."

Sveriges socialchefer reagerar nu, och det är jättepositivt. De visar på att hemlösheten och människor utan bostad i Sverige ökar trots regeringens ambitioner att även rikta insatser mot behovsgrupperna. Man klarar inte ens detta. Är inte det ett underkännande av regeringens bostadspolitik?

Anf. 13 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! En reflexion vi kan göra tillsammans är väl att oavsett hur tjugigt formulerade mål vi har så bygger inte det några bostäder. Vad som krävs är i stället att man försöker skapa en långsiktighet. Det är oerhört viktigt att öka konkurrensen men också att se över hur vi får fler att till exempel vilja förvalta och bygga hyresrätter. Det är en oerhört stor fråga, och där tror jag att flera av utredningarna, bland annat om allmännyttans villkor och om hyressättning, är oerhört väsentliga.

Vi har också väldigt mycket på gång. Man jobbar med väldigt många utredningar, men självklart hinner man på ett år inte genomföra allt man vill. Det är lättare i opposition, har jag lärt mig. Då inträffar ju det man vill dagen efter. Men när man har regeringsmakten måste frågorna utredas, och det är också en process.

Vissa av utredningarna sattes i gång av tidigare regering, och vissa har vi gett tilläggsdirektiv till. När regelverken kommer på plats tror jag att en hel del kommer att vända.

Men visst kan man känna oro över arbetskraftsbristen. Man kan känna oro över den internationella finansmarknaden. Det finns många orosmoln, och jag tror att vi alla kan vara överens om att det inte är något vi riktigt kan styra härifrån. Viktigt är ändå att vi har stabila statsfinanser och att vi har fokus på att få fler i arbete. Jag tror att det är grunden också för en väl fungerande bostadssektor.

Anf. 14 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Ewa Thalén Finné har alldeles rätt när hon säger att jag väldigt gärna skulle se att betydligt större resurser avsattes för byggande inom infrastrukturiområdet, till exempel dubbelspåret mellan Falun och Borlänge.

Men det märkliga är att Ewa Thalén Finné samtidigt inte verkar ha tilltro till marknaden. Uppenbarligen är det så att man från majoriteten inte tror att vi får fler jobb och mer produktion inom områden som samhället skjuter till mer resurser till. Det är lite konstigt och svårt att förstå. Man brukar ändå tro på det här med efterfrågan och tillgång.

Jag begärde replik framför allt för att Ewa Thalén Finné pratar mycket om långsiktighet. Jag tycker att det är viktigt, och jag skulle vilja fråga: Hur arbetar ni för att uppnå det? Som jag försökte beskriva i mitt anförande upplever jag att alliansregeringen inte har dragit ett enda strå till stacken för att försöka åstadkomma någon form av långsiktighet. Jag har inte sett några som helst försök i utskottets arbete under det här dryga året till att försöka åstadkomma något beslut som har stöd av en bredare majoritet än den som finns representerad i regeringen. Lyckas man inte med det är det svårt att uppnå någon form av långsiktighet.

Min andra fråga handlar om målformuleringen, där jag tycker att det är beklagligt att man inte ser skillnaden mellan efterfrågan och behov. Jag skulle vilja fråga: På vilket sätt ska dessa behov kanaliseras? På vil-

Prot. 2007/08:47
19 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

ket sätt ska marknaden se behoven som ni påstår bara uppstår? Politik brukar ju vara att försöka åstadkomma något.

Anf. 15 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Hur ska vi uppnå långsiktighet? Jag skulle vilja säga att det mycket hänger på oppositionen och dess vilja att faktiskt sätta sig ned och diskutera. Om jag får rekapitulera till förra mandatperioden bad alliansens ledamöter faktiskt Mona Sahlin, som då var bostadsminister, om att man skulle sätta sig ned tillsammans och titta på en framtida bostadsfinansiering. Men någon sådan inbjudan kom aldrig.

Jag skulle önska att oppositionen i dagsläget kunde säga: Ja, vi kan titta på förutsättningarna.

Vi är mycket kritiska till produktionsstödet, som vi anser går ned i fickorna på byggbolagen, som faktiskt gör oerhört stora vinster. Det är inte en lösning för oss.

Men det kan finnas andra bitar att titta över – beskattning, neutralitet, bokföringsregler, beskattningsregler och oerhört många andra. Vi har också det här med övriga och ytterligare förenklingar i plan- och bygglagen, strandskyddsbestämmelserna, hyreslagen och allmännyttans villkor. Här kommer mycket som är grunden för hur vi skapar långsiktighet. Jag kan bara hoppas att vi på det sättet kan nå bredare överenskommelser. Det tror jag vore viktigt.

Anf. 16 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag tar det till mig, och hoppas att våra motioner fortsättningsvis inte ska bli lika brutalt avslagna. Jag tycker att vi i våra motioner försöker formulera just det öppna erbjudandet till att hitta lösningar. Vi försöker inte i våra motioner att göra några konkreta inläsningar och säga att det måste gå till på ett visst sätt för att man ska uppnå målen. Vi försöker i stället formulera de mål vi skulle önska att vi kunde hitta nya vägar för att nå.

Det här låter bra. Vi får hoppas på en förändring så att vi får en dialog som kan leda till bredare lösningar.

Den andra delen jag skulle vilja fråga om handlar om politikens innehåll på bostadsområdet. Jag tycker att det är helt rätt generellt sett att regeringen alltid tar ett ansvar för att se till att vi har fungerande marknader – helt enkelt en fungerande rättsstat. Den delen vänder jag mig absolut inte emot.

Men det jag tycker är knepigt är att man påstår att bara för att man har en fungerande marknad ska bostadskonsumenter mötas av ett utbud som representerar det behov de har. Det är egentligen däremellan bostadspolitikerna kommer in. Hur ser vi till att bostadskonsumenter kan efterfråga det de har behov av? Det är det jag är nyfiken på. Hur ska ni från alliansregeringens och majoritetens sida se till att människor får de möjligheterna? Det är där olika verktyg kommer till. Vi ska se till att vi från politikens sida har prioriterat områden.

Vi har jobbat med att försöka förbättra tillgängligheten. Ni avslår till exempel hissbidraget, som är ett tydligt behov som konsumenterna i större utsträckning har nu när vi får en större andel äldre människor som ska bo kvar i sina bostäder. Det är det här området det gäller. Jag skulle

vilja få er att prata om glappet mellan efterfrågan och behov. Hur löser ni det?

Prot. 2007/08:47
19 december

Anf. 17 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Ja, hur ska vi se behoven? Det är en oerhört viktig fråga. Vi kan se problem. Vi kan se att hemlösheten är stor och har varit det under många år. I grunden är det en skam för ett samhälle att ha hemlösa människor. Vi har både gruppen som är hemlös men som har någonstans att bo och den kanske mest utsatta gruppen, det vill säga den som är totalt bostadslös.

Detta är ett oerhört stor problem, men man sitter nu och jobbar med en strategi. I dagsläget vet jag inte vad den kommer att landa i, men jag tycker att den är viktig. Detta ligger i och för sig inte på vårt utskottsområde.

Vi har också bostadsbidragen, som inte heller ligger på vårt utskottsområde. Men det är ett sätt att lyfta upp människor med lägre inkomst för att de ska kunna efterfråga en hyresbostad.

Vi har nu öppnat för hyresgarantier. Jag tror att det kan vara viktigt. Förvärvsgarantierna är en bit. Det kanske kan komma fler bitar i verktygslådan som jag inte kan sia om i dagsläget. Självfallet måste man se behoven. Men vår utgångspunkt är att vi tycker att stödet ska riktas mot den enskilde. Vi vill inte ha det generella produktionsstödet, som vi tycker har styrt fel.

Jag kan göra en reflexion. Jag känner till ett område i Skåne där man byggde hyresrätter i varierande storlek – från ettor till femmor. När investeringsbidraget kom slutade man med det. Nu har man bara byggt tvåor. Först och främst blir det ju ett hus med bara exakt samma sorts människor – oftast yngre. Det tycker jag är synd. Jag tycker om när man kan bygga hus med ettor, femmor, tvåor och treor. Då blandar man också dem som bor i huset.

Jag tror att vi ska se behoven utifrån den enskilde individen. Vi ska stödja dem som behöver stödjas i stället för att ge ett generellt produktionsstöd till byggföretag.

Anf. 18 LENNART PETTERSSON (c):

Herr talman! Jag tänker uppehålla mig vid bostadspolitiken, och överlåter avsnittet om konsumentfrågorna till min kollega Maria Kornevik Jakobsson som återkommer senare i debatten.

Alliansens budgetförslag innehåller inte några dramatiska förändringar, utan kan ses som en förädlad upplaga av innevarande års budget.

Visst har de bostadspolitiska målen förändrats, men att konsumenternas efterfrågan ska mötas av ett utbud som motsvarar behoven är väl enbart positivt för dem som söker bostad.

Det andra målet om en ändamålsenlig samhällsplanering, ett hållbart samhällsbyggande och en god hushållning bejakas också med all säkerhet av allmänheten.

Det är relativt dyrt att bygga i Sverige i dag. Detta beror på olika saker. Men hög kvalitet på material, många byggfel, dålig konkurrens, höga markpriser, överklaganden med mera bidrar till att dra upp kostnadsläget. Trots det är byggmarknaden överhettad i större delen av Sve-

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

rige, och vi ser inga skäl att gå in med skattesubventioner som såväl Socialdemokraterna som Vänsterpartiet vill.

Det är orimligt att slussa in mer pengar i en bransch som går för högt tryck, med ett förhållandevis högt löneläge och bra vinster i företagen. Det är inte där vi ska lägga skattepengarna. Vi får inte fler byggföretag och inte heller fler byggnadsarbetare och andra hantverkare genom subventioner.

Vi behöver däremot skapa fler utbildningsplatser, och vi behöver uppenbarligen också öka arbetskraftsinvandringen på liknande sätt som i Norge. 8 000 sökande till 5 000 platser på gymnasiet byggprogram visar på ett stort intresse, och branschen bör sätta sig ned tillsammans med skolan och försöka hitta bra lösningar. Inte minst med tanke på det stora antalet pensioneringar vi ser framför oss är det viktigt att redan nu börja fylla upp de kommande luckorna.

Herr talman! För att travestera Hasse Alfredson: Nu ska jag berätta vad Centerpartiet och alliansen tycker om hyresrätten. Om hyresrätten tycker vi!

Den är en synnerligen viktig boendeform för att samhället ska fungera. Den är användbar för alla. Det är smidigt att flytta in i och ur en hyreslägenhet. Det är bekvämt att få fullservice i sitt boende. Den skapar också möjlighet till en rörligare arbetsmarknad. Inget av detta strider mot vår politik, och följaktligen bejakar vi också hyresrätten.

Däremot finns det skäl att se över hyreslagstiftningen – men inte att ta bort den. Det ska finnas tydliga spelregler. Det gäller även för den nya boendeformen, ägarlägenheter, som alliansen planerar för.

När det gäller planering av nya bostäder vill jag flagga för propositionen om den nya strandskyddslagen som beräknas komma under nästa år liksom för den stora översynen av plan- och bygglagen som beräknas mynna ut i en proposition 2009. Båda dessa förändringar kommer förhoppningsvis att underlätta byggnationen i form av enklare, mer tillåtande lagstiftning i både stort och smått och möjlighet att skapa fler attraktiva bostadsområden men ändå inom ramen för såväl nationella, regionala som lokala miljömål och andra intressen.

Herr talman! Vad kan då sägas om förslagen från oppositionen?

I Socialdemokraternas budget är väl det mest anmärkningsvärda att de går ut och säger att de ska satsa 15 miljarder på att förnya och utveckla miljonprogramsområdena. Detta är att betrakta som vilseledande reklam. Det är nämligen enbart en tredjedel som ska tas från statskassan. Resterande ska kommuner och näringslivet stå för. Dessutom är det enbart 500 miljoner kronor som avser denna mandatperiod, och då först år 2010. 3 procent är alltså finansierat, och 97 procent återstår. Med andra ord drar sig inte Socialdemokraterna för att föra de boende i miljonprogrammet bakom ljuset i sin marknadsföring.

En lite långsammare avtrappning av räntebidragen under 2008 och 2009 är mer ett spel för galleriet eftersom även Socialdemokraterna har stått bakom avvecklingen.

Dessutom vill s anslå 250 miljoner i investeringsbidrag, och detta belopp kommer utan behovsprövning och nästan utan undantag att hamna hos byggföretagen och hos dem som har en god ekonomi. För att använda Socialdemokraternas egna modeord för närvarande: Det är en djupt oansvarig och orättvis politik som Socialdemokraterna bedriver.

I Vänsterpartiets budgetmotion finns ett märkligt förslag om en statlig bostadsfond. De skriver i motionen: ”Fonden tillförs årligen 10 miljarder kronor, via lån som tas upp av Riksgäldskontoret med en avskrivningstid på 30 år. Fonden hanteras därmed utanför statsbudgeten.”

Jag vet inte om Egon Frid som undertecknare av motionen kan förklara den efterföljande tabellen, men jag förstår den i varje fall inte. Där står att 2009 ger förslaget ett budgetunderskott på 10 miljarder. Hur kan ett upplånat belopp ge ett budgetunderskott när fonden hanteras utanför statsbudgeten?

Till sist är det Miljöpartiet, som i stort sett överens med alliansen om de ekonomiska förutsättningarna för bostadspolitiken, och det känns bra. Men en sakupplysning: Det finns inget förslag i vår budget om att avveckla radonbidraget. Därför undrar jag varför Miljöpartiet i motion C369 föreslår att riksdagen tillkännager vad som anförts i motionen om att avveckla stödet till åtgärder mot radon i bostäder.

Till sist, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 19 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Jag vill som vanligt yrka bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet och avslag på samtliga motioner.

Jag vill också instämma i allt som mina allianskolleger har framfört i de två tidigare anförandena.

Rent generellt kan man säga att även detta budgetförslag – precis som Lennart Pettersson säger kan man se det som en förädling – i mycket präglas av den nya syn på bostadspolitiken som Folkpartiet och övriga i alliansen står för. Men det är också viktigt att man i sammanhanget ser helheten i alliansregeringens politik.

När regeringen sedan maktskiftet 2006 fört en konsekvent politik för fler i arbete innebär det naturligtvis också att människor får större valfrihet att efterfråga de bostäder de verkligen vill ha.

Vad är då politikens roll? Det har diskuterats mycket om politikens roll. Det handlar om att skapa förutsättningar för en bygg- och bostadsmarknad med långsiktiga spelregler som fungerar utan subventioner. Det ska vara en politik utan produktionsstöd, där man i stället vrider över politiken mot den enskilde bostadskonsumenten. Då är det ökad valfrihet och ökade möjligheter att efterfråga bostäder i alla typer av upplåtelseformer som står i fokus.

I det sammanhanget kan jag nämna att vi förhoppningsvis har ytterligare en upplåtelseform att välja inom en snar framtid, nämligen ägarlägenheter.

Folkpartiets linje har varit, i alla fall så länge jag minns och har varit med i bostadspolitiken, att man ska ha sin utgångspunkt i den enskilde bostadskonsumenten. Jag utgår från att det är en väldigt liberal grundtanke.

De nya mål för bostadsfrågor och samhällsbyggande som nu föreslås ligger helt i linje med detta. Redan när dagens mål beslutades hösten 2005 framförde vi från Folkpartiets sida att det bostadspolitiska målet skulle ha en tydligare fokusering på rena bostadsfrågor och då utgå från den enskilde bostadskonsumenten för att egenmakten skulle kunna stärkas. Det föreslagna målet uppfyller väl dessa kriterier.

Den logiska följden blir då, som nu föreslås, att man har ett separat mål för samhällsbyggande som lägger fast ett långsiktigt hållbart samhällsbyggande med ekologiska, sociala och ekonomiska dimensioner.

Den här uppdelningen, när man ser på bostadsfrågor, ger tydligare inriktning och underlättar uppföljning genom utveckling av mätbara indikatorer. Man kan inte ha det så som bland andra Ewa Thalén Finné sade förut, att ett mål innefattar allt. Då blir det väldigt svårt att mäta resultatet och måluppfyllelsen.

När jag då läser den samlade oppositionens reservation kring det bostadspolitiska målet kan jag inte låta bli att citera en mening i det sista stycket: ”Den nuvarande bostadspolitiken för allt längre bort från det hittillsvarande bostadspolitiska målet och leder i stället till ökad bostadsbrist, trångboddhet och social segregation.”

Det är nog lite paradoxalt och märkligt, men det är, med facit i hand, detta som den nya politiken ska avhjälpa. Den socialdemokratiska politiken ledde till att vi fick bostadsbrist och social segregation. Samtidigt kan man kanske här se en stor skillnad i politiken, att det finns en ideologisk dimension i detta.

Herr talman! Om jag skulle drista mig till en liten reflexion kring oppositionens förslag om ändrade anslag kan jag göra några grundläggande konstateranden.

För det första spretar förslagen väldigt mycket, och man kan inte riktigt se samsynen.

För det andra motverkar de konkreta förslag som läggs en politik som ger de långsiktiga regler som vi arbetar väldigt hårt för och som jag personligen och alliansen tror är en förutsättning för att få en bostadsmarknad på lång sikt i balans.

Herr talman! Jag vill också drista mig till att göra några mer detaljerade kommentarer kring vissa anslag i sammanhanget. Jag börjar med anslaget till Boverket. Det kan där ses som att man avsätter 10 miljoner kronor till kunskapshöjning och information om plan- och bygglagen, när det gäller framför allt hur plan- och bygglagen tillämpas och att den tillämpas lika över landet.

Det kan synas som en liten satsning, men jag tror att det är en oerhört kostnadseffektiv satsning för att gynna bostadsmarknaden och även näringslivet i övrigt. När det gäller plan- och bygglagen – det diskuterade vi för en eller två veckor sedan – tror jag att själva lagstiftningen nog är det mindre problemet. Tillämpningen är det större problemet.

Sedan är det en annan sak som även kommer att ligga på Boverket, som togs upp tidigare, och det är en samlad informationsportal om byggande, boende och inomhusmiljö. Där tycker jag att det finns en stark koppling till det som även finns med i detta betänkande kring konsumentpolitiken. Just genom att stärka konsumenterna ger man dem makt och möjlighet att göra aktiva val. Det är konsumentmakten som ska utnyttjas i det sammanhanget.

Även om man nu kan säga att ramarna är tagna vill jag titta på de förslag som föreligger från Vänsterpartiet om bland annat sanering av förorenad mark och satsning på passivhus. Det är viktiga frågor.

Om man ser på passivhus och energianvändning kan man konstatera att det egentligen är lite konstigt att det inte byggs fler passivhus. Även om det är en väldigt stark utveckling när det gäller passivhus just nu är

energibesparingen i ett passivhus så stor att den från första dagen betalar den ökade kostnaden för att bygga ett passivhus.

Regeringen har inte lämnat detta helt därhän. Energimyndigheten har ett program för passivhus och lågenergihus och arbetar med de här frågorna. Det uppfyller egentligen det som efterfrågas här. Jag tror att det är en väldigt dålig politik att splittra upp den här frågan. Nu har Energimyndigheten hand om frågan, och det är viktigt att få ned energiåtgången i bostadsbeståndet.

Även när det gäller förorenade områden finns det ett anslag på ett annat ställe i budgeten, under Miljö och naturvård. Jag tror att det till och med står i motionen att det finns ett sådant men att det inte är inriktat på bostäder. Men det utesluter inte bostäder.

Dessutom tror jag att det var ett viktigt beslut vi fattade här, när vi diskuterade just förändringarna i plan- och bygglagen, om att man kunde villkora detaljplaner. I och med att man kan villkora detaljplaner vet exploatören att det finns ett ekonomiskt värde i marken som är garanterat när man har utfört arbete för att åtgärda den förorenade marken.

En annan viktig sak som är strikt kopplad till detta är att vi nu satsar på den enskilde individen i stället för att ha produktionsstöd. Det kan man koppla ihop med Statens bostadsnämnds område. Det är både det som infördes redan den 1 juli 2007 med hyresgarantier och det som nu kommer från den 1 mars 2008 med förvärvsgarantier.

Det finns en invändning i en reservation från Socialdemokraterna att systemet skulle medföra risk att man hamnar i ekonomiskt dilemma. Det är naturligtvis inte alls avsikten. Det står tydligt i betänkandet från utskottsmajoriteten att sedvanlig kreditprövning gäller. En sådan här förvärvsgaranti ges inte till människor som inte anses ha betalningsförmåga.

Precis som det har sagts här tidigare är det andra hinder man vill ta bort med förvärvsgarantin. Man kanske inte har en bra kredithistoria eller bara tillfälligt arbete. I dag är det ganska vanligt att man går från det ena projektarbetet till det andra. Begreppet ”fast anställning” har kanske fått en helt annan betydelse i dag. Det är det problemet som förvärvsgarantin ska lösa. Dessutom är det en långsiktig garanti man kan få, så den risken finns inte inbyggd. Jag tycker att reservationen i princip är tillgodosedd i hela systemet.

Systemet med hyresgarantier går via kommunerna och är redan i gång. Det har samma syfte, fast mot hyresbostäder i stället.

När det gäller nya anslag känns det som ett sus av det förgångna när Socialdemokraterna föreslår ytterligare ett investeringsstöd. Nu gäller det miljövänliga, billiga bostäder. Det låter mycket bra, både billiga och miljövänliga. Vi har nog ingen motstående åsikt; det är en bra målsättning i sig.

Men att försöka lösa dagens problem genom att ta fram de gamla medicinerna tror vi från alliansens sida inte är någon som helst bra väg att gå. Vi måste vara medvetna om att vi har facit på den typen av politik där man har använt investeringsstöd och investeringsstimulans. Precis som Lennart Pettersson uttryckte förut har det också visat sig vara mycket kostnadsdrivande.

Däremot har vi andra saker som måste lösas. Det är plan- och bygglagsfrågor. Det är konkurrensfrågor; det gäller både inhemsk och ut-

Prot. 2007/08:47
19 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

ländsk konkurrens och kanske framför allt frågan om arbetskraftsbristen. Den tror jag kan bli den stora stötestenen för bostadsbyggandet i Sverige.

I sådana här sammanhang talas det mycket om neutralitet mellan olika upplåtelseformer och möjlighet att välja och så vidare. Det är en fråga som alla är medvetna om. Regeringen har en mycket seriös behandling av just den problematiken. Jag tror inte att någon här är riktigt färdig med den frågan, och jag vet inte om vi någonsin blir färdiga, men det är naturligtvis en väldig strävan mot att få neutralitet mellan upplåtelseformerna.

Anf. 20 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Det var jätteskönt att höra att regeringen för seriösa diskussioner, Lars Tysklind. Tack för det! Det lugnar oss mycket.

Problemet är att det inte byggs något i dag. Med den gamla politik som ni har gett er i väg från byggdes mer än 120 000 bostäder under förra mandatperioden. Jag får inte riktigt ihop ert resonemang. Bidrag är fult, avdrag är fint.

Det var neutralitetsfrågorna som jag ville resonera med Lars Tysklind om. Kan Lars Tysklind förklara för mig vad som var så dåligt med räntebidraget om man nöjer sig med att jämföra rakt av med villaägarnas ränteavdrag? Det var lite det jag tog upp i mitt anförande tidigare. Hur förklarar jag för mina grannar rättvisan i att de får en 25-procentig höjning av boendekostnaderna samtidigt som de båda nyproducerade 250 kvadratmeter stora villorna på samma gata erhåller samhällsstöd? Är det inte så, Lars Tysklind, vi ska se den subvention som ligger i skattesystemet och som kommer villaägarna till del i form av ränteavdragsmöjligheten? Uppstår inte en orättvisa mellan de olika upplåtelseformerna bara i detta exempel?

Vi lyssnade båda två till Hyresgästföreningens företrädare som var på civilutskottets senaste sammanträde och också tog upp denna fråga men då naturligtvis riktade in sig på orättvisan i denna jämförelse för hyresrätten.

Jag skulle vilja höra dig, Lars Tysklind, reda ut detta lite bättre och om möjligt tala om för mig vad det är för diskussioner som pågår i Regeringskansliet för att uppnå en bättre neutralitet mellan de olika upplåtelseformerna.

Anf. 21 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Det var kanske självklart att det förs seriösa diskussioner i dessa viktiga frågor.

Att det byggs mer eller mindre olika år kan man också ha en diskussion om. Jag har nog den uppfattningen att så fort man gör en så pass radikal förändring och har en ny inriktning blir det av naturliga skäl också en svacka. Det är en del av problematiken. Men det viktiga i detta läge är att vi jobbar långsiktigt. Det gamla sättet att stimulera fungerade inte. Nu är den klara inriktningen att vi ska ha långsiktiga regler. Då måste man hålla fast vid det och inte gå tillbaka.

Det behövs naturligtvis många korrigeringar på vägen. Det vore förstås mätbart att tro när man lägger om systemet att man har alla sanningar direkt. Då är denna neutralitetsdiskussion mycket viktig. Som Ewa Thalén Finné var inne på kan vi naturligtvis föra den tillsammans. Det har säkert

mycket med skattesystemen att göra, och det måste man gå in och titta på. Framtiden får utvisa vad det ger.

Strävan att nå neutraliteten har vi gemensamt. Till syvende och sist är det bostadskonsumentens val som är det viktiga, och då ska förutsättningarna för att välja olika upplåtelseformer vara någorlunda likartade.

Anf. 22 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Kan Lars Tysklind då lova mig att det under denna mandatperiod kommer att byggas fler än 120 000 bostäder i vårt land?

Ingen av de borgerliga ledamöterna som har varit uppe i talarstolen hittills har berört problemet, som jag ändå tror att vi är överens om, med hela det bostadsbestånd som till stora delar byggdes under 60- och 70-talen och som vi ibland lite slarvigt kallar miljonprogramsområden.

Ligger det inte något i vårt resonemang om att vi måste skapa fler attraktiva bostadsområden? Vi klarar inte av att täcka behovet enbart genom nyproduktion. Även om det är en viktig del att vi producerar nya bostäder är det väl ändå så att vi måste ta till vara det befintliga bestånd vi har. Vi är väl överens om att det är där vi huvudsakligen kan försörja svenska folket med bostäder framöver. Är det inte så att vi på något sätt måste se till att vi klarar energiomställningen och lever upp till klimatmålen och att här är en stor del av denna byggnation en viktig pusselbit? Hur ska marknaden ta ansvaret för att vi kommer ned i utsläppsnivåer och att människor ska kunna leva och må bra i sina hus?

Det är anmärkningsvärt att ingen hittills har kommenterat vare sig behovet av energiomställning eller behovet av att ta hand om det befintliga beståndet och se till att vi skapar fler attraktiva bostäder.

Men min viktigaste fråga, Lars Tysklind, är återigen: Kan du lova mig att er politik kommer att se till att det byggs fler än 120 000 bostäder, som var resultatet av den politik som vi förde under den tid som vi hade majoriteten?

Anf. 23 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Det vore förmätet av mig att stå och lova att det ska byggas så. Vad allianspolitiken går ut på är att skapa förutsättningar för att bygga så många bostäder som det finns efterfrågan på. Det är hela målsättningen. Om det sedan är 120 000, 130 000 eller 110 000 får framtiden utvisa.

Att lova ett exakt antal är egentligen ganska ointressant.

Energifrågan, som Carina Moberg tog upp, är naturligtvis oerhört central. Vi berörde den lite när vi diskuterade passivhus. Hur man än vrider och vänder på frågan om passivhus är det kanske ändå nyproduktionen som är den största källan att bygga så, men det går faktiskt bra även vid ombyggnation. I Alingsås till exempel har man visat att man vid ombyggnation av äldre bebyggelse från miljonprogrammet kan skapa väldigt energieffektiva hus. Det finns tydligen sådana drivkrafter på vissa ställen.

I min hemkommun Strömstad har man under väldigt många år jobbat med bergvärme för att få ned energiåtgången.

Det pågår många projekt. Det är naturligtvis en viktig del när man ser över husen. Jag tror att det finns otroligt stora ekonomiska drivkrafter i detta med tanke på energipriser och så vidare. Förvaltningsmässigt ligger

Prot. 2007/08:47
19 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

den stora vinsten när man ska renovera hus i att se över dem energimässigt.

Anf. 24 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Den skillnad som finns i värderingen av bostadsbyggandet blev väldigt tydlig i Lars Tysklinds svar på Carina Mobergs sista fråga. Lars Tysklind sade att det vore förmätet att tala om hur många bostäder som ska byggas under mandatperioden, eftersom man vill föra en politik som gör att det byggs så många bostäder som efterfrågas. Det är kärnan i skillnaden i vår syn på detta. Vi jobbar ju på att försöka se till att det byggs så många bostäder som det finns behov av.

Lars Tysklind sade i sitt anförande att med den politik som majoriteten för får bostadskonsumenter en ökad valfrihet. Det var därför som jag valde att begära ordet, herr talman. Ökad valfrihet vill jag ifrågasätta.

Ni för en politik som innebär att möjligheten att få tillgång till en bostad i ökad utsträckning handlar om möjligheten att antingen skaffa sig en borgenär eller ställa ett större kapital till förfogande. Er politik har ju inneburit, och avser fortsättningsvis innebära, att vi ser en övergång i det befintliga beståndet och att upplåtelseformerna förändras från hyresrätter till olika former av äganderätter. Genom lagstiftning avser ni att ändra på möjligheterna och tillskapa möjligheter för ägarlägenheter och så vidare. Även i nyproduktionen är det en kraftig förändring åt det hållet.

Samtidigt har den skattepolitik som ni för lett till att vi står inför ganska kraftiga hyreshöjningar. Det är ju inte de grupper som har problem med att skaffa sig bostad som får de stora förmånerna av förmögenhetsskattelättnaden. Det är inte heller de grupper som är i åtnjutande av den kraftiga sänkningen av fastighetsskatten på de dyraste villorna.

Anf. 25 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag börjar med frågan om värderingar. Jag tycker att Jan Lindholm missförstår det hela.

Under hela debatten har Jan Lindholm lekt med ord när det gäller behov och efterfrågan. När jag läser målsättningen har jag svårt att förstå vem som bestämmer behovet. Det måste ju vara den enskilde. Det leder till en efterfrågan. De orden hör ihop. Jag förstår inte hur man skiljer dem från varandra.

Jan Lindholm påstår att det enda sättet är att ha en borgenär eller ett stort kapital. Den politik som förs talar emot det. Vi har nu infört de kommunala hyresgarantierna och vi kommer att införa förvärvsgarantier. Det är just ett medel för att den enskilde bostadskonsumenten ska kunna ta det första steget in på bostadsmarknaden. Vi har sett att det är det viktiga steget. De flesta vet att om man väl är inne på bostadsmarknaden brukar det rulla vidare sedan.

När det gäller fastighetsskatt och förmögenhetsskatt har ju politiken och de beslut som har fattats varit för att man ska kunna ta bort orimligheterna med hur den gamla typen av statlig fastighetsskatt som fanns under den förra regeringen slog mot enskilda individer. Vi har lyckats bra med det, tycker jag.

Anf. 26 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Vi hörde i det tidigare inlägget att det skulle vara en alldeles normal kreditprövning. Det är svårt att se på vilket sätt det här stödet som kommunen kan ge skulle underlätta för den som i dag inte klarar en normal kreditprövning med säkerhet att få tillgång till den ökande andelen av bostadsmarknaden som handlar om att köpa sin bostad. Ni talar ju emot er själva. Då är det inte en normal kreditprövning som kommunerna ska ägna sig åt.

Det är intressant att Lars Tysklind säger att det är en lek med ord att försöka göra en distinktion mellan efterfrågan och behov. Det visar tydligt på skillnaden mellan vårt synsätt och den nya politik som ni bedriver. Den innebär faktiskt att det är efterfrågan som är avgörande. Vi vet att många grupper i samhället inte har möjlighet att efterfråga boende över huvud taget. Det finns många som inte har möjlighet att efterfråga boende av den sort som de har behov av. Det är inte så enkelt för den som bor i en lägenhet och får ett handikapp eller funktionshinder av något slag som gör att man inte kan bo kvar där att ta sig vidare i boendekarriären eftersom det innebär så stora ökade ekonomiska kostnader att flytta till en bostad som har alla de faciliteter som behövs.

Därför behövs det politik för att fylla igen utrymmet. Jag tycker att Ewa Thalén Finné var mycket konstruktiv i sitt svar. Hon pekade på en del områden som inte ligger inom det här utskottets ansvarsområde, men som är pusselbitar som fyller i politik som gör det möjligt för dem som inte kan efterfråga en bostad som motsvarar deras behov att göra det. Det är det glappet som jag vill synliggöra i den här debatten.

Anf. 27 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! När det gäller normal kreditprövning vill jag säga att man inte ska invägga människor i någon sorts falsk trygghet och att man får rättighet att skaffa något som man egentligen inte har betalningsförmåga för. Det tar Socialdemokraterna också upp i sin reservation. Det hinder som tas bort med den statliga förvärvsgarantin är att banken kan ta det här som en extra säkerhet om man saknar en borgenär, en bra säkerhet, ett fast jobb och så vidare och ändå bedöms ha betalningsförmåga. Då kommer den här personen in på bostadsmarknaden med ett ägande. Det är det som åtgärden är till för. Man ska inte lura in individer i ett ägande som man inte kan klara av betalningsmässigt. Det är helt klart att det är så.

Där kan man säga att politiken faktiskt fyller ett glapp.

Vi kan fortsätta att diskutera efterfrågan och behov. Det blir en väldigt filosofisk fråga. Jag vidhåller att efterfrågan uppstår när en enskild individ har ett behov. Målsättningen är att vi ska skapa en bygg- och bostadsmarknad som kan tillgodose den efterfrågan. Det är grundtanken.

När det gäller möjligheten att efterfråga är det viktigt att vi ser på allianspolitiken i sin helhet, som jag sade i mitt inledningsanförande. Vi har trots allt skapat möjligheten att få fler i arbete. Vi har ökat sysselsättningen och så vidare. Det ger åtminstone ekonomiska möjligheter för allt fler människor att efterfråga den bostad man vill ha. Det ökar också valfriheten.

Prot. 2007/08:47
19 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

Anf. 28 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Skillnaden mellan oppositionens och majoritetens bostadspolitik ligger i vilka grupper vi värnar. Vi har hört att regeringen gillar avdrag och subventioner till välbeställda och att det är helt okej. Men när det handlar om stöd till grupper som behöver bostäder ska det hela tiden klankas. Man pratar om att produktionsstöd till bostadssektorn bara går till rika byggherrar.

Den frågan skulle jag ändå vilja beröra. Vad är det som säger att vi inte kan utforma ett produktionsstöd, ett investeringsstöd, som styr utifrån bostadspolitiska mål så att man kan bygga hyresrätter för en social bostadspolitik? Då kan vi styra utifrån ett bostadsbehov och i en generell bostadspolitik så att säga bygga in byggande av hyresrätter till de grupper som har behov av sådana, vilka vi har ett samhälleligt ansvar för. Vi är överens om att vi behöver bygga bostäder för olika behov. Lars Tysklind vill att man ska bygga för den efterfrågan som finns, men okej då. Vi behöver bygga fler lägenheter och styra bostadsbyggandet på ett sådant sätt att vi uppnår detta.

Varför vill inte majoriteten i civilutskottet tillsammans med oppositionen diskutera hur vi kan utforma ett investeringsstöd för att uppnå detta, så att investeringsstödet inte går till rika byggherrar utan till allmännyttan i kommunerna för att man ska kunna bygga hyresrätter? Man får ha diskussioner med byggföretagen – mindre byggherrar och mindre byggföretag som finns i kommunerna och som vill och kan bygga effektivt, billigt och miljömässigt riktigt.

Detta är faktiskt ett politikområde som vi kan diskutera och där vi kan vara konstruktiva.

Anf. 29 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker, precis som Egon Frid, att vi ska kunna diskutera detta politikområde. Det måste naturligtvis fattas politiska beslut även inom detta område. När det gäller en återgång till ett generellt produktionsstöd, där man genom en politisk styrning bestämmer exakt hur det ska vara, kan jag säga att man har gjort försök med detta genom att ha väldigt detaljerade produktionsstöd. Det har faktiskt lett till, precis som nämndes här tidigare, att man plötsligt bara bygger en viss typ av lägenheter trots att efterfrågan kanske är en annan.

Vi fick en rapport från Malmö för två år sedan, tror jag. Där struntade man i dessa investeringsbidrag, eftersom man såg att efterfrågan var en annan. Därför byggde man andra lägenheter, och man fick de facto fram fler små billiga lägenheter i det äldre beståndet till de ungdomar som investeringsstödet var tänkt för.

Så fort vi försöker att politiskt styra exakt vad som ska byggas tror jag att vi hamnar i svårigheter.

På många platser har allmännyttan naturligtvis en väldigt viktig roll när det gäller byggande av bostäder. Då kan man göra en liten reflexion när det gäller hur allmännyttan ska kunna skaffa sig resurserna för att bygga nytt. En sak som då är väldigt viktig i sammanhanget är att man även i de allmännyttiga bolagen har ett slags öppenhet för strukturomvandlingar. När tillståndsplikten i lagen om allmännyttiga bolag upphävdes fick de kommunala bolagen ett väldigt självständigt beslutande i den frågan. De kan sälja av delar av bolaget för att på det sättet skapa resurser

för att bygga nytt. Detta pågår på många ställen i landet. Man gör den omvandlingen och tycker att det var väldigt viktigt att denna tillståndsplikt togs bort.

Prot. 2007/08:47
19 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

Anf. 30 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Vänsterpartiets förslag om bostadsfonden – där är jag skyldig Lennart Pettersson ett svar på hans fråga – är ett försök att diskutera hur vi kan ha ett fortsatt investeringsstöd och en långsiktig finansiering av bostadsproduktionen och diskutera mål och ambitioner med den.

Som Lars Tysklind nämnde här förut har vi faktiskt behov av att utveckla och energieffektivisera bostadssektorn. Vi behöver finansiera dyra marksaneringar på en del ställen för att ställa om från industrier till bostäder. Ibland går det inte att belasta bostadsbyggandet med hela den kostnaden.

Vi har också ambitioner att bygga för målgrupper som behöver hyresrätten i dag. Vi vill värna hyresrätten. Detta är ett förslag till investeringsstöd inom budgeten. Sedan belastar naturligtvis vårt förslag om bostadsfonden budgeten i dess helhet eftersom låneinvesteringen hamnar i budgeten, men det belastar inte under utgiftstaken för investeringsstöden. Vänsterpartiet har i denna budget över huvud taget aktivt satsat på att investera och låneinvestera stora satsningar till exempel på både bostadsproduktionen och infrastrukturen för att få ut mer av statsbudgeten. Det tycker vi är riktigt. Sedan är det kanske för radikalt för att både Lars Tysklind och Lennart Pettersson ska kunna ta till sig det i dag. Men nästa år kanske vi kan fortsätta att diskutera detta mer konkret.

Anf. 31 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Det är nog lite optimistiskt att tro att vi kan ta detta nästa år. Jag tycker verkligen att detta är radikalt. När man läser om på vilka nivåer som Vänsterpartiet har tänkt sig att man ska gå in och subventionera kan man undra vad det leder till. Man kan göra kopplingen till byggmarknaden som naturligtvis vet att dessa investeringsstöd finns, och prissättningen kommer att bli därefter. Detta kommer att få precis samma effekt.

Egon Frid sade, vilket har sagts tidigare, att man ska värna hyresrätten. Från allianssidan är det väl egentligen bara Lennart Pettersson som har uttryckt att det inte finns någon motsättning i detta. Hyresrätten är en av våra viktigare upplåtelseformer just av de anledningar som har framförts här, nämligen att den är flexibel. Många kanske tycker att hyresrätten är bekväm. Man kanske inte vill engagera sig i sitt boende på samma sätt som om man äger det och så vidare. Det finns ingen motsatsställning i fråga om att vara för eller mot hyresrätten. Jag tror att vi kan enas om att alla faktiskt är för upplåtelseformen hyresrätt och att den är väldigt viktig på den svenska bostadsmarknaden och ska så förbli.

Anf. 32 YVONNE ANDERSSON (kd):

Herr talman! Jag har en speciell situation eftersom jag alltid kommer sent in i debatten, och jag har möjlighet att instämma i mina allianskollegers goda anföranden. Sedan kan jag gå in och repetera lite grann och sist men inte minst kanske komma med en och annan ny vinkling.

Framtidsvisioner finns och ska finnas. Men de måste förverkligas för att de på sikt ska ha existensberättigande. På ett och ett halvt år har alliansregeringen och vi tagit väsentliga beslut för att faktiskt förverkliga vår vision. Detta kritiserar oppositionen. Vi har snarare fått en del kritik för att det går för fort och att det är för mycket förändringar på alliansregeringens agenda.

Målet när det gäller bostadsfrågorna är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven – behovstillfredsställelse. Kan vi ha ett tydligare och bättre mål?

Oppositionen talar om att alliansen saknar bostadspolitik och att det skulle leda till växande segregation samt högre priser och ökad bostadsbrist. Denna kritik är fel. Jag vill här lite grann visa vår bostadspolitiska inriktning men också att vi faktiskt har sociala ambitioner, vilket vi kritiserar för att inte ha.

Valfrihet och olika bostadsalternativ är vår grund. Det har alltid varit så. Vi vill underlätta för unga att komma in på bostadsmarknaden. Människor ska känna sig trygga, ha möjlighet att välja boendeform eller ändra den beroende på civil situation. Utgångspunkten i vår bostadspolitik är att det ska finnas olika alternativa boendeformer, så att människor kan hitta det alternativ som passar dem. Vi vill inte tvinga någon till något bostadsalternativ utan erbjuda olika bostadsalternativ.

Alliansregeringens utgångspunkt är att det nya målet för bostadsfrågor ska utgå från den enskilda boendekonsumenten. Nu är detta repeterat fyra gånger minst, och jag hoppas att ni kommer ihåg det.

Rätten att bestämma över sitt eget liv är grundläggande. En mångfald av boendeformer som ger valfrihet och möjligheter att uppfylla behov och önskemål när det gäller att bo och arbeta där man önskar är centralt. Vi för ingen förmyndarpolitik.

Bostadspolitiken måste inriktas mot att vi får ett ökat byggande och ett billigare boende. Hushållens frihet att välja boendeform måste bli större och eget ägande underlättas. Då kan bostadsbristen undanröjas och bostadsmarknaden bli en del av en samhällsutveckling i riktning mot större trygghet och valfrihet.

Detta är framtidsvisioner och sociala ambitioner.

I mars 2008 införs statliga kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till hushåll som köper sin första bostad. Kravet på detta har vi drivit i flera år. Det kan handla om ungdomar som flyttar hemifrån eller om nyanlända personer som efter att ha fått fast mark under fötterna vill köpa sin första bostad. Tillsammans med slopandet av tillståndsplikten vad gäller ombildningar innebär det att det finns fler verktyg för att skapa en bättre boendeintegration.

Jag vill också informera om att ca 2 miljoner av våra 2,8 miljoner lägenheter i Sverige är hyresrätter. Hyresrätten är inte alls på väg att försvinna. Närmare 900 000 av de 2 miljoner hyresrätterna ägs av kommunala bostadsbolag.

Ett annat exempel är att det sedan den 1 juli 2007 återigen är möjligt för kommunala bostadsbolag att sälja en hyresfastighet till en privat hyresvärd eller till en bostadsrättsförening. Vi tror att det är en möjlighet som måste finnas dels för de boendes valfrihet, dels för att de kommu-

nala bolagen ska kunna hantera sitt bostadsbestånd på ett ansvarsfullt sätt.

Herr talman! Strävan bör vara att det i alla stadsdelar och bostadsområden ska finnas varierande upplåtelseformer – detta för att få till stånd en naturlig blandning av människor i olika åldrar och människor med olika bakgrund och ekonomisk standard. Därigenom motverkas etnisk, social och ekonomisk segregation.

Alliansen vann riksdagsvalet 2006 på viljan att bryta det stora utanförskapet genom att skapa förutsättningar för jobb till alla. En viktig beståndsdel i arbetsmarknadspolitiken är en fungerande bostadsmarknad. För att man ska kunna ta ett jobb på en annan ort måste det finnas en bostad på den orten.

Med detta anförande har jag visat på att vår bostadspolitik har framtidsvisioner och starka sociala inslag.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 33 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Yvonne Andersson beskriver det nästan som en fördel att komma in sent i debatten eftersom man då kan repetera och hålla med. Men det ger också oss i oppositionen en möjlighet att få svar på de frågor som andra valt att inte svara på. Därför tänker jag upprepa några av de frågor som jag tidigare ställt.

En fråga har jag dock inte ställt. Den kan Yvonne Andersson först få svara på: Vad är enligt Yvonne Anderssons mening kärnan i svensk bostadspolitik?

Sedan undrar jag om Yvonne Andersson anser att det är rättvist att ta bort räntebidragen utan att göra några andra förändringar, samtidigt som man låter villaägarnas ränteavdrag vara kvar. Ska inte människor som kanske har lite mindre ekonomiska resurser ha en möjlighet att gå samman i en bostadsrättsförening? Kanske tar man gemensamma lån i föreningen och delvis också individuella lån. Ska man inte ha möjligheten att välja att bo på det sättet i det borgerliga Sverige? Där skulle jag vilja ha ett svar.

Vidare undrar jag om Yvonne Andersson menar att de hyresgäster som i dag bor i många av de hus som läcker energi själva ska stå för kostnaderna för att rätta till detta. Som jag nämnde i mitt anförande handlar det om att ca 140 miljarder kronor skulle behövas för att se till att det befintliga beståndet energieffektiviseras. Många människor med ett mindre ekonomiskt utrymme bor i dag där; det vet vi. Jag nöjer mig med detta så länge.

Anf. 34 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Herr talman! Vad är kärnan? Ja, vi ska ha en situation där alla utifrån sina behov har möjligheter till en god bostad. Det tycker jag är kärnan.

Sedan gäller det frågan om olika upplåtelseformer med olika villkor och vad som är rättvisa. Jag måste säga att jag genom livet har ägnat rätt mycket tid åt att grunna på vad rättvisa är. Min slutsats är att rättvisa kanske aldrig kan åstadkommas mellan olika former med olika förutsättningar och olika villkor. Den viktiga rättvisan ligger i att den enskilde har

Prot. 2007/08:47
19 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

möjlighet att välja bostad utifrån de olika villkor som olika former har. Däri ligger min rättvisa.

En tredje fråga handlar om de 140 miljarder kronorna i samband med energieffektivisering. Ja, jag tycker att den frågan är närmast dräplig. Vi har ju haft makten i bara ett och ett halvt år. Har husen börjat läcka energi under det senaste året, eller när började det?

Jag tror att det när det gäller att klara klimatproblemen och miljön handlar om att ta rejäla tag inom väldigt många olika områden. Där spelar forskningen en avgörande roll. Vi vet ju att mycket händer på det här området. Jag tror att man successivt och rakt över behöver gå igenom detta.

Nej, jag måste nog säga följande: Ni har haft makten i väldigt många år, men i den skuggbudget som ni lagt fram har jag inte hittat några 140 miljarder kronor till energieffektivisering. Frågan går därför tillbaka till Carina Moberg. Jag undrar således hur ni tänkte er detta för två år sedan.

Anf. 35 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Socialdemokraternas inställning är att samhället har ett ansvar för att bostadspolitiken verkligen fungerar. Staten ska ta en del av ansvaret. Självfallet kan detta ansvar inte åläggas andra aktörer på bostadsmarknaden.

Vi har kommuner som är villiga att ta ett ansvar, och vi har ett näringsliv som har goda idéer och som också är villigt att ta ett ansvar. Det fina är väl om vi kan göra det här tillsammans. Det handlar inte om hundra procentiga finansieringar, utan det handlar om en stimulans för att höja tempot och om att se till att det här blir gjort.

Ni har tagit bort allt finansiellt stöd till bostadsproduktion, såväl till nyproduktion som till ombyggnad. Ni beskriver inga visioner över huvud taget på det här området, något som vi i oppositionen väldigt många gånger i olika sammanhang har varit inne på. Det gäller alltså behovet av att ställa om energimässigt i befintligt bestånd. Om ni inte har en färdig politik på området föreslår jag att ni går hem och funderar på ert förslag till en lösning. Vi har inte färdiga men väl påbörjade förslag om hur vi anser att staten ska vara med och ta ett ansvar för att klara av de här helt avgörande frågorna.

Avslutningsvis har jag en fråga som kanske inte direkt hör till det bostadspolitiska området. Yvonne Andersson sade här i talarstolen att människan ska få bestämma över sitt eget liv. Gäller det även homosexuella?

Anf. 36 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Herr talman! Den sista frågan var intressant, men först tar jag detta med samhället och ansvaret.

Jo, jag tror att samhället ska stimulera – det är ju vi. Vi har ett antal aktörer – jag nämnde nyss forskningen – och vi har följt med i fråga om hur vi stimulerar forskning bland annat när det gäller bostäder. Vi stimulerar det ena och det fjärde så att säga, men det sker kanske inte så som Socialdemokraterna under ett antal år har försökt göra men misslyckats med. Vi hade inte haft den energiproblematik vi i dag har om ni under er period vid regeringsmakten hade ställt om. Snarare kommer det väl upp nu därför att det har varit svårt att klara av den inriktning man har och att verkställa de framtidsmål man haft.

Nu har vi fått ta hand om detta och hitta vägar. På ett och ett halvt år har vi försökt att ställa om en del, och mer kommer. Eva nämnde ett antal utredningar där vi gett tilläggsdirektiv eller helt enkelt startat nya. Där kommer vi att visa på vilket ansvar vi tycker att samhället ska ha, men inte på bekostnad av individens ansvar.

Alla människors lika värde, oavsett vilken sexuell läggning, etnisk tillhörighet man har och så vidare tror jag absolut på. Jag tycker att var och en som finns ska få bestämma över sitt liv på olika sätt.

Anf. 37 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! Civilutskottet ska nu behandla ett antal motioner inom konsumentpolitiken. Vi socialdemokrater står naturligtvis bakom våra motioner, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 1, 4 och 11.

Mål för konsumentpolitiken är vad jag i första hand kommer att tala om i mitt anförande.

De tidigare målen Trygga konsumenter handlar hållbart plockades bort av regeringen och ersattes av Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val. Makt anses som någonting positivt i många sammanhang, men för att utöva makt måste man inneha kunskap.

De nya målen tillkom utan någon som helst diskussion eller dialog med vare sig oss i oppositionen eller organisationer som är nära knutna och är beroende av vilka mål som fastställs av oss här i riksdagen.

I dessa tider när miljö och hållbarhet diskuteras varje dag, både hemma vid middagsbordet och via medier, tar regeringen bort kravet att handla hållbart. De senaste åren har vi socialdemokrater satsat på att bygga upp ett bra konsumentskydd med hållbarhet som grund. Med regeringens nya mål tar man för givet och förutsätts att konsumenterna är aktiva och gör egna medvetna val. Konsumenterna ska själva vara aktiva, och konsumentpolitikens roll är att bidra till att öka konsumenternas egenmakt genom att möjliggöra aktiva val. Det låter väldigt bra, förutsatt att alla kan och har kunskapen att göra egna val.

Men jag sade det i debatten i fjol, och jag säger det igen: Alla har inte den kunskapen. Det är inte så att jag tvivlar på konsumenternas kunskap. Men i dagens samhälle med det reklamutbud och med den ibland oseriösa marknadsföring som finns är det inte lätt för var och en att se farorna och motstå frestelser, framför allt inte för ungdomarna.

För vår del är det uppenbart att konsumtionsmönster också påverkar miljön och att medvetenheten om detta bör realiseras i målsättningar på konsumentpolitikens område. Tyvärr verkar regeringen inte koppla samman konsumtion med miljön, vilket i grunden sannolikt handlar om bristande kunskap och engagemang på området. Att inte ha miljön i åtanke när det gäller konsumtionsmönster är en oansvarig politik för framtiden.

Konsumentpolitiken intresserar och berör alla, den finns hela tiden i vår vardag. Konsumentpolitik innefattar allt från livets nödvändiga livsmedel, rent vatten och mat till kläder, tjänster, service, el, post och tele och så vidare.

Regeringens förslag till ny målsättning är märkligt och säger inte någonting om olika människors olika förutsättningar. Alla människor har inte makt och möjlighet att göra aktiva val. De som inte har tiden, resur-

serna eller erfarenheten blir mer utsatta och riskerar att hamna i en sämre ställning än andra.

Någon analys av olika gruppers förutsättningar redovisas inte. Förslaget till målsättning är bara ett konstaterande, men inget mål i sig. Regeringen presenterar inte några som helst visioner för konsumentpolitiken och redovisar inte vad de aktiva målen ska syfta till.

Konsumentpolitiken har hittills handlat om på vilket sätt samhället ska kunna stötta svaga och utsatta konsumenter. Nu anser regeringen att konsumenterna på egen hand kan göra aktiva val. Vi kan inte se att det finns något behov av att ersätta det nuvarande målet med en sådan målformulering.

Herr talman! Vi hade i utskottet bara för någon vecka sedan besök av EU-kommissionären som har hand om konsumentfrågorna. Hon framhöll att Sverige ligger väl i framkant i arbetet med hållbar konsumtion och att Sverige är långt framme i miljöarbetet. Varför ska vi då backa? Varför ska vi då ta bort de tidigare mål som tydligt talade om vikten av att handla hållbart och få trygga konsumenter? Varför är miljömålen och hållbar konsumtion inte viktiga för regeringen?

Varje dag kan vi se hur konsumenter råkar illa ut eftersom det hela tiden finns näringsidkare som ligger steget före och försöker kringgå de bestämmelser och lagar som finns.

Vi socialdemokrater vill inte som den borgerliga regeringen låta marknaden styra konsumentpolitiken och att näringslivet ska ha veto mot alla förslag på förbättringar för konsumenter. Det är en reklamkampanj som Svenskt Näringsliv nu genomför, sagan om gumman som handlade för lite. Konsumenter som försöker bidra till att handla hållbart och tänka på miljön beskrivs som "arga tanter och farbröder". Det är alltså något som gemene man inte ska lyssna på. Det anser jag som oansvarigt och oacceptabelt.

Konsumtion är bra och gynnar produktion, utveckling och innovationer och bidrar till att öka världens resurser, resurser som sedan kan användas till allt från fattigdomsbekämpning till att höja levnadsnivån för alla.

Genom att köpa modernare varor kan man till och med förbättra miljötänkandet i framtiden. Konsumtion är inte alltid till nackdel som så. Men det måste ske med ett högt konsumentskydd och så att alla tar sitt ansvar gentemot konsumenten.

Herr talman! I konsumentpropositionen *Trygga konsumenter handlar hållbart*, som den socialdemokratiska regeringen lade fram, var barn och ungdomar en av de stora frågorna. Där markerades tydligt att konsumentpolitik är en viktig del i den generella välfärdspolitiken. Barn och ungdomar är viktiga i detta arbete. Det gäller att tidigt lära våra unga att bli duktiga konsumenter.

Skolan spelar en viktig roll på konsumentområdet. Eleverna ska enligt läroplanens mål förberedas för vuxenlivet och arbetslivet i skolan, och därför bör detta vara ett prioriterat område för eleverna. Vi vet alla att tidiga insatser förebygger. Därför anser vi att kunskapsbyggande inom konsumentområdet måste prioriteras för att vi ska få trygga konsumenter i framtiden.

Vi kan varje dag se hur framför allt ungdomar skuldsätter sig med snabbblån, och det är oacceptabelt. Det får inte fortsätta. Det är en köpstark grupp och utsätts också därför för ett hårdare kommersiellt tryck. Det ökade utbudet av tjänster och varor frestar och ställer därmed ökade krav på kunskap. Ungdomar måste få tidigt lära sig hur man får pengarna att räcka månaden ut. Det får inte vara bristande kunskap hos ungdomar som är orsaken till att ungdomar tidigt hamnar i skuldfällan. Det kan vi aldrig acceptera.

Konsumenterna kan ställa krav på producenterna och handla därefter och på det sättet få konsumentmakt. Men det förutsätter att konsumenten får tillräcklig information om tillverkningen för att ges möjligheten att debattera frågor om arbetsförhållanden för dem som producerar varorna.

Verklig konsumentmakt kan åstadkommas endast när konsumenterna har den kunskap de behöver för att kunna ställa de rätta frågorna, få riktiga och ärliga svar och därigenom kunna göra ett aktivt val och på det sättet få konsumentmakt.

Herr talman! Vi konsumenter handlar mer och mer över nätet och ser inte gränserna på samma sätt som tidigare. Den elektroniska handeln har en rad fördelar för konsumenterna i form av ökad konkurrens genom ökat utbud, lägre priser med mera. Med tillgängligheten över nätet följer också tyvärr en del brott vid handeln över Internet. Tyvärr ligger brottslingarna hela tiden steget före, vilket innebär att det ställs allt högre krav på oss konsumenter för att göra köp som är säkra. För det behöver vi kunskap.

För företag i Sverige fungerar svenska lagar, men det gäller inte de många utländska företag som gör reklam och som säljer till konsumenter i vårt land. Enskilda konsumenter kan hamna i ett svårt underläge vad gäller tolkningar av överenskomelser i samband med elektronisk handel med internationella företag. Därför är det viktigt att vi har en samsyn och lagar som stämmer överens med de länder som vi vanligtvis handlar med.

Slutligen, herr talman, vill jag åter understryka vikten av att det mål som vi socialdemokrater tog fram förra mandatperioden ligger väl i tiden med hur utvecklingen sker i vår omgivning, och därför bör det inte bytas ut mot nuvarande målformulering.

Jag yrkar bifall till reservationerna 11, 1 och 4.

Anf. 38 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp):

Herr talman! Ledamöter! Ungefär 20 000 människor dör varje år inom EU på grund av dåliga produkter enligt EU-kommissionens produktsäkerhetsavdelning. Det är en undersökning som man gjorde för några år sedan. Sedan har man tittat lite närmare på de olika länderna inom EU och kan konstatera att produktsäkerheten är väldigt olika i de olika länderna. Man har satt i gång ett arbete för att försöka finna de lösa trådarna för att kunna hindra att så många människor helt enkelt dör på grund av dåliga produkter. Vi har under den här hösten sett flera larmrapporter om farliga leksaker.

Vi kan konstatera att vi lever i en helt annan värld i dag med möjligheter till ökad handel men också med faror, därför att det är så oerhört mycket produkter som det handlas med över gränserna. Det kommer självklart att kräva att det finns bättre inspektionsmöjligheter och kontrollfunktioner än hittills.

I alliansens förslag till budget verkar det som att man inte riktigt har förstått detta. Man säger att man ska stärka konsumenterna, men hur det ska gå till kan jag inte finna. Tvärtom är det så att Konsumentverket det senaste året har fått dra ned på sina verksamheter på ett drastiskt sätt. Dagsnoteringen är att man kommer att vara 110 anställda. För drygt ett år sedan var 176 anställda.

I och för sig finns det ett förslag från alliansen om att lägga på Konsumentverket ännu fler uppdrag, men det följer inte med några pengar. Vad jag befärar är att vi kommer att få se en sämre konsumentverksamhet framöver än tidigare. Ett problem är hur man då ska kunna stärka konsumenterna. På vilket sätt ska konsumenterna kunna få information? Det kan man nämligen inte utläsa av budgetförslaget. Hur är det tänkt?

Däremot står det att man ska återkomma med konkretiseringar. Dessa ser vi fram emot att få studera närmare. Men vi befärar att det kanske inte blir så slagkraftigt när det inte presenteras några ökade resurser för att satsa på att stärka konsumenter, att satsa just på konsumentfrågorna.

I Miljöpartiet ökar vi pengarna till bland annat Konsumentverket. Det handlar om utbildning av konsumentvägledare, om stöd till konsumentorganisationer, om att motverka utländska spelbolag, nätförsäljning av alkohol och så vidare samt självklart att Konsumentverket inte ska drabbas av stora utgifter på grund av den regionala satsning som har skett i och med att man har flyttat Konsumentverket till Karlstad.

I framtiden bör nog alliansen fundera på, tycker jag, på vilket sätt man ska lyckas stärka konsumenterna, för det kommer att krävas oerhört mycket mer resurser för konsumentverksamhet än vad som presenteras i den här budgeten.

När det gäller konsumentvägledarna kunde vi i förra veckan se ett reportage om en kvinna som hade problem med sin mobiltelefon i något avseende. Hon vände sig till sin kommun som inte hade konsumentvägledare. Hon sökte då konsumentvägledning i andra kommuner. Men nu är det inte på samma sätt som tidigare, att kommunerna hjälper alla behövande, utan nu har det blivit grann av Göteborgsmodellen där man helt enkelt frågar var konsumenten som har problem bor någonstans. Hon fick då meddela att hon bodde i en kommun där det inte fanns konsumentvägledning. Och man kan inte prioritera andra kommuner. Det är egentligen så med alla verksamheter inom olika kommuner att de är till för de egna kommuninvånarna.

Vi kan konstatera, och det står också i våra underlag, att i dag finns inte konsumentrådgivning och -vägledning i alla kommuner. Det är ett problem. Inte minst om vi har ambitionen att konsumenterna ska vara starka är det viktigt att denna direkta rådgivning finns, så att man kan stärkas och få de råd som man som konsument behöver i olika komplicerade situationer.

På Konsumentverket finns det en grupp som man har tvingats att dra ned på nu som också helt klart är väldigt negativt, och det är hushållsekonomerna. De har varit 14, men nu har det skett en neddragning till 4.

När EU-kommissionen tittade på olika länder såg man att det var en del länder, som jag berättade om, som var väldigt bra på detta med produktsäkerhet och så vidare. Om vi skulle ha samma styrka när det gäller konsumentinspektion i Sverige som i till exempel Frankrike, skulle inte bara de tolv inspektörerna finnas på Konsumentverket samt de konsumentvägledare som har samarbetsavtal med Konsumentverket i de här frågorna, utan då skulle vi ha ungefär 300 konsument- och produktinspektörer i Sverige. Så stora är skillnaderna mellan de olika länderna.

Jag ser konsumentsatsningar som att det inte bara handlar om att gå från ord till handling, det vill säga att man vill stärka konsumenterna, utan att det också handlar om att bry sig om medborgarna i det egna landet. Man måste inse att om man ska nå målen för sin konsumentverksamhet, oavsett om olika mål har satts upp, måste man på något sätt tillföra resurser för detta. Det är det jag saknar från alliansen.

Jag har sett att man ska återkomma med konkretiseringar. Det ser vi fram emot. Men vi ser också fram emot att man åtminstone till nästa budget skärper sig och börjar satsa mer resurser för konsumentarbetet i Sverige.

I detta anförande instämde Egon Frid (v).

Anf. 39 ANTI AVSAN (m):

Herr talman! Till skillnad från de två föregående talarna ska jag återgå till frågan om bostäder och byggande.

Det är nog tyvärr kännetecknande för Socialdemokraterna att, som Carina Moberg, börja debatten med att slå till så hårt som möjligt. Vad hon gör är att hon samtidigt slår undan benen på sig själv och sina partikamrater genom påståendet att det i dag inte existerar någon bostadspolitik.

Om det skulle vara så att majoriteten och alliansregeringen saknar bostadspolitik är det samtidigt så att Socialdemokraterna saknade bostadspolitik och alltid har saknat bostadspolitik. Varför då? undrar säkert någon. Jo, därför att samtliga problem som vi ser på bostadsmarknaden i dag med den infallsvinkeln i grunden är resultatet av den politik som saknades under Socialdemokraternas regeringsinnehav.

Jag behöver kanske inte gå in på detaljer i alla avseenden men kan ändå nämna det som har nämnts så många gånger tidigare, nämligen bostadsbrist, svarta lägenhetsaffärer, där hyreskontrakt säljs till högstbjudande, svårigheter att producera hyreslägenheter, trots räntebidragssystem och riktade bostadssubventioner, och inte minst olika nytillkommande problem i miljonprogrammets bostadsområden. Jag ska beröra några av dessa problem närmare.

När det först gäller frågan om bostadsproduktionen är det viktigt att slå fast att det inte beror på den nuvarande regeringens politik att Sverige bygger för motsvarande 3 procent av bnp jämfört med andra länder, exempelvis Norge, Danmark och Finland, där andelen är ungefär 6 procent.

I storstadsområdena, inte minst i Stockholm, ser vi en överhettning på byggmarknaden med materialbrist och arbetskraftsbrist. Om man skulle tillföra subventioner i ett sådant läge skulle inte byggandet öka, eftersom

vi redan har slagit i kapacitetstaket och aktörerna inte kan bygga mer än vad som redan görs.

Det bästa vi kan göra i ett sådant läge är att fortsätta att driva en politik som förbättrar möjligheten att anställa, driva företag och förenkla byggreglerna. Här får jag påpeka att inte ens Socialdemokraterna föreslagit ett nytt räntebidragssystem.

Det talades tidigare om kvalitet och uttrycktes farhågor om att kvaliteten i byggandet skulle sänkas. Vi har ju redan kvalitetsproblem i den socialdemokratiska sociala bostadspolitikens flaggskepp, miljonprogrammet, som nu håller på att sjunka.

Skicket på miljonprogrammets hus är ett varnande exempel på hur det kompromissades med kvaliteten på många håll när kvantiteten av bostäder prioriterades under 60-talets framstressade, subventionerade, teknokratiska bostadsbyggande. För en stor del av dessa fastigheter har ett förtida renoveringsbehov uppstått på grund av bristande kvalitet.

Miljonprogrammet är ett bostadspolitiskt misslyckande och nu, enligt Carina Moberg, även ett klimatpolitiskt misslyckande i mångmiljardklassen. Låt oss slippa en upprepning av detta misstag.

Hur ser då Socialdemokraternas så kallade sociala bostadspolitik ut i dag? Jo, Socialdemokraterna vill satsa 250 miljoner kronor i investeringsstöd för att dela ut till redan välmående byggföretag och därmed ytterligare bidra till den överhettning på byggmarknaden som jag nämnde tidigare, och därmed också öka byggbolagens redan goda vinster på skattebetalarnas bekostnad. Produktionsstöd löser uppenbarligen inte bostadsbristproblemet, och det vet vi sedan lång tid tillbaka.

Nu är inte Socialdemokraterna ensamma om att ha, vad jag tycker, underliga förslag. Lyssnar man på Jan Lindholms första anförande undrar man lite om det är samma verklighet vi lever i. Jan Lindholm talar osammanhängande om nyliberalism, om att behoven ska styra efterfrågan, att medborgare utraderas och en hel del annat. Och allt som gör skillnad i denna del är 1 ½ miljon kronor mer för åtgärder mot radon och att fonden för fukt- och mögelskador ska finnas kvar.

Herr talman! Det är inte särskilt kraftfulla åtgärder Jan Lindholm föreslår för att komma till rätta med alla brister han tycker sig se. Proportionerna är som att själv försöka släcka en fullskalig höghusbrand med enkilos handbrandsläckare. Man kanske inte behöver fundera så mycket på i vilken del Jan Lindholms och Miljöpartiets verklighetsuppfattning är felaktig. Möjligen är det dubbelt, det vill säga både analysen och förslagen, eller rättare sagt avsaknaden av förslag.

Slutligen behöver hyressättningssystemet utvecklas. Den frågan är föremål för utredning, vilket vi alla mycket väl känner till. Vi hoppas att bostadsmarknadens parter är beredda att ta ett ökat ansvar för att utveckla bostadsmarknaden så att den fortsätter att vara trygg men samtidigt tar mer hänsyn, bland annat till sådana faktorer som läget. Vi tror att detta är en viktig nyckel för att kunna åstadkomma en ökad produktion av hyresrätter, men samtidigt ska ingen behöva känna sig otrygg med regeringens bostadspolitik.

Herr talman! En modern och välfungerande bostadsmarknad måste utgå från människors efterfrågan och behov i olika skeden av livet. Det vore inte fel om vi kunde föra en mer konstruktiv diskussion om vad som behöver göras på bostadspolitikens område. Då måste vi utgå från de

verkliga problem vi kan se. Kan vi vara överens om problematiken är det lättare att föra debatten.

Jag yrkar bifall till förslagen i betänkandet, vilket innebär att samtliga motioner avslås.

Anf. 40 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Herr talman! I propositionen föreslår regeringen att nuvarande mål för konsumentpolitiken upphävs och ersätts av följande övergripande mål: Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val. Regeringen visar med det nya målet att konsumenterna har förutsättningar att vara aktiva och göra medvetna val. Konsumenterna ansvarar själva för att vara aktiva, och konsumentpolitikens roll är att bidra till att öka konsumenternas egenmakt. Konsumenterna står för efterfrågan och har därför en stor inverkan på hur väl marknaden fungerar. En väl fungerande marknad är den bästa förutsättningen för att tillgodose konsumenternas önskemål om bra produkter till låga priser och bra service.

Herr talman! Detta tycker vi i Centerpartiet är bra. Vi är alla konsument, och som konsument har jag både en rättighet och en skyldighet att ta ansvar för det jag vill konsumera. För att detta ska vara möjligt för alla grupper, för det är viktigt att det är möjligt för alla grupper av konsumenter, ska det finnas ett starkt grundläggande konsumentskydd. Det ska också finnas lättillgänglig information om varan beskriven på ett sätt som gör att det är lätt för alla att förstå och ta till sig den – gärna så kallat lättläst.

Den information som ges om varan ska självfallet vara korrekt och helst beskrivas med ord och inte med formler. Jag tittade på en speciell saftflaska häromdagen. Jag tittade på innehållsförteckningen, och det stod E 330. Det stod att jag skulle dricka E 202, sukralos och någonting som heter acesulfam K. Detta är ett bra exempel på avsaknad av lättförståeliga ord. Och vad var det egentligen som jag köpte och sedan drack? Jo, E 330 är surhetsreglerande medel, E 202 är konserveringsmedel, sukralos är ett sötningsmedel som dessutom finns på bojkottningslistan, och det sista ska jag villigt erkänna att jag inte har någon aning om vad det är.

Innehållsbeskrivningar och innehållsförteckningar är alltså särskilt viktiga. Som det ser ut i dag finns det också många förvirrande innehållsförteckningar. Det kan stå på en vara att den är helt mjölkfri när den bara är laktosfri. På en annan står det att den är laktosfri när den är helt mjölkfri. Det här är kanske inte jätteväsentligt för alla, men det är oerhört väsentligt för dem som är allergiska.

En annan viktig information som tydligt ska framgå är varans säkerhet. Jag ska kunna lita på att den leksak jag köper inte går sönder och på det viset blir till fara för barnet eller att hårtorken inte blir överhettad och börjar brinna.

Det är viktigt att marknadens aktörer tar sitt ansvar på allvar, men det är också viktigt att det uppstår en balans mellan konsument- och produktansvaret. Konsumentkunskap blir då ett viktigt verktyg för att åstadkomma den här medvetna konsumenten.

Alliansregeringen prioriterar klimatfrågorna. Mot den bakgrunden ser vi i Centerpartiet fram mot att konsumentpolitikens betydelse i detta av-

Prot. 2007/08:47
19 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

seende lyfts fram mer, helt i linje med det aktiva arbete med hållbar konsumtion och produktion som förs inom EU och FN.

Herr talman! Det är viktigt att konsumentvägledningen når ut till och kan erbjuda stöd främst till de ekonomiskt svaga grupperna i samhället. Alla människor i alla delar av landet bör ha tillgång till konsumentvägledning av god kvalitet. Konsumentvägledningen ordnas i dag av de flesta kommuner. Det sker på en rad olika sätt, till exempel genom samverkan mellan olika kommuner, genom fristående konsumentorganisationer eller genom andra organ.

Herr talman! Centerpartiet står helt bakom utskottets ställningstagande att det inte ankommer på riksdagen att bestämma hur konsumentvägledningen ska anordnas runt om i landet. Det ansvaret ska fortsättningsvis också ligga på kommunerna.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 41 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik:

Herr talman! Det här var lite mer konkretiseringar. Jag hoppas att alliansen kommer att presentera mer framöver. Jag har ett par frågor.

Anser ni att konsumenterna har makt i dag?

Frågan om konsumentvägledning har utretts väldigt många gånger. Ofta har resultatet blivit att vi hoppas att kommunerna ska tänka på att man ska satsa på konsumentvägledning, och hittills har de inte gjort det. Om de nu inte gör det i framtiden heller, vad tänker ni då göra åt det?

Anf. 42 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik:

Herr talman! De konsumentvägledare som finns på olika ställen runt om i landet, och som Miljöpartiet och Christopher Ödmann efterlyser och vill att vi ska lagstifta om, styrs oftast av en kommunal politisk verksamhet. I de kommuner där Centerpartiet och mina allianskamrater har makten står frågan om konsumentvägledare högt på listan.

Anf. 43 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik:

Herr talman! Från Miljöpartiet föreslår vi inte lagstiftning. Men vi tycker att det är väldigt viktigt på något vis att regeringen ändå säger att man förutsätter att det inom de närmaste åren faktiskt kommer att vara så att alla konsument kommer att få konsumentvägledning. Jag tror att det är viktigt att man ser att det finns en stark vilja från regeringens sida att den kommunala delen fungerar när det gäller konsumentvägledning.

Den andra frågan gällde om jag anser att konsumenterna har makt i dag. Jag kan säga att jag inte anser att konsumenterna har makt i dag. Det vore jättebra om de hade det. Men en förutsättning för det är att de får korrekt och bra information. Du var inne på att det är viktigt med kunskap. Men hur ska man kunna ge konsumenterna den kunskapen och den korrekta informationen för att de just ska kunna ta de viktiga besluten som leder till att de får de produkter de vill ha och inte andra produkter som de inte vill ha?

Anf. 44 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik:

Herr talman! På fråga 1 svarar jag att jag tycker att regeringen talar om att konsumentvägledarna är viktiga och att man också bekräftar storheten i att kommunerna har konsumentvägledare. Man talar också om det kommunala självstyret, vilket är bra.

Som svar på fråga 2 anser jag, precis som Christopher säger, inte att konsumenterna har den makten. Det är därför vi ändrar, så att konsumenterna ska få den makten. Det sker på en rad olika sätt. Dessutom lägger man ansvaret och skyldigheten på konsumenten. Det är också bra. Det gör att jag vet vad det är som ska göras.

I detta ligger att de svagare grupperna också får möjlighet att förstå. Det här blir ett producentansvar. Jag vill inte se en sådan flaska där det räknas upp en massa formler. Tala i stället om vad det är för någonting. Där tycker jag att det grundläggande konsumentskyddet ingår.

Anf. 45 KATARINA BRÄNNSTRÖM (m):

Herr talman! Jag ska tala om konsumentpolitiken utifrån civilutskottets betänkande CU1. Jag vill börja med att yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att nuvarande mål för konsumentpolitiken upphävs och ersätts av följande övergripande mål, precis som tidigare har sagts här: Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val.

Men det är också viktigt att framhålla delmålen som har satts upp och som gäller för arbetet såväl nationellt som inom EU.

- Konsumentskyddet är på en hög nivå och tillgängligt för alla.
- Medvetna och kunniga konsumenter hushållar med egna och gemensamma resurser.
- Producenter och övriga näringsidkare tar sitt ansvar gentemot konsumenterna.

Regeringen menar att all konsumtion och andra levnadsmönster i sin helhet kopplas samman med miljön och påverkan på klimatet. Man säger därför i finansplanens början att det krävs en stark ekonomi som är långsiktigt hållbar och gör det möjligt att vidta åtgärder mot klimatförändringar. Här sker alltså en uppväxling mot det gamla målet, när man låter hållbarheten genomsyra hela budgeten. Jag är stolt över att regeringen nu lyfter fram klimatfrågan med denna hållbarhetsaspekt för regeringens politik. Regeringen avser att nästa år presentera en särskild klimatproposition.

I fem olika motioner finns förslag om att regeringens nya mål för konsumentpolitiken inte ska godkännas. Man är kritisk mot borttagandet av hållbarhetsmålet. Socialdemokraterna efterlyser en maktanalys av de olika konsumentgrupperna. Det vore intressant att få veta vad en maktanalys är.

Prot. 2007/08:47
19 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

Med ett brett konsumentskydd avses också en utökning av konsumentskyddet så att det även omfattar rättigheter vid konsumtion av offentligt producerade tjänster. Genom en effektiv tillsyn ska myndigheter se till att lagstiftningen efterlevs och därmed upprätthålls på en nivå som är hög och lättillgänglig.

I dag har större delen av landets befolkning tillgång till kommunal konsumentvägledning. I en majoritet av de svenska kommunerna bedrivs konsumentverksamhet. Detta är en frivillig uppgift för kommunerna och kan därför se lite olika ut. På många håll samarbetar flera kommuner om en gemensam konsumentrådgivning. Det kan vara ett stort och brett åtagande där man ger stöd vid tvister och köpråd till enskilda konsumenter. Man har kontakter med och ger information till skolor och organisationer. I andra kommuner är omfattningen mindre. Konsumentverket följer denna verksamhet i kommunerna och lämnade i våras en lägesbeskrivning av hur det ser ut i de 209 kommuner som har konsumentvägledning. Även om skuldsaneringslagen är kommunerna skyldiga att lämna råd och anvisningar. Här ska också Konsumentverket stödja och ge vägledning när det gäller allt det som kommunerna ska svara för.

Herr talman! Glädjande nog finns det ett antal självständiga rådgivningsbyråer inom olika branscher. Jag ska nämna några: Konsumenternas försäkringsbyrå, Konsumenternas bank- och finansbyrå, Konsumenternas elrådgivningsbyrå och Konsumenternas tele- och Internetbyrå. Alla dessa finansieras av sin egen bransch.

Lagstiftningen har stärkts på senare år, framför allt till följd av initiativ från EU. Under året har regeringen genom lagstiftning föreslagit vissa förbättringar, bland annat när det gäller leksaker.

Konsumentverket har i dag ett brett utbud av tjänster via sin hemsida. Man kan få information om i princip allting. Man kan jämföra priser på många områden. Det kan vara telefoni, elpriser, energi eller familjens ekonomi. Rådgivning och klagomål blir enkelt om man använder Konsumentverkets hemsida. Konsumentverket har också hållit utbildningar för bland annat Läke-medelsverket, och Konsumentombudsmannen har fått utökade tillsynsbefogenheter. Det kommer att komma en ny marknadsföringslag nästa år. Alla konsumentpolitiska myndigheter ska verka för att öka medvetenheten och kunskapen hos konsumenterna, främst via sina hemsidor.

Motioner om lokal konsumentvägledning behandlades även förra året, och då liksom nu finns inte skäl för att lagstifta om obligatorisk konsumentrådgivning. Det skulle innebära en inskränkning i den kommunala självbestämmanderätten. Riksdag och regering ska inte detaljstyra kommunerna utan ställa upp målen.

Regeringen kommer enligt budgetpropositionen att se över hur människor i utanförskap kan stärkas för att fungera som aktiva konsumenter. En kartläggning görs som ska ge svar på vilka andra aktörer som kan komplettera den kommunala vägledningen. Vi ser med spänning fram emot vilka förslag som ska komma ut av detta. Näringslivet har redan inrättat särskilda nämnder för tvistlösning, exempelvis Personförsäkringsnämnden och Försäkringsförbundets Nämnd för Rättsskyddsfrågor och Fastighetsmäklarnämnden.

Det kommer också att bli möjligt för fler frivilligorganisationer än nu att komma i fråga för stöd. Regeringen beslutade i november om en ny förordning om statligt stöd till organisationer på konsumentområdet. Kriterierna innebär att det är fler som kommer att få det här stödet.

Herr talman! Det är glädjande att Konsumentverket nyss, alltså i november, delade ut 3 ½ miljoner till olika frivilligorganisationer som bedriver projekt som möjliggör för enskilda konsumenter att göra just sina aktiva val. Det var 19 projekt med konsumentinformation, där man hade budget- och skuldfrågor i fokus. Sex av de här projekten vände sig direkt till ungdomar.

Tidigare i år har också Konsumentverket delat ut 1 miljon till andra föreningar med samma inriktning. Det är precis så här det ska fungera. Det är direkt till dem som arbetar och träffar människor som bidragsmedlen ska gå, ibland till organisationer som har integration som huvudmål, där man måste informera på ett särskilt sätt.

Det bildas allt fler nya ideella konsumentorganisationer. Och det är bra. Ett exempel är Goodgame, som är ett riksförbund med flera föreningar och många medlemmar. De har en webbsida där man testar spel, där man kan diskutera det mesta och tycka till om droger bland annat. Så uppstår användarvänliga och informativa konsumentrådgivningar i det moderna samhället.

Vi är rätt många som får information via nätet från olika konsumentorganisationer. Sveriges konsumenter i samverkan är ett sådant exempel, med egen hemsida och möjlighet för alla att prenumerera på nyheter, helt gratis.

Vänsterkartellen fortsätter att betrakta alla konsumenter som svaga. Men konsumenternas efterfrågan utgör ju en viktig del av en väl fungerande marknad. Man ser också endast till den del av konsumenternas värld som inte består av den offentliga sektorns tjänster. Men en stor del produceras ju just inom skola, vård och omsorg, och det har inte omfattats av konsumentskydd tidigare. Här föreslår nu regeringen ett ökat skydd och en översyn av lagstiftningen.

Slutligen, herr talman, vill jag citera EU-kommissionären i konsumentfrågor när hon gästade oss nyligen. Det var något som inte Eva Sonidsson nämnde i sitt anförande. Hon sade så här: "Det måste finnas en balans mellan konsumenter och näringsidkare, och varje konsument har ett eget ansvar."

Anf. 46 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik:

Herr talman! Jag skulle inte kritisera bristen på kreativitet när det gäller att ge nya uppdrag på konsumentområdet. Jag har förstått att det behövs ganska mycket åtgärder för att dels stärka konsumenterna, dels få en konsumentpolitik med mer bett än tidigare.

Det finns dock en sak som inte riktigt fungerar. Jag kan nämligen inte se att alliansen i denna budget tillför ytterligare ekonomiska resurser för att Konsumentverket ska klara alla de nya uppdragen. Verket får nya uppdrag men inte resurser. Kanhända kommer ni att verka för att i nästa budget tillföra ytterligare resurser. I annat fall blir det hela endast en lek med ord.

Vad gäller konsumentvägledning tycker jag att det är bra att en del kommuner samarbetar så att alla medborgare ska kunna få konsumentvägledning i den egna kommunen. Det finns en del som åker runt på speciella dagar och informerar om att det nu finns möjlighet att tala med en konsumentvägledare. Det är jättebra att man samarbetar.

Jag undrar om alliansen kommer att verka för att fler kommuner ska samarbeta för att täppa till de luckor som finns på vissa håll. Det finns i dag konsumenter som inte har tillgång till konsumentrådgivning.

Anf. 47 KATARINA BRÄNNSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Miljöpartiet föreslår ökade medel till Konsumentverket för att få en bättre konsumentpolitik. Det är väl bra, men vi tror inte att pengarna alltid avgör om konsumentvägledningen blir bra eller dålig.

Miljöpartiet föreslår också 22 miljoner i kompensation för Konsumentverkets flyttkostnader till Karlstad. Den flytten stödde Miljöpartiet en gång i tiden och därför borde man egentligen ha tagit med dessa kostnader redan då. Den utlokalisering som skedde medförde oerhörda kostnader för Konsumentverket, vilket resulterat i att verket dränerats på både anställda och kompetens. Det drabbar naturligtvis konsumentvägledningen.

Detta problem har den nuvarande regeringen ärvt. Icke desto mindre kvarstår problemet. Under denna mandatperiod handlar det om en kostnad på mer än 80 miljoner. Det är tråkigt eftersom konsumentvägledningen är viktig. Därför har alliansregeringen avgränsat det uppdrag som Konsumentverket har till att renodla verksamheten och fokusera på det som är kärnan i uppdraget, nämligen tillsyn och information. För att hjälpa konsumenterna bör Konsumentverket alltså fokusera på det som ska göras.

Som framgår av budgetpropositionen följer regeringen utvecklingen av Konsumentverkets ekonomi, och därmed även den förra regeringens beslut, för att se hur det går.

Anf. 48 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik:

Herr talman! Anledningen till att Miljöpartiet lägger ytterligare resurser på Konsumentverket är att vi insett att verket inte fått den kompensation för flytten som det skulle ha haft.

Är ni från alliansens sida beredda att i nästa budget, när vi återkommer, stödja Miljöpartiet genom ökade satsningar på Konsumentverket så att vi åter kan vända kurvorna uppåt? Jag känner fortfarande att det från er sida finns många fler förslag på vad Konsumentverket ska åstadkomma än det finns resurser till.

När det gäller konsumentverksamheten undrar jag om det finns möjligheter att verka för att alla konsumenter i landet ska ha tillgång till konsumentvägledning. Det räcker inte att enbart ta i anspråk frivilligorganisationernas insatser, även om dessa är jättebra. Jag tror att det kommer att behövas både frivilligorganisationer och satsningar på Konsumentverket och andra institutioner. Likaså måste branscherna stimuleras till att ta sitt ansvar. Det är en viktig del i det hela.

Glöm inte konsumentvägledningen. Det är oerhört viktigt att den är lättillgänglig. Varje medborgare borde ha tillgång till den.

Anf. 49 KATARINA BRÄNNSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Jag kan säga så mycket som att regeringen redan lovat hjälpa Konsumentverket med de extrakostnader för pensionsavgifter som verket fick när många i samband med flytten avgick med pension. Där har regeringen stöttat Konsumentverket och avser att mycket noga följa den ekonomiska utvecklingen. Vi får väl se vad som händer i den frågan.

Beträffande konsumentvägledare måste jag poängtera att det aldrig funnits en konsumentvägledare i varje kommun, inte heller under tidigare regeringar. Små kommuner kanske inte har möjlighet att satsa på det, och de bör därför stimuleras att samarbeta med andra kommuner. Konsumentverket har i uppgift att stimulera sådant samarbete och utbilda de konsumentvägledare som då får ett större arbetsområde, ett vidare fält.

Det är inte vår sak att tala om för kommunerna hur de ska sköta detta. I stället ska vi via Konsumentverket stötta kommunerna och de kommunala konsumentvägledare som finns. Jag tror att konsumenterna på olika sätt kommer att kunna ta till sig den information som jag nämnde i mitt anförande. I dag är det dessutom möjligt att via nätet få näst intill all den information man behöver. Den personliga kontakten är inte alltid nödvändig för att få god konsumentvägledning.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

10 § Nikotinläkemedel i handeln

Föredrogs

socialutskottets betänkande 2007/08:SoU7

Nikotinläkemedel i handeln (prop. 2007/08:17).

Anf. 50 FINN BENGTTSSON (m):

Herr talman! Ambitionen att minska bruket av tobak är med hänsyn till tobakens allvarliga skadeverkningar en prioriterad uppgift inom folkhälsoarbetet. Avvänjning av skadligt tobaksbruk med hjälp av receptfria nikotinläkemedel har visat sig vara en framgångsrik strategi för många. En paradox i detta sammanhang är att tillgängligheten till tobak i vårt land är bättre än till nikotinläkemedel i avvänjande syfte. På grund av tobakens skadeverkningar har vi i socialutskottet därför i positiv anda tagit oss an regeringens proposition 2007/08:17 för att öka tillgängligheten till nikotinläkemedel för dem som så behöver.

Av utskottets betänkande 2007/08:SoU7 framgår att vi ställer oss bakom regeringens förslag till lag om detaljhandel med nikotinläkemedel. Den nya lagen ska möjliggöra för andra än Apoteket AB att bedriva handel med receptfria nikotinläkemedel. Lagen kräver dock att en näringsidkare först anmäler handeln hos den kommun där handeln ska bedrivas. Kommunerna ska även svara för vissa kontrolluppgifter. Läkemedelsverket ska fortsatt ansvara för den övergripande tillsynen och bland annat ha möjlighet att förbjuda verksamhet som inte bedrivs i enlighet med gällande föreskrifter.

Näringsidkaren ska, i likhet med vad som gäller på tobaksområdet, vara skyldig att utöva så kallat egenkontrollprogram för verksamheten.

Prot. 2007/08:47
19 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

*Nikotinläkemedel
i handeln*

Det ska vidare vara förbjudet att sälja eller tillhandahålla receptfria nikotinläkemedel till den som inte fyllt 18 år. Överträdelse av förbudet beläggs med böter eller fängelse i högst sex månader, och motsvarande ansvar föreslås gälla även vid utebliven anmälan.

Herr talman! För att åstadkomma denna lag föreslås i utskottets betänkande även vissa ändringar i läkemedelslagen 1992:859, lagen om handel med läkemedel med mera 1996:1152 och lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område 1998:531. Alla lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2008.

Med anledning av propositionen har två motionsyrkanden väckts. Dessa har följaktligen behandlats i utskottet i samband med arbetet med detta betänkande som alldeles strax ska debatteras i kammaren. Jag önskar därför utskottets ledamöter lycka till med denna viktiga uppgift.

Eftersom detta är socialutskottets sista betänkande i år vill jag, herr talman, från majoritetens sida rikta ett tack till oppositionen för ett konstruktivt samarbete under året. Jag vill också passa på att önska utskottets samtliga ledamöter, aktiva ersättare och kanslipersonal en riktigt god jul och ett gott nytt år.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag på hela utskottets vägnar naturligtvis rikta samma varma önskan om en skön julhelg och ett gott nytt kammarår till talmannen och hans kolleger samt till hela kammarkansliet och riksdagen.

Anf. 51 CHRISTER ENGELHARDT (s):

Herr talman! Arbetet mot rökning i Sverige har pågått under lång tid och varit mycket framgångsrikt. Under de senaste 25 åren har andelen rökare minskat med 25 procentenheter bland männen och 10 procentenheter bland kvinnorna. Enligt Socialstyrelsens folkhälsorapport 2005 rökte 17 procent av männen och 18 procent av kvinnorna. Siffrorna tyder på att det minskar i stället för att det ökar.

Att rökningen minskar är en stor hälsovinst för samhället, men framför allt för den enskilda individen. Arbetet med att begränsa tobaksbruket har varit framgångsrikt, och det har skett genom både information och lagstiftning. Tyngdpunkten i arbetet har legat på information och upplysning, men även restriktioner har använts. Information kombinerat med skärpt lagstiftning har lett till ändrade värderingar i samhället. Den rökfria offentliga miljön har blivit en självklar norm och ses som ett naturligt hänsynstagande till andra. Arbetet med att minska rökningen måste därför fortsätta.

Jag som socialdemokrat anser att det är viktigt med förebyggande arbete för att bekämpa tobaksbruket i Sverige. Det handlar bland annat om informationssatsningar riktade till ungdomar och att erbjuda olika slags behandlingar till dem som vill sluta röka. Men det krävs också skärpt lagstiftning när det gäller ungdomars tillgång till tobak.

Herr talman! Det vi nu har på riksdagens bord att behandla är regeringens proposition om att tillåta nikotinläkemedel i handeln. Vi stöder propositionens huvudförslag att nikotinläkemedel ska kunna säljas i handeln. Förslaget bygger i denna del på den utredning i frågan som den socialdemokratiska regeringen tillsatte i september 2005. Utredningen presenterade 2006 ett förslag om att tillåta att nikotinläkemedel säljs av andra än Apoteket AB.

Argumenten för att tillåta fler än apoteken att sälja nikotinläkemedel är starka. Utredningen visar att fler rökare blir permanent fria från sin rökning om de använder nikotinläkemedel än om de inte gör det. Det står också klart att fler använder nikotinläkemedel om de kan köpas utan recept. En ökad tillgänglighet kan också verksamt komma att bidra till att fler rökare slutar röka.

Herr talman! För mig som socialdemokrat finns det dock ett orosmoment i detta. Vi släpper ut ytterligare nikotinprodukter i hyllorna i den vanliga handeln. Därtill är det nikotinläkemedel. Vi socialdemokrater har dock landat i att riskerna med nikotinläkemedlet är relativt små och tolerabla. Med hänsyn till tobakens skadeverkningar är det en prioriterad uppgift att minska rökningen. Förslaget om att tillåta nikotinläkemedel i handeln anses vara till nytta inom ramen för det tobakspreventiva arbetet. Vi har därför landat i att det är en bra åtgärd i denna riktning.

Men det bör påpekas att det knappast räcker med att förenkla försäljningen av nikotinläkemedel om syftet är att minska rökningen. I Danmark fördubblades försäljningen av nikotinmedel mellan 2001 och 2005 sedan de börjat marknadsföras i detaljhandeln. Någon tydlig koppling mellan att man slutat röka och den ökade försäljningen av nikotinmedel kunde inte skönjas mellan 2001 och 2005. Nikotinprodukter är ett läkemedel och hjälpmedel, inte något undergörande medel.

Herr talman! Som jag tidigare sade stöder vi förslaget om att nikotinläkemedel ska kunna säljas i handeln. Men vi stöder inte regeringens förslag att lägga tillsynsuppgifterna hos kommunerna. Enligt propositionen ska kommunerna kontrollera att näringsidkare som bedriver handel med nikotinläkemedel har anmält detta till kommunen, att nikotinläkemedel inte tillhandahålls ungdomar under 18 år och att den som bedriver försäljning av nikotinläkemedel utövar egenkontroll. Kommunen ska rapportera brister till Läkemedelsverket. Apoteket AB ska enligt propositionen inte omfattas av kommunens kontroll.

I konsekvensens namn anser vi socialdemokrater att kommunen inte ska ha någon tillsynsuppgift alls i detta sammanhang. Vi anser att Läkemedelsverket ska ha hela ansvaret enligt den modell som presenterades i utredningen 2006. Denna innebär att försäljning av nikotinläkemedel i handeln ska vara tillståndspliktigt och att Läkemedelsverket har hand om hela tillsynen över den detaljhandel med nikotinläkemedel som bedrivs av andra än Apoteket AB.

Skillnaden mellan vårt förslag och propositionen är alltså att vi i enlighet med utredningens förslag föreslår tillståndsplikt och att Läkemedelsverket sköter tillsynen, medan propositionen föreslår anmälningsplikt och att kommunerna får tillsynsuppgifter i stället för Läkemedelsverket.

Motivet till vårt förslag är att nikotinläkemedel är ett läkemedel, även om det är receptfritt. Alla läkemedel bör stå under Läkemedelsverkets tillsyn. Kommunen är i detta sammanhang ingen naturlig instans. Läkemedelsverket ska kunna återkalla tillstånd om något krav som är av särskild betydelse för kvalitet och säkerhet inte följs.

Systemet med att Läkemedelsverket är kontrollinstans kan i framtiden byggas ut till att gälla för fler receptfria läkemedel. Vi vill till skillnad från den borgerliga regeringen behålla apoteksmonopolet på receptbelagda läkemedel, men är öppna för att låta fler än Apoteket sälja vissa

utvalda och enkla receptfria läkemedel, exempelvis nässprej och allergi-
medel.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till den reservation vi har i
betänkandet, reservation 2.

Jag vill också från den socialdemokratiska delen av socialutskottet
avsluta med att tillönska kollegerna i socialutskottet samt kanslipersona-
len, talmannen och riksdagen i övrigt en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 52 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Det kan förefalla som en självklarhet att tillåta försälj-
ning av nikotinläkemedel i detaljhandeln. Det blir väl smidigt att kunna
köpa ett paket nikotintuggummin eller två i närmaste livsmedelsaffär när
man har bestämt sig för att sluta röka. När man tankar bilen kan man
också passa på att köpa nikotinplåster ifall de skulle ha tagit slut.

Är det så enkelt? Det tycker regeringen, som vill öka tillgängligheten
för receptfria läkemedel innehållande nikotin. Regeringen vill på detta
sätt bidra till att minska bruket av tobak genom att låta andra än Apoteket
AB bedriva handel med receptfria nikotinläkemedel.

Så säger regeringen, men frågan är om regeringens beslut vilar mest
på folkhälso- eller näringslivspolitiska grunder. Har regeringen tagit
hänsyn till alla konsekvenser av förslaget utifrån folkhälsoaspekter, eller
har regeringen kanske endast lyssnat på näringslivets synpunkter? Apo-
teket AB kommer regeringen ändå att avveckla – av ideologiska skäl – så
det är lika bra att redan nu låta detaljhandeln sälja nikotinläkemedel. Är
det så regeringen resonerar?

Tyvärr finns inte ministern här i kammaren för att besvara mina frå-
gor, men jag hoppas att regeringspartiernas representanter kommer att
svara på hur mycket man har tagit hänsyn till folkhälsoaspekterna under
arbetet med förslaget.

Om regeringen skulle ha prioriterat folkhälsokonsekvenserna av för-
slaget borde man ha värderat Statens folkhälsoinstituts synpunkter högre.
Jag citerar ur propositionen en del av sammanfattningen av deras re-
missvar: "För att få de största folkhälsomässiga vinsterna förespråkar
Statens folkhälsoinstitut att försäljningen av nikotinläkemedel begränsas
till Apoteket." Statens folkhälsoinstitut har sedan flera år tillbaka forskat
och skrivit rapporter om tobaksavvänjning. Man har till exempel kommit
fram till att bäst resultat nås när man kompletterar rådgivning och be-
handling med läkemedel.

Telefonrådgivning via Sluta-röka-linjen och Apotekets sluta-röka-
coacher fyller en viktig funktion som alternativ och komplement till
rådgivning och behandling via vården.

Folkhälsoinstitutet är inte heller ensamt om att säga nej till förslaget.
Landstinget i Norrbottens län ser inga skäl till att Apoteket AB inte ska
få behålla sitt monopol på försäljning av nikotinläkemedel, utan befarar
att den totala nikotinkonsumtionen kommer att öka till följd av förslaget.

Läkemedelsföretaget Novartis Sverige AB säger i sitt remissvar att
det är olyckligt att en särskild lag införs för nikotinläkemedel. Företaget
anser bland annat att det finns risk för att nikotinläkemedel inte längre
betraktas som läkemedel. Den risken är uppenbar, tycker Vänsterpartiet.

Herr talman! Det är inte vilken vara som helst vi talar om. Det är läkemedel debatten handlar om. Min och Vänsterpartiets bestämda mening är att läkemedel ska säljas av medicinskt och farmaceutiskt utbildad personal under kontrollerade former.

Det verkar som att regeringen glömt bort att vi talar om läkemedel som finns i flera olika former och i olika styrkor. Det finns som sagt i form av tuggummi och plåster. Det finns som sugtabletter och nässpray. Nikotinet finns också i form av inhalationsånga.

Eftersom vi talar om läkemedel måste vi också ha i åtanke biverkningar. Läkemedeltillverkarna beskriver att de flesta biverkningar uppträder under de första tre fyra veckorna efter behandlingsstart. Vanliga biverkningar är bland annat huvudvärk, yrsel, halsbränna, matsmältningsproblem, illamående och kräkningar. Plåster kan därutöver ge hudirritation, men också led- och muskelsmärter, sömnstörningar, nedstämdhet, ökad svettning med mera.

Det kommer att uppstå en del märkliga situationer hos handlaren framöver. Han eller hon säljer en produkt som orsakar besvär hos kunden. Men kunden måste vända sig till Apoteket för att kunna få råd och information angående sina besvär. Det är tur att Apoteket finns.

Vi ska inte heller glömma bort att en del rökare använder sig av både cigaretter och nikotinläkemedel. Läkemedelsföretagen själva säger att en indikation utöver rökavvänjning också är att underlätta rökreduktion hos rökare som inte kan eller är ovilliga att sluta röka. Återigen: Läkemedel är inte som vilken vara som helst. Det finns tydligt en risk för ökat beroende av nikotinet.

Herr talman! Ytterligare en svår uppgift för detaljhandeln är att leva upp till åldersgränsen. I propositionen sägs det att det ska finnas en tydlig och klar skylt med information om förbudet och att nikotinläkemedel inte får säljas eller lämnas ut till den som inte fyllt 18 år.

Erfarenheterna av handelns sätt att hitintills lyckas leva upp till kravet på åldersgräns när det gäller försäljning av folköl och cigaretter visar tydligt att det är svårt med kontrollen för handeln. Jag befarar att samma svårighet kommer att upprepas när nikotinläkemedlen kommer att finnas i affärer. Att underåriga kommer över nikotinläkemedel kan få förödande konsekvenser och leda till allvarligt missbruk.

Herr talman! Sammanfattningsvis anser Vänsterpartiet att läkemedel ska säljas av personal med farmaceutisk utbildning. Att låta detaljvaruhandeln inleda försäljning av nikotinläkemedel är ett steg mot att sälja fler receptfria läkemedel på detta sätt.

Att urholka respekten för läkemedel är ytterst olyckligt. Därför bör försäljning av nikotinläkemedel förbehållas Apoteket. Vänsterpartiet yrkar avslag på utskottets förslag i betänkandet och bifall till reservation nr 1.

Herr talman! Jag vill också önska mina kamrater i socialutskottet god jul och gott nytt år och detsamma till herr talman och personalen i socialutskottets kansli.

Anf. 53 JAN R ANDERSSON (m):

Herr talman! Om några veckor kommer många svenskar att försöka uppfylla ett nyårslöfte att sluta röka. Av alla dessa som vill men inte kan hade förmodligen fler lyckats om nikotinläkemedlen funnits tillgängliga inte bara på Apoteket utan även i den affär som ligger nära och den affär som har öppet, även på nyårsdagen.

Nu får svenskarna vänta i två månader till. Svenskarna har i och för sig väntat väldigt länge. Sverige är i dag det enda land inom OECD där dessa läkemedel, nikotinläkemedel, måste försälas på Apoteket. Det är det enda land som har ett monopol på denna försäljning. Givetvis gör det att tillgängligheten för dessa produkter minskar.

Varje år dör ungefär 7 000 svenskar och kanske uppemot 700 000 européer till följd av egen och andras rökning. Enligt vissa forskare kan upp till vart femte dödsfall i västvärlden härledas till rökning. Givetvis gör det att målet att minska tobaksrökningen kanske är vårt viktigaste mål när det gäller folkhälsa.

Därför menar jag och mina allianskamrater att det är välkommet att regeringen nu i väntan på Apoteksmarknadsutredningen gör tobaksläkemedlen mer tillgängliga för den som önskar sluta röka. Det är givetvis rökarna som är fokus i detta förslag.

De flesta rökare vill sluta röka, och många rökare vill också ha hjälp med detta. Personligen har jag också gjort den resan för drygt 15 år sedan. Jag valde då att använda snus i stället för att fortsätta med cigaretter. Det är många som gör likadant. Knappt var fjärde person som i dag slutar röka gör det med hjälp av snus. Ungefär var sjunde person som har en framgångsrik tobaksavvänjning gör den med hjälp av tobaksläkemedel. Med en ökad tillgänglighet till dessa produkter är förhoppningen givetvis att fler ska kunna genomföra en lyckad rökavvänjning.

För oss moderater är det också naturligt att nikotinplåster, nikotintuggummin och andra tobaksläkemedel som syftar till att få människor att sluta röka inte ska vara svårare att köpa än cigaretter. Det är för oss lika naturligt att försäljningen av nikotinläkemedel inte i onödan ska innebära en ökad administration för affärerna eller att man på annat sätt ska försvåra för dessa produkter att nå sina kunder.

Därför vill jag i denna stund ge den gamla regeringen beröm för att den sent omsider förde upp frågan på dagordningen. Man kan i och för sig i samma mening konstatera att det var tur att alliansregeringen fick möjlighet att göra sådana förändringar i förslaget att denna lagförändring kan få bästa effekt för rökfriheten och på ett enkelt sätt göra dessa produkter tillgängliga i handeln.

I det förslag som alliansregeringen lagt fram vill man att tillsynen av tobaksläkemedel ska ske på samma sätt som i dag sker när det gäller folköl och andra tobaksprodukter. Därmed är vår uppfattning att detta inte behöver betyda någon stor förändring av den kommunala tillståndsbyråkratin och att det i detta hänseende inte i någon större utsträckning behöver drabba den enskilda näringsidkaren med onödig administration eller kostnader. Vi tror det är viktigt för att dessa produkter ska få den spridning som behövs.

Flera remissinstanser pekar också på riskerna med att i stället för att ha ett anmälningskrav ha ett tillståndskrav. Det skulle lägga större ekonomisk och administrativ börda på företagen. Det skulle även innebära en ökad arbetsbelastning för den aktuella tillståndsmyndigheten.

Vi anser därför att förslaget i detta avseende är väl avvägt. Vi tillmötesgår därmed också de krav som handeln ställt och som bland annat Läkemedelsverket ansett stå i proportion till riskerna med dessa produkter. Det sista tror jag är viktigt att poängtera. Läkemedelsverket ser exempelvis inte någon uppenbar risk med att detta kommer att bli möjligt att försälja i dagligvaruhandeln.

I regeringens förslag får också Läkemedelsverket som ensam myndighet rätt att fatta beslut om föreläggande eller förbud mot försäljning om lagen inte efterlevs. Det är bra att den bedömningen samlas på en myndighet. Det garanterar både tillämpningen av den nya lagen och skapar även rättssäkerhet.

Det finns inom socialdemokratien två uppfattningar som jag skulle vilja kommentera. Visserligen delar man uppfattningen att nikotinläkemedel ska få säljas utanför Apoteket. Dock menar man att detta måste ske efter det att ett tillståndsförfarande har genomgåts, och en lämplig myndighet ska kontrollera dessa tillstånd.

Vidare menar man att tillsynen för denna verksamhet inte ska skötas av dem som redan finns på plats och i dag gör liknande uppgifter, det vill säga kommunerna. Socialdemokratien vill i stället att detta ska ske genom att Läkemedelsverket bygger upp en ny organisation för denna tillsyn och att denna nya tillsynsmyndighet ska finansieras via avgifter från handeln.

Det här visar för mig en företagarfrånvänd inställning och en övertro på den centrala administrationen. Det finns mycket kunskap i kommunerna om hur detta arbete ska göras, och det skulle bli en dubbel administration. Man kan också föreställa sig vilken organisation som skulle behöva skapas för att sköta tillsynen av dessa tusentals butiker som ska sälja dessa produkter.

Samtidigt tycker jag att oppositionspartiernas agerande väcker frågor. Hade det med den gamla regeringskonstellationen över huvud taget blivit något förslag? Vi ser att ni inte är riktigt enade.

Vänstern vill att Sverige fortsatt ska stå ensamt i världen med en monopoliserad försäljning och begränsad tillgänglighet till nikotinläkemedel. Socialdemokraterna säger ”nja” och vill att dessa produkter ska få försäljas i dagligvaruhandeln endast efter det att butiken har blivit godkänd. Miljöpartiet ställer sig bakom alliansregeringens förslag.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i socialutskottets betänkande SoU7. I den anda vi har i dag önskar jag både talmannen, kammaren samt mina kamrater i socialutskottet en god jul.

Anf. 54 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja inleda min replik med att instämma i mycket av det också Elina Linna sade i sitt anförande om farhågorna kring att vi släpper ut läkemedel i handeln. Nikotinläkemedlet är det första läkemedlet vi väljer att släppa ut i detaljhandeln. På det sättet blir det lite av en försöksverksamhet.

Jag nämnde i mitt anförande farhågor om detta. Jag redovisade en bild från Danmark med en ökad försäljning av nikotinläkemedel i handeln, men det gick inte att dra en parallell till att antalet rökare har minskat. Jag vill ändå vara noga med att poängtera att vi på inget sätt vill förringa frågan som sådan. Det är ett läkemedel som släpps ut i handeln även om det inte är receptbelagt.

På vilket sätt, Jan R Andersson, går det att se det här som någon form av försöksverksamhet? Det finns ingenting i propositionen som talar om en uppföljning av detta. Om det visar sig att det här inte får avsedd effekt att minska antalet rökare, att det blir större försäljning av läkemedlet men att rökningen inte minskar, går det att föra tillbaka medlet till Apoteket? På vilket sätt kan man tänka sig att göra någon form av uppföljning? Det är, som sagt, det första läkemedlet vi släpper ut i detaljhandeln. På något vis borde det finnas en uppföljning.

Anf. 55 JAN R ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Först och främst ska vi konstatera att den produkt som kommer ut i marknaden, kanske nästa år, är betydligt mer harmlös än de produkter som redan säljs.

När man röker en cigarett inhalerar man röken. Man tar till sig en produkt som innehåller både nitrosaminer, koldioxid, tjära och 4 000 andra ämnen.

Nikotinläkemedel har en helt annan innehållsförteckning. Det gör att dessa produkter i allt väsentligt är betydligt ofarligare än cigaretter. Vi ska inte överdriva risken.

Vidare vet vi att departementet just nu tittar på frågan om ålderskontroller. Jag tycker att det är viktigt att ha en efterlevnad av lagar när det gäller folköl, tobaksprodukter och nikotinläkemedel. Det arbetet tror jag kommer att få en uppföljning i kammaren.

Det är viktigt att poängtera att vi ska ta steget nu att göra dessa produkter tillgängliga. All statistik pekar på att man har större möjlighet att lyckas med sin rökavvänjning om dessa produkter är tillgängliga.

Den som ger ett nyårslöfte och den 1 januari vill köpa en produkt som hjälper människor att sluta röka har inte den möjligheten. Man får vänta antingen till den första vardagen när närmaste apotek öppnar eller den 1 mars då dessa produkter kommer att släppas.

För det första ska vi inte se de stora farhågorna utan vi ska se möjligheterna. Både socialdemokrater och alliansen är givetvis överens om att dessa produkter bör få en bredare spridning. För det andra måste vi givetvis följa upp alla beslut vi fattar och se hur utvecklingen går. Men en överdriven oro för detta är inte befogad.

Anf. 56 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik:

Herr talman! Huruvida oron är överdriven eller inte återstår att se efter hand som tiden löper på.

Vi har ändå varit överens om innehållet i propositionen och förslaget. Det som skiljer oss åt är att vi socialdemokrater vill ha en tillståndsplikt och att Läkemedelsverket ska ha ansvaret för översynen. Det beror på att vi ser detta som ett läkemedel som släpps ut i handeln – det första i sammanhanget.

Jan R Andersson gjorde i sitt anförande en koppling till att ha samma förhållningssätt till andra produkter i handeln, bland annat tobak och folköl. Vi från socialutskottet har under den tidigare mandatperioden varit tydliga med att vi har sett stora orosmoment när det gäller folkölsförsäljningen. Det finns brister i ålderskontrollen. Vi har vid ett par tillfällen avgivit tillkännagivanden om att strama upp den delen.

Vi socialdemokrater är konsekventa när vi vill ha en skarpare formulering om tillståndsgivning. Det gäller likadant att Läkemedelsverket ska ha hela ansvaret. Det är en konsekvens av den politik vi för på andra områden. Vi vill också ha tillståndsgivning för folkölsförsäljning och tobaksförsäljning i handeln. Det är sådant vi har nämnt i våra motioner inför budgetarbetet i socialutskottet. I det fallet är vi konsekventa.

Är det ändå inte tänkbart, Jan R Andersson, att efter hand se på vilket sätt detta kan omprövas och få en skarpare formulering om tillståndsgivning för nikotinläkemedel i handeln?

Anf. 57 JAN R ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Det är ändå intressant att konstatera i sammanhanget att Läkemedelsverket, som ni socialdemokrater vill ge ansvaret att sköta hela tillsynen av denna verksamhet, självt säger i sitt remissvar att en anmälningsplikt är tillfyllest med hänsyn tagen till läkemedlens farlighet. Det skulle vara att gå för långt att inledningsvis göra detta.

Det skulle också få andra konsekvenser. Vi vet båda som kommer från landsändar där butiken inte alltid ligger så nära att det är viktigt att de butiker som finns får tillgång till ett brett sortiment. Den butik som inte kan ha alla produkter som efterfrågas kommer att förlora kampen. I stället blir det en ökad centrumhandel och landsbygdsbutikerna dör.

Jag är kritisk till den inställning ni har intagit eftersom det skulle innebära en ökad pålaga på många små butiker. Det skulle innebära ytterligare ett hårt slag mot landsbygden. Det är företagarefrånvänt, men det är också folkhälsofrånvänt i den meningen att man minskar tillgängligheten till produkterna.

De som vaknar upp på nyårsdagen och tycker att dessa produkter skulle vara lämpliga för att påbörja sin tobaksavvänjning måste ha dessa tillgängliga. Vi vet att tillgängligheten är viktig för många av dessa produkter. Jag har svårt att se risken för att en produkt som är så pass harmlös jämfört med cigaretter skulle skapa ett beroende, som också andra har varit inne på. Den nivå som regeringen har föreslagit är väl avvägd och kommer förhoppningsvis att bidra till att fler människor slutar röka.

Anf. 58 ELINA LINNA (v) replik:

Herr talman! Jan R Andersson jämför Sverige med andra OECD-länder. Sverige är det enda landet som inte säljer receptfria läkemedel i affärer. Men när vi talar om nikotinläkemedlet och hur framgångsrikt Sverige har varit när det gäller rökstopp kan vi också stolt visa att vi har fått resultat.

Vi har ett framgångsrikt koncept. Det handlar inte bara om nikotinläkemedel, utan det handlar om telefonrådgivning via Sluta-röka-linjen och om Apotekets sluta-röka-coacher. Det låter som att Jan R Andersson litar på nikotinläkemedlet som enda lösning om man vill och strävar efter att sluta röka. Så enkelt är det inte.

Jan R Andersson säger också att de här produkterna – jag kallar dem hellre för läkemedel – är ofarligare. Jag undrar: Ofarligare än vad? Visst kan man kemiskt visa att cigaretterna innehåller så mycket farliga ämnen att de är bland det farligaste som finns. Men nikotinläkemedlen är inte heller ofarliga.

Det är läkemedel, och det finns många faror. Jag tog i mitt anförande upp de biverkningar som finns. Det handlar om ökat beroende. Speciellt när det gäller ungdomar finns det en stor fara för ökat nikotinberoende. Är inte Jan R Andersson alls orolig på grund av utvecklingen?

Anf. 59 JAN R ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Jag är orolig i någon mening. Man kan nämligen se att den nedgång vi har haft i antalet rökare tenderar att plana ut. Det tycker jag är oroande. Jag är dock inte orolig för att man för in produkter som har till syfte att få människor att sluta röka, att man ökar dessa produkters tillgänglighet för människor. Jag ser inte det som det stora problemet.

I dag diskuterar vi nikotinläkemedel. Givetvis kan vi sätta in detta i ett bredare perspektiv och prata om folkhälsa. Jag vet att detta kommer att göras under våren då förhoppningsvis folkhälsopropositionen kommer.

Visst är det så att den här regeringen satsar väldigt mycket på de här frågorna. Man har högt ställda ambitioner. Detta är givetvis en del av det, att man kan göra det lättare för människor att faktiskt komma i kontakt med det här och få en möjlighet att inleda en rökavvänjning.

Men låt oss också konstatera att det finns en fara om man för ditt resonemang till sin spets, att dessa produkter kommer att missbrukas. Jag tror att man, om man för den diskussionen vidare och säger att människor kommer att missbruka tobaksavvänjningsprodukter, riskerar att få människor som faktiskt hade velat sluta att inte göra det. Man kan få människor, som kanske vill ta steget och prova någon av de här produkterna för att se om det kan hjälpa dem i deras rökavvänjning, att fortsätta med sitt bruk av tobak. Då tror jag att vi gör ett avsteg från det som är folkhälsa och i stället får en alarmism. Det vill inte jag bidra till.

Låt oss också konstatera att Vänsterpartiet faktiskt står väldigt ensamt i den här frågan. I princip alla remissinstanser, utom landstinget i Norrbotten samt Folkhälsoinstitutet, är för att denna försäljning i någon form ska få ske på ett öppnare sätt. Med tanke på remissinstanserna, av vilka många är experter, står du, Elina Linna, och ditt parti väldigt ensamma.

Anf. 60 ELINA LINNA (v) replik:

Herr talman! Det var inte bara landstinget i Norrbotten och Folkhälsoinstitutet. Det fanns till och med ett läkemedelsbolag som också ville ha läkemedlet kvar på Apoteket. Så ensamma är vi alltså inte. Och när det gäller sakkunskapen tror jag att Folkhälsoinstitutet står för folkhälsoperspektivet i mycket större omfattning än många andra remissinstanser.

Sedan gällde det detta med att skrämma med ökat beroende och ökat användande av nikotinläkemedel. Det är inte enbart det som oroar mig. Först och främst handlar det om tillgången till bra rådgivning och information. Man kommer att starta som Jan R Andersson beskriver. Man avger ett nyårslöfte och börjar behandla sig själv med nikotinläkemedel

utan att få den professionella hjälp som man faktiskt också behöver. Det är det som oroar mig.

Prot. 2007/08:47
19 december

Anf. 61 JAN R ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Min uppfattning är ändå att Vänsterpartiets ställningstagande i denna fråga i grunden handlar om hur läkemedelsförsörjningen ska ske i Sverige. Ska vi fortsätta att ha en monopoliserad verksamhet, eller ska vi göra en omreglering som faktiskt gör att de här produkterna tillsammans med andra läkemedel blir mer tillgängliga? Jag tillhör dem som hoppas, tror och vill att de här produkterna ska få större tillgänglighet, givetvis med den kunskap som behövs.

Men jag tror också att det är viktigt att konstatera, som jag sade tidigare, att Vänsterpartiet står ganska ensamt i den här frågan. Alla expertinstanser, i princip, säger att man ser en väldigt begränsad risk med dessa produkter. Det bygger också på den kunskap som finns. En cigarett innehåller 4 000 olika kemiska ämnen som man inhalar röken av. Det är givetvis farligare än att använda ett läkemedel som är kontrollerat kliniskt och kemiskt och som inte innehåller nitrosaminer, som inte innehåller kolmonoxid och som inte innehåller tjära.

Därför tror jag att det blir en motsatt effekt för folkhälsan om man debatterar på det här sättet och säger att vi ser en stor fara i detta. Folk kommer att bli rädda för de här produkterna.

De ska givetvis handhas på ett rimligt sätt, men de här produkterna är ändå till för att människor ska sluta röka – cigaretter har ett annat syfte.

Det kan förfelas om vi i diskussionen pratar i mer alarmistiska termer. Därför tror jag att det är viktigt att konstatera att det finns en väldigt bred majoritet som står bakom förslaget om att faktiskt häva monopolet när det gäller dessa produkter.

Vi får väl se vad som händer. Men jag delar inte Elina Linnas farhågor, att detta skulle kunna skapa ett nytt beroende eller att det kommer att skapa en rad nya problem. Har man den synen kanske det inte bidrar till att lösa problemet utan till att skapa problem.

Anf. 62 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Det är lördag morgon. Olle är röksugen, och han saknar både nikotinplåster och nikotintuggummi. Han vill ringa till apoteket för att kontrollera ifall det möjligtvis är lördagsöppet – det kan ju vara sommarstängt. Men i stället för att få tala med personal från apoteket som finns åtta kilometer från bostaden hamnar han i en telefonkö, den telefonkö som alla landets apotekskunder hamnar i ifall de vill ha kontakt per telefon.

Efter ca 20 minuters väntan frågar telefonisten Olle om han vill stå kvar i kön. Olle svarar: Nej tack! Jag tar min moped och kör ned till apoteket och kollar ifall det är öppet. Sedan ringer jag tillbaka till dig och rapporterar.

Vi kan le åt denna lilla episod. Men hur mycket enklare hade det inte varit om Olle hade kunnat köpa nikotinläkemedel i lanthandeln, den affär där han brukar handla tobak? Det är ju rimligt att man också kan köpa det som motverkar tobaksbruk.

*Nikotinläkemedel
i handeln*

Centerpartiet välkomnar betänkandet om nikotinläkemedel i handeln. Den skadliga rökningen, som utsätter både rökaren och omgivningen för ohälsosamma effekter, bör på alla sätt reduceras. Här har nikotinläkemedlen en viktig roll. Att de blir så tillgängliga som möjligt känns riktigt och viktigt.

Herr talman! Elina Linna efterlyste folkhälsoaspekten i sitt anförande, och det handlar verkligen om folkhälsa här. Otroligt många sjukdomar är just rökorsakade sjukdomar.

Jag vill då nämna lite om riskerna med rökning. Varje dag dör ca 20 personer i Sverige till följd av rökning. 500 dör på grund av passiv rökning.

Tobaken innehåller nämligen ett fyrtiotal cancerframkallande kemiska ämnen. Den cancerform som orsakar flest dödsfall är lungcancer på grund av rökning. Här ser vi verkligen spår som förskräcker.

Nikotin är ett nervgift som finns i tobak. När man andas in tobaksröken transporteras det snabbt ut i kroppen. Inom tio sekunder når det hjärnan och sedan övriga delar av kroppen.

Tanken med nikotinläkemedlen är att ge kroppen nikotin på ett mindre skadligt sätt i början när man slutar röka. På så sätt undviker man abstinenssymtom som till exempel oro, ångslan och röksug. Under det andrum som uppstår kan man komma fram till ett definitivt beslut att sluta röka.

Sedan är det dags att trappa ned nikotinläkemedlen och till slut upphöra att använda dem. Det brukar erfarenhetsmässigt ta två tre månader. Jämfört med att röka är riskerna med att använda nikotinläkemedel väldigt små. Risken är snarare att man använder för lite nikotinläkemedel eller tar dem för kort tid än att man skulle ta för mycket av dem.

Ännu mer skulle kunna sägas om hur viktigt det är att sluta röka och att öka tillgängligheten till nikotinläkemedel. I betänkandet finns reservationer som uttrycker farhågor att nikotinläkemedel kan missbrukas och att kontroll inte är möjlig. Vi i utskottsmajoriteten har dock en tilltro till kommunerna och Läkemedelsverket. Vi anser att det finns goda förutsättningar för en fungerande kontrollverksamhet och att ingen, varken ung eller gammal, kommer att bli drabbad av medicinska komplikationer i sin strävan att sluta röka.

Så vill jag ge ett citat vidare ur boken *Rökt* av [Charlotta von Zweigbergk](#): ”Att fimpas är att ta ansvar för sig själv och bete sig vuxet klokt. Min hälsa vilar trots allt mest i mina egna händer, även om man som rökare blundar för den uppenbara sanningen. Som rökare blundade jag också för mitt ansvar gentemot andra. Mitt nikotinfria liv gör mig nu stolt och glad. Varje rökfri dag jag lever är jag numera ett vandrande hopp för den som ännu sitter fast. Det går att leva utan cigaretter, och dessutom lever jag längre.”

Att skapa ett helt rökfritt samhälle är naturligtvis en utopi. Men att hjälpa människor att sluta röka är en möjlighet. Låt oss ta vara på den möjlighet som nikotinläkemedlen ger oss!

I tidigare talares anda vill jag naturligtvis också ge vidare en hälsning, och den hämtar jag från ett känt julaftonsscitat: Från oss alla till er alla – en riktigt god jul!

Anf. 63 ELINA LINNA (v) replik:

Herr talman! Lars-Ivar Ericson talar bra utifrån folkhälsoperspektivet. Jag håller med om mycket av det Lars-Ivar säger.

Men jag undrar hur Lars-Ivar Ericson vet att försäljningen av nikotinläkemedel i handeln kommer att minska cigaretttrökningen. Jag letade efter undersökningar som skulle visa på det. Christer Engelhardt tog exemplet Danmark. Det finns ingen vetenskaplig undersökning, men tittar man på försäljningssiffrorna ser man att det finns en risk att cigaretttrökningen i stället ökar.

I propositionen lyfter man fram garantier för hur effektivt det är med nikotinläkemedel. Men det är en undersökning som gjordes för tio år sedan! Den kom 1998. Det finns överenskommelser överallt som säger att rådgivning tillsammans med nikotinläkemedel är det effektivaste sättet. Men hur vet Lars-Ivar Ericson att försäljningen i handeln kommer att medföra ett ökat rökstopp?

Anf. 64 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Herr talman! Jag kan naturligtvis inte veta, men jag kan anta att ökad tillgänglighet också medför att fler människor som vill sluta röka med hjälp av nikotinläkemedel får hjälp genom att det finns på nära håll. Man kan tänka på Olle som har en bra bit till apoteket men som har affären i närheten. För honom skulle det underlätta att kunna köpa dessa läkemedel där han vanligtvis också handlar.

När det gäller rådgivningen är det fortfarande så att varje gång jag handlar en sak på apoteket får jag också en liten broschyr i paketet. Denna lilla broschyr kommer naturligtvis också att finnas med när jag köper nikotinläkemedel i den allmänna handeln. Vad jag förstår är just denna rådgivning väldigt omfattande, och skulle jag inte vara nöjd med rådgivningen som jag får tillsammans med nikotinläkemedlet kan jag naturligtvis gå in på Internet och få ytterligare rådgivning.

Anf. 65 ELINA LINNA (v) replik:

Herr talman! Finns det vetenskapliga undersökningar som visar att tillgängligheten har varit så dålig när nikotinläkemedlet har funnits enbart på apoteket att vi har fått ett ökat cigarettberoende? Det tror jag inte. Det är antaganden, det också.

Regeringens förslag bygger inte på kunskap och vetenskapliga undersökningar. Jag hävdar att regeringens förslag bereder vägen för att flytta över fler läkemedel till detaljhandeln och att avskaffa apoteksmonopolet, som regeringen gör helt och hållet av ideologiska skäl.

Jag tog upp biverkningar i mitt anförande. Alla biverkningar tas inte upp i broschyrerna i själva förpackningen. Det är alltså inte så lätt för den personen som behandlar sig själv med nikotinläkemedel att förstå varför man mår illa och sover dåligt. Det kan till och med bli så att personen i fråga tror att biverkningarna beror på att man har slutat röka. I handeln där man köper dessa läkemedel finns ingen möjlighet att få råd, utan då måste man gå till apoteket. Och det är väl bra att vi har apoteket så att man kan gå dit och få hjälp och professionella råd!

Anf. 66 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Herr talman! Elina Linna bekymrar sig mycket över biverkningarna av nikotinläkemedel. För mig del bekymrar jag mig mycket mer över tobakens biverkningar, både för den som röker och för de personer som finns i omgivningen. Om vi kan göra nikotinläkemedlen mer tillgängliga och öka användningen av dem kommer det att medföra en ökad folkhälsa. Det gäller både dem som röker och rökarnas omgivning.

Anf. 67 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik:

Herr talman! Lars-Ivar Ericson inledde sitt anförande med att berätta en historia om hur man kan få reda på om det är lördagsöppet på apoteket. Lars-Ivar sitter i majoriteten i dag, och ni skulle mycket väl kunna se till att göra någonting åt den köproblematik som du refererade till. Jag tror inte att man kommer till rätta med detta problem genom att lite enkelt pressa ut en massa läkemedel i butikerna. Jag är övertygad om att frågan egentligen inte handlar om det. Men det är som sagt en uppgift för Lars-Ivar Ericson att ta med sig till alliansen för åtgärd.

Jag skulle också vilja vara tydlig till Lars-Ivar Ericson med en annan sak. Jag tycker att han i sitt anförande tar lite väl lätt på den oro som vi signalerar från oppositionens sida. Jag tog upp detta i mitt anförande, och Elina Linna har också lyft fram det i sina anföranden.

Från s-sidan i utskottet delar vi synen i propositionens innehåll och ställer oss bakom att vi lyfter ut nikotinläkemedel i handeln. Men vi vill ha en starkare tillsyn av detta. Vi har också signalerat en del orosmoment när det gäller detta, och det är orosmoment som jag tycker att Lars-Ivar Ericson tar väldigt lätt på. Det här är inte vilken produkt som helst. Även om den är receptfri är det trots allt fortfarande ett läkemedel som vi släpper ut.

Jag skulle vilja fråga Lars-Ivar Ericson om det inte finns något uns av oro hos honom och inom alliansen över det vi nu gör när vi för första gången släpper ut ett läkemedel i handeln. Ni drar parallellen till att man säljer tobak, folköl och så vidare. Det är *en* fråga. Men den här frågan kvarstår. Detta är trots allt ett läkemedel vi släpper ut. Finns det inte någon oro från alliansens sida?

Anf. 68 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Herr talman! Christer Engelhardt frågar mig om jag känner någon oro för kontrollfunktionen och om jag känner någon oro för att nikotinläkemedlen kan förorsaka skadeverkningar.

När det gäller kontrollfunktionen menar vi att kommunen redan har en väl uppbyggd tillsynsorganisation för just detaljhandeln när det gäller folköl och tobak. Det är naturligt att man då också kan övervaka försäljningen av nikotinläkemedel så att åldersgränserna respekteras.

När det gäller eventuella skadeverkningar av nikotinläkemedel vill jag upprepa att jag tror att tobaksrökningens skadeverkningar är betydligt större både för rökaren själv och för omgivningen än de eventuella skadeverkningar som nikotinläkemedel kan ha. Det är viktigt att man inte ser enbart till nikotinläkemedlens användning utan att man också erbjuder kompletterande hjälp när människor ska sluta röka. Det kan till exempel vara information och stöd från sluta-röka-linjen och Internet.

Anf. 69 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik:

Herr talman! Jag tror säkert att vi är överens om att tobakens skadeverkningar är en allvarlig del. Det sade jag också i mitt anförande. Jag vill naturligtvis också koppla ihop nikotinläkemedlen med en tobakspreventiv åtgärd. Men som jag har sagt i tidigare repliker tycker jag inte att vi för den sakens skull ska förringa frågan på det sätt som jag tycker att Lars-Ivar Ericson och alliansen gör när de bemöter våra argument.

Jag landar åter i detta att det trots allt fortfarande är ett läkemedel som vi nu kommer att släppa ut i handeln. Jag tycker att det borde kunna finnas någon sympati från alliansens sida när det gäller att detta innebär ett litet orosmoment. Därför har vi sagt att vi vill be om att man åtminstone kan följa upp det här och se på vilket sätt det kommer att fullföljas under den försäljningstid som vi nu tänker ge oss in i.

Vi har varit tydliga med att vi vill skärpa reglerna för tobaksfrågor och folkölsförsäljning. Detta har vi sagt i tidigare motioner, och vi har även gjort markeringar från utskottets sida. Därför tycker jag att vi är konsekventa från socialdemokratiskt håll när vi säger att vi vill ha en starkare tillsyn av det läkemedel som vi nu släpper ut i handeln. Vi vill ha en tillståndsplikt, och vi vill även att Läkemedelsverket ska sköta översynen av detta.

Problematiken med tobaken behöver inte betyda att det ena förtar det andra. Jag tycker fortfarande att det här är en viktig fråga som förtjänar sin analys, och jag tycker att man från alliansen är lite väl lättvindig när man bemöter oss i den oro som vi trots allt har signalerat.

Jag vill rikta en uppmaning till alliansen och till Lars-Ivar Ericson att ta vår oro lite mer på allvar under det pågående arbetet.

Anf. 70 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Herr talman! Vi delar naturligtvis oron för tobaksbruket. Men samtidigt är det så oerhört viktigt att vi tar till vara alla hjälpmedel som gör att vi kan minska människors tobaksbruk. Det gäller både för deras egen skull och för den skada de ställer till med för omgivningen.

Därför menar vi fortfarande att reformen med nikotinläkemedel i handeln är en jätteviktig reform. Vi tror också att kommunerna har möjligheter att väl övervaka försäljningen av nikotinläkemedel i detaljhandeln.

Anf. 71 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Jag tänkte också inleda i den trevliga anda som har rått här och önska mina kamrater i utskottet och samtlig personal både i utskottet och här vid kammarkansliet med tjänsteförrättande talman i spetsen en god jul och ett gott nytt år. Jag kan dock inte lova att resten av mitt anförande kommer att vara lika försonligt och lika trevligt – åtminstone inte för alla inblandade parter i debatten. Men polemik – också skarp polemik – är demokratins och politikens livsluft.

Herr talman! I stort sett alla reformer som har genomförts i den mänskliga historien oavsett hur små, oförargliga och harmlösa de ser ut i efterhand har vid tiden för införandet nästan alltid mött väldigt starkt motstånd – ibland till och med hästskt motstånd.

När jag funderar över den debatt som har förts här i kammaren i dag och den som har förts innan propositionen lades på riksdagens bord och

därefter drar jag mig till minnes den debatt som fördes om när den så kallade friggeboden infördes i Sverige. Skriftställaren och författaren Anders Johnson har skrivit en mycket underhållande bok där han har analyserat de remissinstanser och de synpunkter som kom in när friggeboden skulle införas i svensk bygglagstiftning. Han refererar till remissinstanser som pekade på att när människor fick chansen att på egen hand bygga friggebodar skulle det leda till en förfulning av det svenska landskapet. Det skulle leda till att grannfejden i Sverige ökade.

I dag ler vi gärna åt detta och drar på munnen åt de invändningar som kom vid den tiden. I dag är de flesta av oss överens om att det här var en klok, vettig och naturlig reform. Alldeles nyligen klubbade riksdagen, såvitt jag vet utan några större protester, igenom en utvidgning av reformen. Nu blir det ännu enklare att bygga friggebodar och att göra dem större.

Det finns också i dag möjligheter för personer som deltar i debatten att skriva in sig i historien över yttranden som man så småningom kommer att kunna dra på munnen åt. Flera sådana meningar finns i Vänsterpartiets reservation till dagens betänkande.

I Vänsterpartiet är man orolig för att det kommer att leda till ett allvarligt ökat missbruk bland minderåriga om människor nu får möjlighet att köpa nikotinläkemedel i handeln. Man oroar sig för att det här kommer att skapa otroligt stora och allvarliga problem.

Föreställer sig verkligen Vänsterpartiet och Elina Linna att det nu kommer att ske en kraftig explosion av unga nikotinläkemedelsmissbrukare i Sverige? Är det verkligen rimligt att tro det? Är det verkligen rimligt att tänka sig att det kommer att bli följden? Är inte Elina Linna och Vänsterpartiet rädda att stå där om 10, 20 eller 30 år och förekomma i en ny bok där man kan avslöja hur harmlösa reformer ledde till protester trots att man redan vid den tiden då diskussionen fördes rimligen måste ha insett att detta var saker och ting som man så småningom skulle skratta och le åt?

Det måste i grund och botten vara rätt så naturligt att om det är möjligt att köpa cigaretter i en vanlig handel ska också det som kan bota suget efter cigaretter vara möjligt att köpa i handeln? Är det egentligen inte själva motsatsen till detta som är egendomlig? I dag har vi ju en ordning som innebär att vi under rätt så fria former får köpa det som skapar missbruk och beroende – visserligen med åldersgränser och krav på tillsyn. Det som kan bota missbruket och beroendet ska det däremot vara stränga kontroller för. Är inte det uppochnedvända världen?

Dessutom, herr talman, är den här reformen omgärdad av hur många hängslen och livremmar som över huvud taget finns. Det ska ske kontroll både av Livsmedelsverket och av kommuner. Det finns tydliga stats-sanktioner, och det ska finnas strikta åldersgränser.

Herr talman! Vad är det som är så farligt med den här reformen som regeringen nu lägger på riksdagens bord? Vad är det som skrämmer så mycket? Jag tror att det är friheten som skrämmer. Det är själva tanken att saker och ting ska bli lättare för den enskilda människan, att det ska bli lättare för den enskilda människa att leva, i det här fallet lättare att bryta sitt tobaksmissbruk. Det är också tanken att människor kan ta ett eget ansvar som skrämmer.

Varför skulle det vara så att vi svenskar är så mycket mer inkompetenta att klara av att hantera nikotinläkemedel ute i handeln än i stort sett alla andra människor i den moderna västvärlden? Varför skulle vi svenskar vara så annorlunda?

Herr talman! Det beslut vi kommer att fatta i dag är förhoppningsvis det första steget mot en något friare apoteksmarknad, en reform som gör det lite lättare för människor att leva och att bryta ett tobaksmisshandelsbruk, som utvidgar friheten, inte revolutionerande mycket men en liten aning. Det tycker jag är på tiden.

I detta anförande instämde Gunnar Andrén (fp).

Anf. 72 ELINA LINNA (v) replik:

Herr talman! Jag kommer här med vår reservation i handen. Tobias Krantz tog ju upp att det var så mycket allvarligt som Vänsterpartiet hade i sin reservation.

På ett ställe hittar jag något som är allvarligt, och det är när det gäller minderåriga. Det är allvarligt, både cigarettroking och användandet av nikotinläkemedel för minderåriga. Det handlar om kontrollen. Vi vet att handeln har problem att hålla kontrollen på folkölsförsäljningen och cigarettförsäljningen. Det finns otaliga undersökningar som visar det. Tobias Krantz kanske inte har hört talas om det, men det är faktiskt så.

Då tycker jag att vi ska våga säga att det finns oro när det gäller ålderskontrollen när regeringen nu släpper nikotinläkemedlet i handeln.

Tobias Krantz kanske inte ens tänker i samma banor som jag. Han talar om Livsmedelsverket i det här sammanhanget. Det är Läkemedelsverket som är tillsynsmyndighet. Livsmedelsverket har inte med nikotinläkemedlet att göra, i alla fall inte än så länge. Jag hoppas att det inte blir så heller, för det är ett läkemedel vi talar om, inte en friggebod.

Anf. 73 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Fru talman! Det står mycket tydligt i både proposition och betänkande att det är viktigt att hålla på de åldersgränser som finns, både när det gäller försäljning av tobak och när det gäller försäljning av nikotinläkemedel. Det är en självklarhet.

Men den intressanta frågan är ändå: Varför ska det i ett land som Sverige vara lättare att köpa tobak och skapa ett missbruk än att få ett läkemedel som gör att man kan bota missbruket och bryta sitt beroende? Det är den helt avgörande frågan.

När jag har lyssnat på Elina Linna har jag inte hört något svar på frågan: Varför ska Sverige skilja ut sig från i stort sett alla andra länder när det handlar om tillgången till nikotinläkemedel? Varför litar vi på oss själva så lite i förhållande till människor i stort sett i alla andra länder? Varför är vi i Sverige så inkompetenta att klara att fatta beslutet själva om vi behöver nikotinläkemedel eller inte jämfört med människor i stort sett i alla andra länder?

Är inte Elina Linna rädd för att stå här om 10, 20 eller 30 år och förekomma i en ny bok av Anders Johnson där de argument som i dag framförs i debatten kommer att framstå som någonting man skrattar och ler åt i förhållande till de argument som framfördes mot friggeboden, som alla i dag tycker var en reform som var väldigt harmlös och oförarglig? Är

inte Elina Linna rädd att stå där med skammens rodnad på sina kinder om 10, 20 eller 30 år? Är kampen mot att människor ska få ökad frihet eller att människor ska få det lite lättare att leva överordnad allt annat för Vänsterpartiet?

Anf. 74 ELINA LINNA (v) replik:

Herr talman! Jag tror inte att jag kommer att stå här om 20 eller 30 år, vare sig med skammens rodnad eller någon annan rodnad på kinderna.

Jag har tagit upp det tidigare, och jag tar upp det igen, att vi har ett lyckat recept för att minska tobaksrökningen. Om vi jämför med andra länder har Sverige varit bland de länder som bäst har lyckats minska cigarettberoendet. Vi har ett bra koncept.

Jag tror inte att Tobias Krantz kan dra fram en undersökning som visar att försäljning av nikotinläkemedel ute i handeln skulle öka rökstoppet. Vad är det för undersökning Tobias Krantz känner till som vi andra inte känner till?

Det låter rätt så intressant det här med att man säljer cigaretter i handeln. Jag delar den uppfattning som Tobias Krantz har, att cigaretterna hör till det farligaste som finns. Det låter nästan som att Tobias Krantz vill sätta stopp för detaljhandeln att sälja cigaretter. Är det så Folkpartiet vill ha det?

Anf. 75 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Herr talman! Jag trodde inte att jag skulle behöva påpeka det, men det finns inget förslag i den här propositionen eller i det betänkande som majoriteten står bakom i bred enighet – det är bara Vänsterpartiet som skiljer ut sig – som säger att vi ska förbjuda apoteket att sälja nikotinläkemedel, förbjuda apoteket att ha rådgivning eller förbjuda människor att gå till läkare som vill ge rådgivning om hur man ska sluta röka. Inget av detta nämns i propositionen, tvärtom. Den verksamheten ska naturligtvis fortsätta. Det är självklart viktigt att detta kommer att fortgå också i framtiden.

Det vi gör nu är att öppna en liten möjlighet för människor att få de här nikotinläkemedlen lite enklare, lite lättare, utan att ständigt behöva vara hänvisade till apotekets öppettider. Det är det den här reformen handlar om, inte att riva ned apotekets verksamhet eller den verksamhet som i övrigt pågår för att få människor att sluta röka. Det är det som det handlar om.

Sedan frågar Elina Linna var stödet för att genomföra den här reformen finns. Ja, stödet finns hos den överväldigande majoritet av remissinstanser som har tillstyrkt reformen. Och nu ska jag säga rätt: En av de statliga myndigheter som har yttrat sig om detta, Läkemedelsverket, har också tillstyrkt den modell som regeringen har valt för att utöva kontroll över detta, det vill säga att låta kommunerna utöva kontrollen. Det finns ett massivt stöd bland remissinstanser och bland många av dem som är experter i frågan för den modell som regeringen förespråkar. Det är Vänsterpartiet och Elina Linna som skiljer ut sig.

Jag kan bara konstatera avslutningsvis, herr talman, att i Elina Linnas värld kommer det också fortsättningsvis att vara lättare att skaffa sig ett tobaksmissbruk, att fastna i det och att vara beroende av tobak än att skaffa ett läkemedel som gör att man kan bryta beroendet och bryta tobaksmissbruket. Det tycker jag är talande för Vänsterpartiets inställning.

Prot. 2007/08:47
19 december

*Nikotinläkemedel
i handeln*

Anf. 76 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd):

Herr talman! Jag tänkte börja mitt anförande med att önska alla i riksdagen och svenska folket en riktigt god jul och ett gott nytt år. Jag hoppas att det ska bli en alldeles speciellt god jul i år.

Herr talman! Så till betänkandet. När jag hör Elina Linnas engagemang – Elina Linna och jag är kolleger som riksdagsledamöter och kolleger som sjuksköterskor – måste jag säga att frågan om monopol för Vänsterpartiet i mycket är en ideologisk fråga, under engagemanget.

Vi som har varit med i den här kammaren och diskuterat olika monopolfrågor vet att det sitter oerhört kraftigt hos Vänstern vare sig man kallar sig kommunist eller inte. Man vill ha och värnar monopol. Även om hela världen inte tycker att det är bra vet Vänsterpartiet att monopol är bra inom alla områden, när det gäller vård och omsorg och annat. Jag delar inte den åsikten. Elina Linna är ganska duktig på att hitta argument som ska försvara att hon inte behöver säga det.

Med apoteksmonopolet över huvud taget är det så långt jag vet Kuba som har ett apoteksmonopol och ingen annan i världen. Då är det märkligt att det är det som man flaggar för och säger att vi andra är oansvariga.

Jag tyckte att Lars-Ivar Ericsons Olle var ett bra exempel som jag också känner igen från den glesbygd jag kommer ifrån. Det är inte så vansinnigt enkelt att vare sig hitta Bamyl, Treo eller nässprej när man behöver det. På landet där jag bor har man ordnat med apoteksombud. Där kan man köpa diverse mediciner, som nässprej för barn och vuxna, Bamyl och Treo. Min erfarenhet är, utifrån dem som har gått till lanthandeln där hemma, att man är mycket skärpt på att läsa de föreskrifter som finns. Jag har inte sett att apoteksombuden eller deras kunder har dött i någon stor omfattning för att man inte har köpt sin Bamyl på apoteket. Det är viktig information.

Både Treo och Bamyl är riktigt farliga mediciner. Till och med Pano-dil är mycket farligt. Nässprej är också farligt, för man kan bli beroende av nässprej. Till slut blir man täppt i näsan alltid. Tänk att de som är läskunniga kan klara av detta! Det är härligt att kunna säga till svenska folket att alliansen tror att de kan läsa på förpackningarna. Det har man hittills visat att man också har gjort.

Det finns ett kinesiskt ordspråk apropå Olle. Det lyder: Skynda dig medan du har lust. Det är många som har bestämt sig för både det ena och det andra. Man ska sluta äta godis, sluta röka och sluta snusa. Men det vill till att man kan göra detta just då, för annars när man har åkt 8 kilometer eller väntat tre dagar kanske lusten har gått över. Tycker inte Elina Linna att det verkar vara en smart idé att man använder den kraft man själv har i ett beslut till att också genomföra sitt eget beslut?

Det är helt riktigt att nikotin är farligt vare sig du lägger det på bröstet, andas in det eller tuggar tuggummi. Men för dina lungor är det naturligtvis så att om du inte röker har det ingen farlig biverkning på dem.

Man ska ha klart för sig det som alla har sagt, nämligen att det är en övergångssituation. Det är likadant med näsdroppar. Man ska inte använda dem mer än en vecka; det står på förpackningen.

Jag tror att det var min kollega i Folkpartiet som talade före mig och som sade att svenska folket kan ta ansvar. Låt oss inte säga att man inte förstår det.

Regeringen ger en viktig signal när man lägger fram förslaget. Det står i propositionen att man vill ”öka tillgängligheten av receptfria nikotinläkemedel och därmed stärka det hälsofrämjande arbetet mot tobak”. Det är alltså enbart en folkhälsofråga. Men det stämmer också överens med det regeringen har föreslagit och det vi i alliansen har sagt om att avmonopolisera Apoteket AB. Det har vi också fått svenska folkets mandat att göra. Det gick vi till val på.

Jag är helt övertygad om att detta är ett steg i rätt riktning. Det är viktigt att man har tydlig och klar information. Det ska bli spännande att se hur många fler som nu kan sluta röka för att de kan skynda sig medan de har lust.

Anf. 77 ELINA LINNA (v) replik:

Herr talman! Visst, Chatrine Pålsson Ahlgren, kan svenska folket läsa. Svenska folket läser också på cigarettasken att rökning skadar hälsan och att det är dödligt. Det står flera sådana skrämmande budskap på cigarettpaketet. Men svenska folket röker ändå. Vad finns det för garantier att svenska folket när de läser på nikotinläkemedlen tar till sig den information som finns där?

Jag har frågat Chatrine Pålsson Ahlgrens allianskamrater vad det finns för undersökningar som får regeringen att lita så stenhårt på att rökningen kommer att minska om man ökar tillgängligheten genom att låta handeln sälja nikotinläkemedel.

Anf. 78 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik:

Herr talman! Den första frågan Elina Linna ställer till mig berör en kärnfråga. Vad är det som gör att vi tror på denna linje när det ändå står varningstext på varenda cigarettförpackning? Jo, grejen är att man som rökare har insett att det är farligt. Det kan förkorta mitt liv, och jag kan få en allvarlig lungsjukdom som gör att jag får en kämpig tid. Det har man insikt i. Men man har inte förmågan att själv ta sig ur det. För att kunna ta mig ur det när jag har fått insikt behöver jag hjälp och någon som bildligt talat tar mig i armen och ställer mig upp.

Vi tror att nikotinläkemedel är ett bra sätt att stötta och säga: Du får detta som hjälp så ska du se att du klarar av det. Annars är det bara att fortsätta att röka. Det är ingen som övergår som inte har insikt om att det verkligen är farligt. Därför tror jag att vi är tvungna att se att det är den hjälpande handen som gör det hela.

Några vetenskapliga studier på detta vet jag inte om det finns. Men vi har alla remissvar som har kommit in från olika instanser som har en oerhörd kunskap – annars hade regeringen inte remitterat propositionen

till dem. Det måste vi ha tillit till, även om det inte finns färsk forskning på allt.

Prot. 2007/08:47
19 december

Anf. 79 ELINA LINNA (v) replik:

Herr talman! Remissinstanserna skriver remissvaren utifrån sina perspektiv. Jag värdesätter Folkhälsoinstitutets remissvar i stor utsträckning. De tar det utifrån både vetenskapliga undersökningar och folkhälsoperspektiv. Jag hoppas att Chatrine Pålsson Ahlgren har läst Folkhälsoinstitutets remissvar, för där är man otroligt orolig för att släppa ut läkemedel i detaljhandeln.

Att nikotinläkemedel är ett bra stöd för personer som vill sluta röka är självklart. Men det räcker inte med enbart det. Det behövs professionella råd och information som handlaren inte kan ge när man står där med sina biverkningar. Jag är säker på att Chatrine Pålsson Ahlgren också har slagit upp i Fass och läst om de biverkningar som nikotinläkemedel har.

De personer som ni har tagit som exempel som inte kommer fram till apoteket eller bor långt ifrån apoteket kan ändå inte komma i kontakt med apoteket och få den professionella hjälpen. Det kan bli missuppfattningar om att biverkningarna beror på att man har slutat röka. Jag vet av egen erfarenhet att det inte är så lätt att sluta röka; man mår fysiskt dåligt.

Jag hävdar ändå att det finns orosmoln som jag tror att Chatrine Pålsson Ahlgren som sjuksköterska borde reflektera över.

Apoteksmonopolet har lyckats hjälpa väldigt många att sluta röka. Det är ett bra koncept.

Anf. 80 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik:

Herr talman! Det är absolut sant som Elina Linna säger. Det räcker inte med nikotinplåster eller tuggummi eller inhalationer. Det behövs mycket mer. Det finns platser i Sverige där man har startat rökavvänjningsgrupper. Man har haft det tillsammans med människor som har drabbats av till exempel hjärtinfarkt. Man har det i skolan. Man har antirökbud i skolan. Det finns en mängd sådant.

Som Elina Linna sade kan man få information på apoteket. Man kan gå in på nätet. Det ena utesluter ju inte det andra. Alliansregeringen och vi i socialutskottets majoritet säger inte att det här är den enda lösningen. Vi säger inte heller att vi låter nikotinläkemedel säljas helt fritt. Det ska stå under kontroll.

Utskottet skriver också att utskottet erinrar om att kommunerna redan har en uppbyggd tillsynsorganisation för detaljhandel med folköl och tobak. Därför känner man att man kan ta det här också. Läkemedelsverket ansvarar faktiskt för tillsynen över detaljhandeln med läkemedel. Då anser utskottet att det är naturligt att göra så här. Vi släpper det inte fritt. Man måste vara 18 år.

Jag och vi i alliansen är naturligtvis också kritiska till att ålderskontrollerna sköts dåligt när det gäller både folköl, cigaretter och snus. Det är ingen lösning att säga det. Det är bara att se till att de lagar vi har följs.

Jag ser att det viktigaste för den som bestämmer sig för att sluta röka är att få den första hjälpen. Sedan behöver många hjälp och stöd, medan andra kan sluta tvärt när de har bestämt sig.

Den som lever får se, Elina. Vi lever nog ett år eller två till så att vi kan följa upp detta.

*Nikotinläkemedel
i handeln*

Anf. 81 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik:

Herr talman! Jag hoppas att vi lever ett bra tag till både Chatrine, jag och alla övriga.

I sitt anförande nämnde Chatrine Pålsson Ahlgren att det finns ombud i lanthandeln för Treo, Magnecyl och så vidare. Det stämmer. Där är man fortfarande ombud för apoteket, och då omfattas man av Läkemedelsverkets tillsyn.

Det är inte riktigt sant att det bara är Vänsterpartiet som vill hålla kvar Apoteket. Det vill vi inom socialdemokratin också göra.

Det som skiljer oss åt är att vi kan tänka oss att öppna för att släppa ut icke receptbelagda läkemedel i handeln. Men vi vill behålla apoteksmonopolet när det gäller receptbelagda läkemedel. Där skiljer vi oss i förhållande till alliansen som vill avskaffa apoteksmonopolet helt och hållet.

Jag tror att nikotinläkemedel inte är det enda läkemedel som nu kommer ut i handeln. Jag öppnade själv för att vi skulle kunna tänka oss att tillåta även andra typer av läkemedel. Chatrine Pålsson Ahlgren nämnde också i sitt anförande en lista över sådana.

När vi börjar släppa ut icke receptbelagda läkemedel i handeln tycker vi att vi ska vara tydliga med att tillsynen ska vara under Läkemedelsverkets kontroll även om Läkemedelsverket i dag tycker att just det här nikotinläkemedlet inte är det mest viktiga och att man kan sköta det från kommunernas sida.

Vi tänker i det längre perspektivet. Om vi släpper ut fler receptbefriade läkemedel i handeln kanske det är bra om Läkemedelsverket sköter kontrollen. Det handlar ju fortfarande om läkemedel, även om de inte är receptbelagda.

Jag skulle vilja skicka med Chatrine Pålsson Ahlgren som representerar Kristdemokraterna och i det här fallet Göran Hägglund att Läkemedelsverket kanske borde ha tillsynen.

Anf. 82 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis bra att vi får olika saker medskickade. Det kommer andra förslag under mandatperioden inom det här området. Det vet Christer Engelhardt mycket väl.

Det är också viktigt att säga att man lätt förleds att tro att receptbelagda läkemedel är farliga och att icke receptbelagda är ofarliga. Det är en väldigt viktig sak att informera alla om, så att vi inte går på den minan.

När jag tog min sjuksköterskeexamen 1969 var det väldigt få läkemedel som inte var receptbelagda. Nu har allt fler blivit fria och man kan köpa dem på apotek. Man får information, och man ger framför allt information efter vad kunden efterfrågar.

Vi ska ha respekt för läkemedel generellt. Det är väldigt viktigt. Det är också viktigt att se till att sådant man tar passar ihop. Det finns oerhört mycket mer att göra här. Det är viktigt att Patient-Fass finns och att det finns rådgivningslinjer och att det finns på nätet så att man kan informera sig.

Vi måste ändå ta ett egenansvar. Om man får en medicin utskriven på recept och tar den på fel sätt har man ju ansvar för sig själv eller sina barn eller vem det nu kan vara.

Jag håller med om att vi ska ha stor respekt för läkemedel generellt.
Som Tobias Krantz nämnde är tobaken och rökeriet det största hotet här och inte de läkemedel som hjälper till att komma ifrån rökningen.

Prot. 2007/08:47
19 december

*Nikotinläkemedel
i handeln*

Anf. 83 CHRISTER ENGELHARDT (s) replik:

Herr talman! Jag vill rikta ett varmt tack till dig, Chatrine Pålsson Ahlgren, för att du var så tydlig i ditt inlägg. Jag känner att det är först nu som vi har fått någon form av dialog kring att det ligger en fara även i icke receptbelagda läkemedel. Jag har försökt hämta in i mina tidigare repliker att jag tycker att man från alliansens sida har behandlat vår oro lite nonchalant i sina anföranden. Man kanske behöver vara en del av professionen, som Chatrine Pålsson Ahlgren är i sin sjuksköterskekompetens, för att kunna lyfta upp den oron och göra den befogad och tala om att ett läkemedel inte är ofarligt bara för att det inte är receptbelagt. Det var dit jag ville komma.

Det gläder mig att Chatrine Pålsson Ahlgren som representant för Kristdemokraterna och som en del av alliansen har gett oss lite rätt i den oron. Vi vill styra över till det som jag har sagt tidigare. Vi vill åt att det inte är ett ofarligt preparat som kommer ut. Därför blir det tydligt om man ger legitimitet åt att Läkemedelsverket ska ha kontrollen. Därför ville jag sända med Chatrine Pålsson Ahlgren den här oron. Jag tycker att hon har tagit till sig det.

Vi får se vad framtiden utvisar. Vi lär säkert återkomma här i kommanden om fler preparat.

Anf. 84 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik:

Herr talman! Vi kommer absolut att fortsätta. Det finns all anledning att också säga att vi från alliansens och regeringens sida vill göra det bättre för patienten med högre kvalitet och säkerhet och ökad tillgänglighet för att det ska få avsedd effekt.

I det arbetet är det viktigt att man inte har några dörrar stängda. Det är en svår fråga. Alla mediciner och behandlingsformer för respekt med sig. Det gäller också de läkemedel och sådant som säljs på apoteket.

Jag garanterar Christer Engelhardt att vi kommer att göra allt för att det ska bli en hög patientsäkerhet, en hög tillförlitlighet och ökad tillgänglighet.

Anf. 85 THOMAS NIHLÉN (mp):

Herr talman! Till det här betänkandet har Miljöpartiet valt att inte reservera sig. Trots att vi inte har lämnat in någon motion på den här propositionen eller reserverat oss i betänkandet har vi en hel del synpunkter, funderingar och frågeställningar i ärendet.

Jag vill börja med att säga att jag instämmer i många av de farhågor och frågor som Elina Linna och Christer Engelhardt har framfört i sina replikskiften och anföranden.

Syftet med den här förändringen är att genom att tillåta försäljning av nikotinläkemedel i handeln skapa en större och bättre tillgänglighet till nikotinläkemedel. Denna utökade tillgänglighet ska i bästa fall leda till att fler rökare slutar att röka, vilket skulle vara en väldigt stor folkhälsovinst.

Miljöpartiet hoppas och tror att fler kommer att sluta röka genom denna ökade tillgänglighet till nikotinläkemedel. Men förmodligen blir denna effekt marginell.

Precis som flera talare tidigare har tagit upp i sina repliker finns det, vad vi förstår, ingen som helst vetenskaplig forskning som visar att fler rökare verkligen slutar röka när nikotinläkemedel börjar säljas i den allmänna handeln. Det finns vissa undersökningar som visar att sambandet saknas mellan ökad tillgänglighet till nikotinläkemedel och fler som slutar röka.

Tidigare i debatten har man tagit Danmark som exempel. Det finns också en undersökning från Finland, där man släppte nikotinläkemedel fritt i handeln tidigare i år. I den undersökningen visar det sig att den ökade tillgängligheten till nikotinläkemedel inte påverkade försäljningen av tobak och att troligen ytterst få slutade röka på grund av denna reform.

Det som hände var att många rökare använde nikotinläkemedel samtidigt som de fortsatte att röka. Man gjorde alltså både–och.

Experterna menar att nikotinpreparaten inte användes för att sluta röka utan i första hand för att minska antalet cigaretter.

Om effekten till största delen blir att rökarna minskar antalet cigaretter, kan man inte se det som ett positivt resultat?

Svaret på den frågan är att det kan man knappast göra eftersom effekten på hälsan för en rökare som minskar antalet cigaretter per dag är mycket tveksam och i bästa fall mycket begränsad.

Herr talman! Vill vi ha en tydlig effekt ur folkhälsosynpunkt är det rökstopp som gäller. Om det är ett rökstopp som vi vill främja finns det en åtgärd som är bland de mest kostnadseffektiva som vår hälso- och sjukvård kan ägna sig åt, nämligen att erbjuda rökavvänjningsstöd.

I dag finns det evidensbaserade metoder för rökavvänjning att tillgå, men de används fortfarande alldeles för sparsamt och inte tillräckligt systematiskt inom svensk hälso- och sjukvård.

Om vi vill ha en större effekt ur ett folkhälsoperspektiv måste vi i mycket större utsträckning fortsätta att satsa på att erbjuda rökare som vill sluta röka rökavvänjningsstöd.

Tyvärr måste man konstatera att rökavvänjningsfrågan länge har varit ganska nedprioriterad av landstingen och regionerna.

I den senaste rapporten från Folkhälsoinstitutet kan man läsa att det fortfarande bara är 4 landsting som uppger att alla patienter erbjuds rökavvänjningsstöd och att det är bara 6 landsting av 21 som anser att resurserna för patienternas behov av rökavvänjningsstöd är fullt tillräckliga.

Detta är inte bara anmärkningsvärt utan djupt beklagligt, och alla krafter behöver hjälpas åt för att påverka landstingen och regionerna att ta sitt ansvar att i större utsträckning erbjuda rökavvänjningsstöd.

Enligt förslaget i betänkandet ska kommunerna sköta vissa kontroll- och granskningsuppgifter kring regelverket om nikotinläkemedelsförsäljningen. Läkemedelsverket ska ha den övergripande tillsynen.

Det är dock ganska oklart i betänkandet hur denna tillsyn ska gå till och i vilken omfattning som Läkemedelsverket ska agera för att sköta den övergripande tillsynen.

Dagens regler kring tillsyn inom tobaksområdet är både komplicerade och svårtolkade och leder redan i dag till oklarheter om viten, förelägganden och förbud.

Därför anser vi att dagens sanktionssystem behöver förtydligas och förenklas. Det blir än mer viktigt nu när vi släpper ut nikotinläkemedlen i handeln.

Herr talman! Avslutningsvis ska jag ta upp något som helt saknas i betänkandet och som framför allt Christer Engelhardt förtjänstfullt har tagit upp i sina repliker tidigare men inte fått något svar på från alliansen. Det handlar om att det varken i betänkandet eller i propositionen tas upp någonting om utvärdering eller uppföljning av denna föreslagna lagändring.

Med hänvisning till de tveksamheter och farhågor som jag har framfört tidigare anser vi i Miljöpartiet att det är viktigt ur ett folkhälsoperspektiv att regelbundet följa upp och utvärdera om åtgärden att låta nikotinläkemedel få säljas i detaljhandeln verkligen leder till att fler rökare slutar röka. Leder det till att vi får ett missbruk av nikotinläkemedel? Leder det till att det hälsofrämjande arbetet mot tobak verkligen stärks eller inte?

Dessa frågeställningar måste vi kunna få svar på genom regelbundna uppföljningar.

Om syftet och målsättningen med denna reform inte uppfylls eller om detta motverkas måste också riksdagen få chansen att ompröva detta beslut.

Herr talman! Allra sist vill jag också tillönska övriga ledamöter i socialutskottet, kanslipersonal och herr talman en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 86 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Herr talman! Jag hade först inte tänkt begära replik, men när jag lyssnade på Thomas Nihlén kände jag att jag ändå måste reda ut vissa saker.

Det är svårt att förstå Miljöpartiets position i den här frågan när man har lyssnat på det som Thomas Nihlén har sagt. Miljöpartiet har inte motionerat i frågan. Miljöpartiet har inte reserverat sig i betänkandet. Följaktligen, enligt den praxis som vi har i riksdagen, förutsätter jag att Miljöpartiet därmed står bakom utskottsmajoritetens text i betänkandet. Om man inte reserverar sig och inte ens har motionerat tidigare förutsätts man stödja majoritetens linje.

Thomas Nihlén ägnar huvuddelen av sitt anförande till att rikta kritik mot den majoritetsskrivning som man rimligen har ställt sig bakom och inte yttrat ett enda ord av kritik mot under socialutskottets överläggning.

Ett exempel på detta är att Thomas Nihlén säger att man vill ha en uppföljning av denna reform. Varför sade Thomas Nihlén under de överläggningar som vi hade i socialutskottet ingenting om att han ville att det skulle göras en uppföljning av denna reform? Det gäller för övrigt också Socialdemokraternas agerande i denna fråga. Det finns nämligen inte i någon reservation förslag om att denna reform ska följas upp. Och Thomas Nihlén har inte nämnt detta under överläggningarna i socialutskottet heller.

Prot. 2007/08:47
19 december

*Nikotinläkemedel
i handeln*

Det låter lite grann som att Miljöpartiet gör som den person som sitter med stryktipskupongen framför sig. Först kryssar man i ettan, sedan kanske tvåan, men man garderar för säkerhets skull med ett kryss.

Jag kan upplysa Thomas Nihlén om att det fungerar bra att helgardera när man ska lämna in stryktipset, men när man ska rösta i riksdagens kammare kan man bara trycka på en knapp. Min fråga till Thomas Nihlén och Miljöpartiet är: Vilken knapp tänker ni trycka på kl. 16 i eftermiddag? Är det den gröna ja-knappen, den röda nej-knappen eller den gula avstå-knappen? Hur tänker ni rösta? Var står Miljöpartiet egentligen i denna fråga?

Anf. 87 THOMAS NIHLÉN (mp) replik:

Herr talman! Jag kan lugna Tobias Krantz och övriga ledamöter. Miljöpartiet delar alliansregeringens förslag i propositionen och därmed förslaget i betänkandet om att nikotinläkemedel ska släppas ut i handeln.

Jag sade också i mitt anförande att vi hoppas och tror att denna reform kommer att leda till att fler slutar röka. Sedan har vi, precis som Vänsterpartiet och Socialdemokraterna, framfört en del farhågor, en del frågeställningar och en del oro kring delar i detta. Det gäller bland annat detta med uppföljning. Visserligen står det ingenting om detta. Men jag trodde att vi skulle få svar på detta i dag, nämligen att detta självklart skulle följas upp eftersom jag trodde att det var naturligt att de flesta förslag som genomförs följs upp.

Tobias Krantz kan vara alldeles lugn när det gäller Miljöpartiets ställningstagande och hur vi kommer att rösta i eftermiddag.

Anf. 88 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Herr talman! Det är inte så att jag är orolig från voteringsynpunkt. Den här reformen har en betryggande majoritet bakom sig även om Miljöpartiet skulle välja en annan inställning. Det är ändå ett demokratiskt anständighetskrav att försöka vara lite ärlig i debatten och inte i det förberedande arbetet, vid eventuellt motionsskrivande eller i eventuella reservationer i utskottet agera passivt eller inte göra någonting alls och låtsas att man helt håller med majoriteten för att sedan här i talarstolen ägna huvuddelen av sitt anförande åt att rikta kritik mot den reform som man så småningom tänker ställa sig bakom.

Jag tycker alltså att det är ett anständighetskrav att försöka uppträda ärligt och konsekvent genom hela processen. Thomas Nihléns huvudanförande hade en del brister i det avseendet, milt uttryckt.

Självklart sker regelbundet en uppföljning av alla reformer och av alla beslut som fattas. Så är det också med det här beslutet. En massa kontrollinstanser granskar både regeringens och olika myndigheters agerande, så självklart kommer detta att följas upp. Det finns alla möjligheter också för alla goda forskare vi har i Sverige att följa upp och granska den här reformen. Jag utgår från att så sker.

Poängen för min del var att peka på det nödvändiga i att försöka vara konsekvent och ärlig genom hela processen. Nu är jag glad över Thomas Nihléns tydliga ställningstagande. Att Miljöpartiet i dag på eftermiddagen kommer att trycka på ja-knappen är utmärkt. Det är bra med en bred enighet kring det här förslaget.

Anf. 89 THOMAS NIHLÉN (mp) replik:

Herr talman! Vi valde, som sagt, att inte reservera oss när det gäller det här betänkandet eftersom vi hoppas att detta med att släppa ut nikotinläkemedel i handeln leder till att fler slutar röka. Men vi vill samtidigt peka på att det är viktigt att detta följs upp.

Om vi inte får den folkhälsopolitiska effekten att fler slutar röka hoppas vi att riksdagen får en chans att ompröva det här beslutet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 14 §.)

Prot. 2007/08:47

19 december

*Nikotinläkemedel
i handeln*

11 § Kontroll av postförsändelser

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU16

Kontroll av postförsändelser (skr. 2007/08:30).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 14 §.)

12 § Svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen

Föredrogs

sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2007/08:UFöU3

Svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen (skr. 2007/08:5).

*Svenskt deltagande
i den nordiska
stridsgruppen*

Anf. 90 ROLF GUNNARSSON (m):

Herr talman! Jag har äran att vara ordförande i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet, som i dag står bakom betänkandet om svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen. Jag ska därför presentera ärendet inför debatten här i dag.

Först av allt: Rubriken kan låta krigisk, om jag får uttrycka det så, men ordet ”stridsgrupp” är en militär term som vanligtvis avser ett infanteri eller en pansarbataljon förstärkt med vissa stödförband. Jag säger detta som en förklaring till ordet ”stridsgrupp”, ett ord som man självklart kan reagera på.

Herr talman! Den 1 januari 2008 inleds beredskapsperioden för den nordiska snabbinsatsstyrkan, kallad NBG – Nordic Battle Group.

Det har gått tre och ett halvt år sedan Sverige tog på sig det sammanhållande ledningsansvaret för en av de då beslutade framtida europeiska snabbinsatsstyrkorna. Denna nordiska styrka ska jämsides med en motsvarande spansk styrka stå i beredskap för att med kort varsel kunna sättas in under första halvåret 2008.

I den nordiska stridsgruppen ingår förutom Sverige också Estland, Finland, Irland och Norge med olika bidrag i stridsgruppen. I den av Spanien ledda gruppen ingår också bidrag från Frankrike, Portugal och Tyskland.

Det sammansatta utskottet konstaterar i sitt betänkande att den nordiska stridsgruppen *kan*, om det folkrättsliga mandatet så medger, komma att använda våld utöver fredsbevarande styrkors rätt till självförsvar.

I betänkandet står det: ”Under sådana förhållanden kommer riksdagens medgivande att krävas för ett svenskt deltagande med en väpnad styrka i stridsgruppen.”

Utskottet noterar att det kan komma att krävas snabba nationella beslut om det blir aktuellt.

Vilka scenarier kan det då komma att finnas för NBG? I regeringens skrivelse till riksdagen beskrivs fyra olika scenarier, nämligen

1. stöd till humanitära operationer,
2. evakueringsoperationer i en fientlig miljö,
3. konfliktförebyggande operationer inklusive avvärjning och embargo och
4. separation av parter med våld, krishantering, fredsskapande operationer och säkrandet av underhållslinjer.

I den nordiska styrkan ingår 2 850 personer. Sverige bidrar med 2 350, Estland med 50, Finland med 220, Irland med 80 och Norge med 150 personer.

Sex av riksdagens sju partier står bakom betänkandet.

Herr talman! Avslutningsvis: I början av december hade vi, för att vara exakt, 827 svenska *kvinnor* och *män* tjänstgörande inom olika försvarsuppdrag världen över, nämligen i Kosovo, Afghanistan och Bosnien samt på ytterligare drygt tio platser.

Jag vill passa på att sända ett stort tack och en julkhälsning till alla dessa liksom till alla dem som är på väg ut i världen på olika uppdrag. Jag vill också tacka och säga god jul till övriga – till de båda kanslier som det sammansatta utskottet har under sig och till övriga kolleger och andra i riksdagen.

Anf. 91 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! Regeringen har i en skrivelse till riksdagen lämnat en redogörelse för det svenska deltagandet i EU:s *battle group*-koncept. Skrivelsen ger en synnerligen kort historisk exposé över uppgiften för *battle groups* – vilka som deltar och hur beslutsfattandet ska gå till.

En krishanteringsoperation ska ledas av EU. De ska verka utanför EU:s territorium, påbörja en insats inom tio dagar och kunna stanna i 30 dagar, med förlängning i 120 dagar.

Beslutsordningen i de olika medlemsländerna avseende den nordiska stridsstyrkan – i Finland, Norge, Estland och Irland – ser olika ut. Men här i Sverige krävs det ett beslut av riksdagen innan stridsstyrkan kan sättas in.

De är i beredskap från den 1 januari 2008 och kan inte åka ut efter den 30 juni 2008. Den 1 juli tar Frankrike och Storbritannien över beredskapen, och Nordic Battle Group avvecklas.

Herr talman! Den nordiska stridsgruppen, det allra senaste tillskottet i Sveriges nya försvarsstrategi, är ett resultat av några års militärstrategiskt

tänkande inom EU-familjen och ett komplement till de 27 medlemsstaternas egen militära förmåga, de 21 europeiska Natoländernas egen militära kapacitet och andra militära insatser som Europa kan göra exempelvis via FN.

Av skrivelsen framgår bland annat att kostnaden för detta drygt ettåriga projekt kan bli mellan ½ miljard och upp till 1 ½ miljard om gruppen går ut i tjänst.

Under hösten har det varit en nyttig och välkommen debatt om soldaternas utrustning, utbildning och förberedelse. Den debatten har medfört en öppenhet och också en information som var nödvändig som ett komplement till regeringens skrivelse.

Ja, nu ligger stridsgruppen klar – guldägget som är färdigt att kläckas – redo att parallellt med sin spanska tvilling ge sig ut i verkligheten samt övad och befunnen godkänd med spets.

Nu har även populärversionen kommit med information om Nordic Battle Group i tidskriften *Insats & Försvar*, nr 3. På s. 12 och 13 finns en lättläst sammanfattning av hela regeringsskrivelsen. Här får vi reda på att utrustningen är av världsklass, att de i gruppen är beredda på allt och att Nordic Battle Group ska återställa lag och ordning i landet x. Det står också om hur de ska ge sig ut i världen. Den flygande kapaciteten är som en flygande Finlandsfärja. Så står det i tidskriften.

Det finns också pedagogiska skisser över soldatens utrustning och en beskrivning av NBG-soldaten – *en man* på 26 år. 95 procent av hela styrkan är män!

Varken i regeringens skrivelse eller i tidskriften finns det någon som helst analys av varför Försvarsmakten misslyckats med att rekrytera kvinnor. Det står ingenting om resolution 1325 eller om kvinnor, fred och säkerhet.

I resolution 1325 understryks betydelsen av att fler kvinnor involveras i konfliktförebyggande arbete – just en del av de uppgifter som den nordiska stridsgruppen ska kunna lösa.

Sverige har mycket aktivt deltagit i EU-projektet Gender Force som just handlar om att öka kvaliteten på det internationella arbetet genom att öka deltagandet av kvinnor. I det svenska försvarets värdegrund har kvinnors deltagande i krishantering och fredsskapande arbete en given plats.

Den nordiska stridsgruppen ska vara först på plats i länder där kvinnors värde är lågt och där kvinnors utsatthet för sexuell förnedring, våldtäkter, kan vara eller är en del av den militära strategin. Kvinnor och deras barn angrips när de är som mest oskyddade – när de ska hämta ved eller vatten till sin familj. Gruppen kommer till områden där civilt och humanitärt stöd inte finns på plats på grund av högriskläget.

Den svenska truppen kommer att stå ansikte mot ansikte i en situation som den aldrig tidigare mött. Många kvinnor i krigs- och krishärjade områden har mycket låg tilltro till manliga soldater, poliser och makthavare. Förmågan att möta dessa utsatta kvinnors behov ökar om det är kvinnliga soldater som har makt och befogenhet att skydda dem.

Varför har inte Försvarsmakten tagit chansen att bygga upp en styrka som lever upp till resolution 1325, nu när man fick bygga en organisation från grunden? Nu hade de chansen att anställa och utbilda fler kvinnor som kan göra internationella fredsbevarande insatser även efter 2008.

Prot. 2007/08:47
19 december

*Svenskt deltagande
i den nordiska
stridsgruppen*

Varför har man inte gjort en analys och på allvar funderat över hur denna brist på kvalitet ska åtgärdas?

Herr talman! Stridsgruppen är klar – guldägget ska kläckas. Nu vet vi att det är en tupp, en man, ett lejon med de allra bästa förutsättningar, så viktig att man måste tillverka ett emblem, helt unikt och framtaget med stor möda och många förhandlingar mellan medlemsländernas beslutande män. Tuppen som symbol är nog upptagen av tvillingen från Spanien, så det fick bli ett kastrerat lejon utan stjärnor. Det är lite fegt, eftersom 95 procent av innehållet är just manligt. Jag undrar helt stilla: Vad har det kostat att ta fram detta nya vapen och emblem? Men det kommer nog att framgå av den redovisning som vi kommer att få nästa år när hela projektet är avslutat och utvärderat.

NBG-styrkepaketet och hela *battle group*-konceptet är helt felkonstruerat och ineffektivt enligt Vänsterpartiets mening. De motsvarar inte de behov som finns. Ingen *battle group* har någonsin tjänstgjort under de år de funnits. De är inte byggda för insatser som efterfrågas i exempelvis Darfur och Tchad.

Hur ska en skraddarsydd insats kunna tjänstgöra i landet x i en till fyra månader om man inte nu vet vilket land man ska till? Hur ska man få fram resurser till humanitära och stabiliserande insatser inom några få korta månader, på kanske 20 eller 30 dagar, när hela stridsgruppen snabbt måste bege sig hem igen enligt regelboken?

Vad har Sverige för ansvar för att humanitära och civila återuppbyggnadsinsatser genomförs i den nordiska stridsstyrkans spår? Sverige bör inte ställa upp på en ny period 2011.

Herr talman! FN och freds- och säkerhetsfrämjande insatser från olika länder i världen behöver stor flexibilitet, med styrkor som är sammansatta för just de behov som finns i ett specifikt konflikt- och krisområde.

Jag och Vänsterpartiet anser att Sverige ska ha ett militärt försvar som är alliansfritt, ett försvar som är jämställt, ett försvar som utbildas för såväl fred, säkerhet och suveränitet i vårt eget land som att även fortsättningsvis medverka i fredsbevarande och konfliktlösande insatser i andra länder.

Avslutningsvis: De soldater och övrig personal som finns i olika insatser i världen gör en ovärderlig insats för fred och säkerhet. De och deras närstående är väl värda uppskattning och en särskild tanke så här inför stundande jul- och nyårshelger.

Jag yrkar bifall till reservationen från Vänsterpartiet.

Anf. 92 ÅSA LINDESTAM (s):

Herr talman! Jag instämmer i det som sägs i det betänkande som vi nu debatterar. Vi var några som var och tittade på när den här styrkan gjorde sin slutövning, en kall dag i slutet av november, har jag för mig att det var. Vi tittade på kirurgi, samband och ledning. Vi såg en oerhörd styrka i de killar, framför allt, men även tjejer som var där. De var så stolta över det uppdrag de hade haft. De hoppas verkligen att få komma ut. Vi får se om det blir av.

Det är en lång historia bakom det som ligger framför oss nu. EU:s krishantering har funnits i många år och startade kanske direkt efter det kalla kriget och i och med Peterbergssuppgifterna från 1992 när vi såg att

vi inte var så vassa i Europa, att vi inte riktigt klarar av det. Jag tänker på Bosnien och Kosovo. Då började vi förstå att vi måste göra någonting mer.

Vi vet att Anna Lindh var en av föregångarna i det här ärendet som drog i trådarna och ville få till stånd någonting. Men vi måste komma ihåg att detta är mellanstatligt. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik hanterar vi tillsammans i EU, men om vi skickar en styrka någonstans bestämmer vi det i den här kammaren. Ingen annan gör det.

Det är alltså en mekaniserad bataljon med massor med människor, särskilt från Sverige – det har vi redan hört. Förutom den här bataljonen har man alltså ett stort stöd av indirekt eld av luftvärn, av flygspaning, flygunderstöd och flygbasförband.

Det här har vi tittat en hel del på. Det är inte säkert att hela styrkan kommer att åka ut, utan kanske delar av den.

Materialet har också tagits fram speciellt för den här styrkan. Det har krävt lite annat än vad vi är vana vid, transportbarhet framför allt. Det måste gå lätt att åka långt. Men också miljön har varit viktig och beredskapstiden, absolut. Sverige är *framework nation*, vi är alltså ansvariga. Det betyder att vi får ta på oss väldigt mycket mer än andra.

När det gäller den militäriska termen väljer jag just ordet snabbinsatsstyrka. Jag tycker att det är mycket bättre. Snabbinsatsstyrka betyder att man initialt ska kunna åka ut med minsta effektiva styrka och vara trovärdig. Man ska kunna åka snabbt, som jag redan har sagt, men också utgöra ett sammansatt styrkebidrag och kunna vara självständig i det man utför.

Styrkan har fyra uppgifter som vi också har hört. En är humanitär. Man ska kunna bistå med katastrofhjälp, stöd vid flyktingkatastrofer och sådant. Det är därför jag vill välja ordet snabbinsatsstyrka i stället. Det är kanske här vi ska lägga kraften.

Man ska också kunna hjälpa till med evakuering, även i fientlig miljö förstås, men vara fredsbevarande, konfliktförebyggande med preventiva insatser – alltså en avvärjning. Men det stora är separation av parter med våld, alltså fredsframtvängande. Det är här vi bestämmer vilket land man i så fall åker till och bedömer hur farligt det skulle kunna vara.

Självklart ligger FN-mandatet i botten, folkrätten. Det kommer vi inte ifrån. EU kommer att besluta vart vi ska åka någonstans. Det är EU:s beslut, men det är vi här som kommer att bestämma om vi verkligen gör det.

600 mil ungefär, på tio dagar på plats, och man ska kunna stanna i 30 dagar utan att få någon mer hjälp än det man åker med. Om man vill vara kvar längre måste man ha ett underhåll på något vis, och då kan man stanna upp till 120 dagar.

Vi behöver lite tid för att ta de här besluten, men det har vi inte. På väldigt kort tid, på några få dagar, ska vi kunna samlas och ta ett beslut om att man ska åka.

Socialdemokraterna har funderat en hel del över det här, och vi ställer oss bakom förslaget. Vi skulle vilja att man i stället även i den här kammaren använde ordet snabbinsatsstyrka. Just för att man snabbt ska vara plats ska det syfta till.

Vi vill ha en analys. Vi vill se vad det här är för någonting. Jag vet också att regeringen har tagit beslut och säger att vi kan åka ut år 2011 på

Prot. 2007/08:47
19 december

*Svenskt deltagande
i den nordiska
stridsgruppen*

samma sätt. Men det har vi inte tagit här i kammaren än. Därför ska vi verkligen fundera över finansieringen och kanske till och med hur vi ska kunna besätta ytterligare en sådan styrka. Det är nog inte så lätt.

Vi socialdemokrater vill ha fortlöpande återrapportering. Det gäller inte bara medicinsk vård och dylikt utan även transporter, där vi vet att det inte är löst fullt ut, även om det kommer att bli löst. Vi såg i Försvarsberedningens rapport att man väntas återkomma med den militära strategin och vad man ska lägga kraften på.

Vi vill påminna om resolution 1325, som vi har hört redan från Gunnilla Wahlén, om kvinnors insatser i utländska missioner. Men vi får heller inte glömma FN:s resolution 1612 om barnsoldater. Jag tror att man vid det här laget har fått information om och utbildning i hur man ska hantera det när man i ett skarpt läge möter ett barn med ett stort gevär som siktar. Hur gör man? Hur hanterar man en sådan situation? Det ska våra soldater också ha fått utbildning i.

Det här har gjort att vi har fått ett reformerat försvar som snabbt ska kunna vara på plats. Jag tror att det har varit bra för hela Försvarsmakten att man fått den här styrkan, så jag stöder förslaget.

Anf. 93 NILS OSKAR NILSSON (m):

Herr talman! Efter årsskiftet ställs Sverige inför ett av sina största internationella säkerhetspolitiska åtaganden i modern tid. Efter omfattande planering, utbildning och övningsverksamhet aktiveras då Nordic Battle Group, NBG, den insatsstyrka som under första halvåret 2008 ska stå i beredskap för att efter beslut av EU och riksdagen kunna skickas ut på olika former av krishanteringsuppdrag. Som redan är sagt kommer förutom Sverige också Norge, Finland, Estland och Irland att ingå i insatsstyrkan. Men det är Sverige som har ledningsansvaret och bidrar med ca 2 350 av totalt 2 850 soldater.

Den nordiska stridsgruppen kommer att utgöra ett viktigt bidrag till FN:s och det övriga internationella samfundets förmåga att agera snabbt och effektivt vid svåra humanitära kriser i såväl EU:s närområde som på mer avlägsna platser.

Till våren kan det bli aktuellt för NBG att hantera en rad mycket krävande krishanteringsuppdrag. Tänkbara scenarier för stridsstyrkan är till exempel evakueringsoperationer i fientlig miljö, stöd till humanitära insatser, flyktingkatastrofer och insatser som förebygger konflikter som avvärjnings-, embargo- och krishanteringsoperationer. Det kan även handla om att utgöra en förstärkning till en större och mer långsiktig insats eller att förstärka en redan pågående FN-operation. Upprättandet av den här stridsgruppen sker i enlighet med 2004 års säkerhets- och försvarspolitiska beslut.

NBG är sammansatt av en kombination av de mest kvalificerade resurser som Sverige kan tillhandahålla såväl personellt som materiellt. Bland stridsgruppens enheter finns ingenjörskompani, jägarpluton, militärpolisförband och underrättelseenhet, artillerilokaliseringsradargrupp, stridsvagnskompani, en korvettdivision och en marin minröjningsdivision samt en stridsflygsdivision och ett transportflygförband.

Sverige stöder solidariskt EU:s upprättande av en civil och militär krishanteringskapacitet, där stridsgruppen utgör en av flera beståndsdelar som ett komplement till unionens diplomatiska, ekonomiska och bi-

ståndspolitiska verktyg. Hot mot freden och vår säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder.

NBG är en del av ett snabbinsatskoncept inom ramen för EU:s försvars- och säkerhetspolitik. Vi har hört att inom tio dagar efter beslut om insats ska den första delen av styrkan vara på plats. Men ingen kan med säkerhet säga var, när eller om en insats kommer att bli verklighet.

Huvuddelen av stridsgruppens materiel har levererats. De förseningar som rör leveranser av viss nyinförskaffad materiel har av Försvarsmakten inte bedömts vara gränssättande för flertalet av de uppgifter som stridsgruppen är tänkt att kunna lösa.

En multinationell sjukvårdsresurs under norsk ledning med avancerad kirurgkapacitet finns tillgänglig för den nordiska stridsgruppen.

Planeringen inför att NBG sätts in i beredskap har fungerat som en motor i förändringsarbetet av försvaret. Och det är i större sammanhang som detta som vi får mest ut av att samarbeta och verka internationellt. Vidare är det av värde att vi koncentrerar betydande resurser och värdefull kompetens till de internationella insatser där vi har störst ansvar inom ramen för EU:s försvars- och säkerhetspolitik. Betydelsen av detta för det nationella försvaret kan inte betonas tillräckligt.

En militär krishanteringsoperation med den nordiska stridsgruppen kan vara riskfylld, inte minst med tanke på att insatsen kan vara inte bara fredsbevarande utan också fredsframtvingande. Hotbilden mot den svenska personalen kommer att variera, och det åligger Försvarsmakten att göra en hot- och riskbedömning samt att vidta nödvändiga åtgärder med anledning av dessa bedömningar.

Det är viktigt med en bred politisk och folklig uppslutning kring Sveriges internationella insatser. När vi i Sveriges riksdag fattar beslut om att sända män och kvinnor på mycket riskfyllda uppdrag hade det varit av stort värde, både för dem vi sänder och för deras nära och kära, om samtliga partier i riksdagen hade stått bakom beslutet om den nordiska stridsgruppen. Så är tyvärr inte fallet, och det beklagar jag.

Herr talman! Jag yrkar avslutningsvis bifall till i enlighet med det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets förslag till beslut.

Anf. 94 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Vi kunde i går höra statsministern återrapportera från Lissabon, där det nya fördraget för EU har skrivits under. Det är ett välkommet ställningstagande, och vi kommer så småningom här i riksdagen att få ta ställning också till det fördraget efter den breda remiss som har utlovats. Men det finns i fördraget förutsättningar att göra mer av det som lades fast i Amsterdamfördraget, nämligen att stärka EU:s utrikes- och säkerhetspolitik och ge EU möjlighet att verkligen inta den roll som många förväntar sig att EU ska ha på den globala arenan. Det finns nämligen väldigt stora förväntningar.

Jag möter ofta, herr talman, när jag är ute både i andra delar av världen och i EU:s närmiljö förväntningar på att EU ska spela roll, att EU ska kunna göra skillnad. I det här fallet handlar det om att EU ska kunna svara mot dessa förväntningar.

Sedan starten 2001, herr talman, har EU haft ca 20 civila och militära operationer i gång. Det handlar då om att utföra det som redan har nämnts, Petersbergsuppgifterna som låter något kryptiskt. Det är ju så

Prot. 2007/08:47
19 december

*Svenskt deltagande
i den nordiska
stridsgruppen*

många städer och orter som betecknar vad EU:s arbete egentligen handlar om, herr talman. Men det handlar om humanitära insatser, som har nämnts, räddningsinsatser, fredsbevarande insatser samt insatser med stridskrafter för krishantering inklusive fredsskapande insatser.

Vi har kommit överens om att EU behöver i storleksordningen 50 000–60 000 personer som ska kunna rycka ut inom loppet av 60 dagar. Det kräver lite extra. Det har vi märkt när vi har diskuterat frågan om Tchad och hur vi ska kunna komma med där. Det kräver lite extra att ge sig ut och det kräver förberedelser. Här har vi då just dessa *battle groups* som ska kunna göra en sådan insats möjlig. EU ska kunna agera på den internationella arenan och inte lämna till bara till exempel USA eller Nato att göra insatser. Men det bygger på frivillighet, som tidigare har nämnts.

Från svensk sida har vi frivilligt ställt upp. Det är ett gammalt beslut, som har fattats i kammaren 2004/05, som lade ut färdriktningen för oss. Regeringen återrapporterar och informerar riksdagen i den skrivelse som ligger till grund för dagens debatt och utskottets behandling och informerar kammaren tillbaka om hur man har bedrivit arbetet. Och precis som tidigare nämnts visar det just regeringens vilja och intresse av att återrapportera till riksdagen hur arbetet fortskrider.

Vi gör från vår sida ett stort åtagande när vi tar på oss ledarskapet. Och det finns naturligtvis förväntningar på det, förväntningar på att vi ska göra mer av detta och att vi verkligen ska kunna vara aktiva som ledare för den *battle group* som ska stå till förfogande för insatser under det första halvåret 2008.

Vi har sagt, precis som redan framkommit, att det är viktigt att man kan göra det också med den nordiska profilen, herr talman. Där har vi naturligtvis resolution 1325 och barnsoldatsfrågan. Det är viktiga nordiska bidrag. Det är viktigt att man uppmärksammar de frågor som gäller kvinnor och barn. Det gäller också vårt bidrag till den internationella miljön.

Men innan något ska hända måste, som har sagts tidigare, ett suveränt beslut fattas i den här kammaren. Det är vår ordning. Det är inte så att vi i dag trycker på klarsignalen och säger ja eller nej till om man ska delta, utan vi bekräftar bara att vi är nöjda med det som regeringen har vidtagit och hur man har satt Nordic Battle Group i stand. Detta ser ut att vara gott.

När vi jobbar med militär våldsanvändning är det viktigt med samtycke från mottagande land, som också sägs i vårt betänkande. Det är inte så att vi kliver in och bedriver någon form av offensiv krigsföring, utan det handlar om att vi ska göra insatser för fred och säkerhet. Våldsanvändning ska bara förekomma om det mottagande landet accepterar det, om det auktoriseras via FN:s säkerhetsråd, om det handlar om självförsvar eller om det är tillåtet enligt folkrätten. Det finns ett tydligt regelverk i den här delen som vi har att följa.

Jag tycker att vi kammaren har all anledning att vara nöjda med regeringens skrivelse. Jag är också glad över utskottets nästan enhälliga betänkande, herr talman.

Med det vill också jag följa Rolf Gunnarssons exempel och önska talmannen, kansliet, utskottskamraterna och framför allt de som är i tjänst ute i världen för att stärka säkerhet och fred en god jul. Jag hoppas att 2008 blir ett fredligt och fridsammare år så att vi får en positiv utveckling och så att NBG måhända inte behöver träda i tjänst. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Prot. 2007/08:47
19 december

*Svenskt deltagande
i den nordiska
stridsgruppen*

Anf. 95 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Tidigt våren 2004 började planerna på en snabbinsatsstyrka i EU:s regi att ta en allt fastare form. Efter stöd från Försvarsberedningen under sommaren klubbade riksdagen ett beslut, jag tror att det var den 17 december 2004, att Sverige skulle vara *framework nation* för Nordic Battle Group. När det nu blott återstår dagar till att detta förbands beredskapsperiod ska påbörjas finns det skäl att betrakta den resa som företagits sedan beslutet fattades för tre år sedan.

En märkbar förändring har varit storleken på den här stridsgruppen eller detta förband. Från början handlade det om 1 200–1 500 soldater. Men med ständiga tillägg av nya förmågor till stridsgruppen är det samlade förbandet i dag dubbelt så stort. Det innebär inte att Sverige kommer att skicka i väg 3 000 soldater vid en insats. Vilka förmågor som, utöver stridsgruppens kärna Core battalion, kommer att följas med avgörs av det enskilda uppdragets karaktär.

En annan förändring som har inträffat gäller tyngden på förbandet. Redan från början förutsattes det att Battle Group skulle användas med extremt korta insatstider och över mycket stora avstånd. Eftersom strategisk och taktisk lufttransportkapacitet är trånga sektorer för alla länder valde många andra europeiska nationer lätta fordon. I Sverige föll dock valet först på att organisera ett extremt tungt förband där stridsfordon 90 blev det helt dominerande fordonet, och detta trots att Sverige saknade, och fortfarande saknar, möjlighet att på egen hand lufttransportera fordonet.

Under hand har dock Nordic Battle Group omformats till ett något lättare koncept även om stridsfordon 90 finns kvar på ett av de tre kompanierna i Core battalion. Den här förändringen har, enligt min mening, varit klok även om den sannolikt kunde ha drivits mycket längre och aktualiserats på ett mycket tidigare plan.

Herr talman! Utöver de svårigheter som vi har haft med strategisk och taktisk lufttransportkapacitet har förbandets helikoptrar varit ett särskilt sorgebarn. Först utgick vi ifrån att Norge skulle hjälpa oss med helikoptrar, bland annat för medicinsk evakuering av sårade och skadade svenska soldater. När de här planerna gick om intet planerade vi för att helikopter 14, som under lång tid varit under anskaffning i Försvarsmakten, skulle kunna användas. På grund av omfattande förseningar, enligt min mening förorsakade bland annat av unika svenska anpassningar av den här helikoptern, stod det tidigt klart att den inte skulle hinna levereras.

Som det nu ser ut är det osäkert om helikopter 14 ens kommer att vara operativ vid en eventuell ny beredskapsperiod år 2011. Därför har vi under den senaste tiden försökt bygga om våra gamla helikoptrar, bland annat för medicinsk evakuering och trupptransporter. Ombyggnaderna har dock försenats, främst vad avser helikopter 10, och nu är bedömningen att denna först blir färdig i april, det vill säga när halva beredskapsperioden är förbi. Initialt kommer vi därför att få lita till trotjänaren vertolhelikoptern nr 4 både för medicinsk evakuering och trupptransporter i operationsområdet. Helikoptern saknar motmedel och initialt kommer den också att sakna godkänd beväpning. Den är heller inte anpassad för en modern medicinsk evakuering.

Herr talman! Det är säkert ingen tillfällighet att Nordic Battle Group i dag har begränsningar vad gäller stora flygplan och helikoptrar. På dessa områden saknas svenska leverantörer inom försvarsindustrin. Därför är det med glädje som jag noterar att den nye försvarsministern vill rikta in materieförsörjningen mot försvarets operativa behov och rikta in den mot en ökad direktanskaffning. Må denna klarsyn bestå och omfatta allt fler av oss som ansvarar för det svenska försvaret!

Det har varit för lite här och nu och för mycket där och då. Men nu är vi i alla fall här. Om tolv dagar tar beredskapsperioden sin början. Vi kan bara hoppas att de erfarenheter som vi fått, och kanske får, ska vara till hjälp för Försvarsmakten och oss politiker vid kommande styrkeuppbyggnader.

Många viktiga frågor kan komma att få ett svar. Är det rationellt och kostnadseffektivt att blanda in vartenda svenskt förband i uppbyggnaden av en numerärt ganska begränsad styrka? Hur ska vi politiker avväga mellan pågående internationella insatser å ena sidan och förband i beredskap å den andra? På vilket sätt tar vi bäst till vara den kompetens som byggs upp i förbandet efter beredskap och eventuell insats? Ska förbandet skingras, överförs i insatsorganisationer eller utgöra stommen i en ny framtida Battle Group?

Herr talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i betänkandet och uttrycka mina uppriktiga välgångsönskningar till samtliga soldater i Nordic Battle Group 2008.

Anf. 96 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet. Som kristdemokratisk representant i försvarsutskottet känner jag både ansvar och en stor respekt inför beslutet i dag om ett svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen. Den kristdemokratiska utrikespolitiken innebär att vara fast förankrad i respekten för de mänskliga rättigheterna och människovärdet. Vi vill med andra ord att Sverige ska driva en mer värdegrundad utrikespolitik. Med den värdegrunden som bas stöder vi regeringens proposition och detta betänkande då det lägger grunden för demokrati och mänskliga rättigheter för våra bröder och systrar i utsatta länder.

Insikten om att vi är gränslöst beroende av varandra och att vi har ett ansvar för varandra innebär att Sverige i gemenskap och samverkan med andra länder måste kunna engagera sig för lösningar även i geografiskt avlägsna konflikter. Precis som det uttrycks i utskottets övervägande är på det globala planet det främsta uttrycket för detta vårt stöd till FN.

Herr talman! Det är en förmån att få ta del av de olika berättelser om vad som driver men naturligtvis också lockar många män och kvinnor som sökt till stridsgruppen. Många har uttryckt en vilja att vara en del i stödet till de mest utsatta. Det är de som utsätts för våldshandlingar och nöd i konfliktområden.

Alla, både män och kvinnor, är värda respekt som med livet som insats medvetet gör valet att delta i stridsgruppen. Berättelserna har också handlat om behovet av stöd till sina familjer här i Sverige praktiskt men även socialt. Den som är ute på uppdrag är beroende av att familjen hemma känner trygghet och tillförsikt.

Herr talman! Den 12 december publicerades en läsvärd artikel av Christian Braw i Svenska Dagbladet med rubriken: "Några kommer hem i kistor". Han lyfte fram behovet av att det i hemorten måste finnas en beredskap att ta emot både stridsneuroser och social utslagning.

Vi kristdemokrater har under lång tid lyft fram behovet av social och psykologisk hjälp under och efter avslutat uppdrag för den enskilde men även när det gäller familjernas trygghet. Man kan aldrig nog poängtera vikten av stödinsatser vid behov för den enskilde efter avslutat uppdrag.

Herr talman! Ett viktigt stöd är också att vi som beslutsfattare är eniga. Det påtalades starkt här i kammaren under förra mandatperioden när det gäller våra beslut och våra missioner utanför Sveriges gränser.

Det är viktigt att vi är eniga och har en mental beredskap att kunna stå för vårt beslut även om det i sig kan betyda att någon skickas hem i kista eller skadas svårt psykiskt eller fysiskt.

Herr talman! Svensk säkerhetspolitik ska präglas av samarbete, förutseende och helhetslösningar inom en internationell säkerhetssamverkan. Kriser måste även mötas med politikens alla preventiva möjligheter. Svenska militära insatser ska genomföras först efter självständiga svenska beslut här i riksdagen.

Säkerhetspolitiken bildar tillsammans med utrikespolitiken, försvarspolitiken och också med närings-, miljö- och biståndspolitiken en helhet. Den bästa förutsättningen för att undvika väpnade konflikter är att främja respekten för de mänskliga rättigheterna och säkra en demokratisk samhällstradition. Dessa grundvärden måste ständigt erövrats och försvaras.

Kristdemokraterna välkomnar också utskottets tydlighet när det gäller resolutionerna 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och även 1612 om barnsoldater. Utskottet efterlyser också redogörelser.

Kvinnor har en särskilt utsatt situation under väpnade konflikter, som vi har hört här tidigare. De måste involveras i verksamhet som syftar till försoning, förebyggande av konflikter och byggande av fred.

Herr talman! Jag vet att regeringen kommer att utveckla och intensifiera arbetet när det gäller resolutionen 1325.

Anf. 97 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Riksdagen står nu inför ett historiskt beslut. Det finns en majoritet i denna kammare som är beredd att låta svenska soldater gå ut i väpnad konflikt om en sådan situation skulle uppstå.

Naturligtvis måste riksdagen godkänna, om det folkrättsliga mandatet så medger, användande av våld utöver fredsbevarande styrkors rätt till självförsvar. Men det eventuella beslut som riksdagen kommer att stå inför kommer med all sannolikhet inte att vara speciellt tydligt. Därför

måste man i ett sådant beslut kalkylera med att svenska soldater kan komma att hamna i väpnad konflikt under Nordic Battle Group.

Det beslut vi står inför är inte helt enkelt. Det är ändå självklart för Miljöpartiet att vi ska vara en part i uppbyggandet av freden och säkerheten i världen. Men det ställer också tuffa krav på att de soldater som skickas ut har den absolut bästa utrustningen om de skulle hamna i en konflikthård som kan innebära att strider kan uppstå.

Anledningen till att vi står där vi står i dag är att efter det kalla krigets slut har hoten mot Sverige och vår värld ändrat karaktär. Hotbilden är i dag mer komplex och oförutsägbar än den varit tidigare. Den hotbild som vi tidigare har levt under, nämligen att hotet mot vår säkerhet har varit av militär art och kommit från öster, är inte längre relevant.

Nyligen har en enig Försvarsberedning slagit fast att globala klimatförändringar utgör det första och allvarligaste hotet mot människors säkerhet, inte militära angrepp från främmande stater.

Det andra hotet mot vårt samhälle är internationell terrorism, narkotika- och drogrelaterad brottslighet och ekonomisk brottslighet etcetera som måste bekämpas.

Det tredje hotet mot vår och andras säkerhet gör att vi tillsammans med FN och andra länder måste verka för en mer rättvis och tryggare värld på internationell basis. Det är i ljuset av det vi ska se Nordic Battle Group.

Svensk hållning i tidigare internationella operationer har varit att komma till en plats där konflikten har ebbat ut. Vår uppgift har varit att försöka verka för en stabilitet i regionen och stärka freden i området.

Nu kan vi komma till områden i världen där det inte finns någon fred att vaka över, utan vår uppgift kan bli att med andra länder försöka se till att fred skapas och att ett samhälle kan byggas upp igen på demokratiska grunder.

Det blir en helt ny situation som vi kan ställas inför och som också kräver andra typer av förberedelser och utrustning.

För Miljöpartiet är det en självklarhet att hoten mot freden och vår säkerhet bäst avvärjs i gemenskap med andra. Den nya hotbild som växer upp framför oss innebär inte att det blir enklare och lättare att skydda freden. Tvärtom kommer det troligtvis att bli mycket, mycket svårare och mer riskabelt.

Sannolikheten att svenska soldater kan komma att hamna i regelrätta strider är stor. Därför måste vi ha en utrustning och en förberedelse som lever upp till de eventuella uppdrag som kan uppstå.

Gränsen för svenska internationella insatser är tydligt framflyttad, från fredsbevarande till fredsframtvingande. Ett sådant stort steg har Sverige inte tagit på 200 år. Det är ungefär så länge vi har haft fred i vårt land.

För att klara en sådan stor och riskabel uppgift är regeringen ansvarig för all personal före, under och efter de internationella militära insatserna. Det är här som min oro för uppdraget kommer in.

En nyligen gjord undersökning visar att åtta av tio soldater inte anser att förväntningarna på utrustning och materiel har infriats. Drygt hälften är inte nöjda med utbildningen de har fått.

När Nordic Battle Group den 1 januari 2008 ska vara beredd att gå in var som helst i världen står det klart att stridsgruppen i inledningsskedet av sin beredskap i stort sett inte har en enda helikopter, enligt TT:s rapport i går. Jag blir något förvånad och fundersam över vad det säger om planeringen för Nordic Battle Group? Det finns också förseningar vad gäller helikoptrar för medicinsk evakuering. Det innebär att vi måste låna helikoptrar från andra länder om vi skulle hamna i en sådan situation, vilket betyder att vi redan från början hamnar i ett underläge. Det är inte acceptabelt. Att snabbt kunna evakuera soldater kan vara helt avgörande för en soldats liv eller död.

En annan aspekt på det hela är vilka regioner som kan bli aktuella för insatser och vilka som inte blir det. Den frågan har tyvärr inte diskuterats, vilket jag beklagar. Kommer Sverige till exempel att säga ja till en insats som innebär att genom användande av vapen skilja två stridande parter åt om barnsoldater ingår? Vi har inte fört någon sådan diskussion.

När det gäller den allmänna krishanteringen får den tyvärr alltför ofta ad hoc-lösningar i stället för att vara strukturerad och genomtänkt. Det handlar om vilket mottagande soldaterna får när de kommer hem från en mission. Helst ska det finnas en missionspsykolog som är med ute på fältet och kan stötta de soldater som tjänstgör. Det finns goda erfarenheter av missionspsykologer i fält från andra områden i världen. Hur blir det med det? Jag är lite osäker på om vi löst den frågan.

Stödet till anhöriga bör vara klarlagt för alla innan soldaterna åker i väg. Även på detta område finns tyvärr brister i konceptet.

Om jag sedan tittar på försäkringsbolagen kan jag se att de ofta använder så kallade force majeure-klausuler i sina försäkringsavtal, vilket innebär att försäkringsbolagen friskriver sig från olyckor i krigsliknande situationer. Följden kan bli att försäkringsersättning inte betalas ut till den enskilde soldaten.

När det gäller den statliga riksgarantin är det fortfarande osäkert om och i så fall i vilken utsträckning den kan komplettera privat tecknade försäkringar. Hur det än förhåller sig med den saken har informationen varit något bristfällig.

Trots det jag sagt, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 98 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Herr talman! Jag är inte riktigt säker på att jag förstod det historiska i detta beslut avseende den fredsframtvingande, eller *möjligen* fredsframtvingande, karaktär som Nordic Battle Group kan få på sina uppdrag. Huvuddelen av de missioner vi beslutar om i riksdagen är nämligen i enlighet med kap. 7 och innebär tillåtelse att använda våld för att skilja stridande parter åt. Möjligen är det alltså inte fullt så historiskt som Peter Rådberg vill göra gällande.

Det stämmer inte att det inte kommer att finnas en enda färdig helikopter vid påbörjandet av beredskapsperioden. Tre helikopter 4 levereras i morgon till Försvarets materielverk, och de kommer att vara färdiga även om de under de första veckorna delvis kommer att sakna certifikat för tung beväpning. Men beväpningen finns där.

Under den resa som vi företagit de senaste tre åren har den borgerliga regeringen haft ansvaret en del av tiden. Under större delen av tiden låg ansvaret för bland annat materieförsörjningen till förbandet på Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det är viktigt att komma ihåg detta, Peter Rådberg, och inta en ödmjuk attityd i sammanhanget.

Frågan om missionspsykolog är intressant, liksom frågan om stöd till anhöriga. Nu vet jag att regeringen ställt tydliga krav på att myndigheterna ska se till att omhändertagandet blir så bra som möjligt. Jag tror mig också veta att det beträffande de förslag som Peter Rådberg tar upp – missionspsykolog och stöd till anhöriga – kommer att ske förbättringar.

Anf. 99 PETER RÅDBERG (mp) replik:

Herr talman! Det är väl ingen hemlighet, Allan Widman, att vi i utskottet fört diskussioner om helikoptrarna och de brister som finns. Jag försökte tydliggöra att om vi skulle hamna i en situation där vi inte har helikoptrar, att vi till och med tvingas låna, kan det bli allvarligt. Jag ser allvarligt på detta. Vi har haft en förberedelsestid på ett och ett halvt år, och när vi står inför den 1 januari 2008 fattas det vitala delar. Det är inte acceptabelt.

Regering och riksdag måste naturligtvis besluta om vi ska åka eller inte. Det betyder att vi fortfarande har avgörandet i vår hand. Jag vill emellertid påpeka att det är mycket anmärkningsvärt, med tanke på den långa förberedelsestiden, att något så viktigt som helikoptrar inte finns på plats.

Vad gäller missionspsykologer är dessa oerhört viktiga. Det har funnits brister tidigare. Soldater har kommit hem från missioner och inte fått den hjälp de behövt. Nu står Nordic Battle Group kanske inför ett nytt stort uppdrag, och det jag fått mig till del är att frågan inte heller denna gång är helt löst. Därför har jag försökt lyfta upp den och betona att det är allvarligt. Jag är mycket förvånad över att vi inte löst frågan på ett bättre sätt till dags dato.

Anf. 100 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Herr talman! Min enda poäng med att påpeka att det levereras tre helikoptrar till Försvarets materielverk i morgon var för att Peter Rådberg sade att det inte kommer att finnas en enda helikopter. När vi diskuterar dessa frågor offentligt är det viktigt att vara tydlig med de brister som finns. Vi ska inte överdriva men heller inte förtiga dem. Därför var det viktigt att påpeka detta.

Det är också viktigt att påpeka att för varje mission som planeras, det må vara den internationella amfibiestyrkan till Tchad eller ingenjörer till Sudan, fortsätter förberedelserna till och med den dag man åker från Sverige. Många gånger fortsätter förberedelser dessutom i operationsområdet då man ser över de brister som finns, kompletterar och förbättrar materiel och så vidare. Det är svårt att säga vad som kommer att saknas och inte saknas när soldaterna väl åker i väg. Dock är jag beredd att dela den oro som Peter Rådberg ger uttryck för just beträffande helikoptrarna.

Frågan om omhändertagande av soldater före, under och efter insats har vissa ledamöter av denna riksdag försökt aktualisera under mycket lång tid. Därför noterar jag med stor tacksamhet att den nya regeringen tillsatt den utredning som ska se över frågan.

Anf. 101 PETER RÅDBERG (mp) replik:

Herr talman! Att det inte skulle finnas några helikoptrar sades i ett TT-meddelande i går. Ansvarig för det var en person vid namn Frisk.

Jag vet att det finns några helikoptrar, självklart vet jag det. Det jag försöker peka på är att helikoptrarna utgör en mycket viktig del om vi hamnar i områden med stora avstånd. De kan vara helt avgörande för att till exempel kunna förflytta en skadad soldat till sjukhus. När man inte är hundra procentigt säker på att de finns att tillgå blir man som politiker mycket orolig. Det är därför jag försöker lyfta upp frågan.

Det är inte första gången vi står inför det faktum att det fattas psyko-
loger och viss typ av materiel. Det är viktigt att påpeka, och jag hoppas
att de finns på plats när soldaterna väl ska åka i väg.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 14 §.)

Prot. 2007/08:47

19 december

*Svenskt deltagande
i den nordiska
stridsgruppen*

13 § Beredskapen för kärnkraftsolyckor

*Beredskapen för
kärnkraftsolyckor*

Föredrogs

försvarsutskottets betänkande 2007/08:FöU4

Beredskapen för kärnkraftsolyckor (framst. 2006/07:RRS26).

Anf. 102 PETER JEPPSSON (s):

Herr talman! Riksrevisionen har granskat Sveriges kärnkraftsbered-
skap. Slutsatsen blev: "Riksrevisionens samlade bedömning är att ansva-
riga myndigheter inte i alla delar har säkerställt en god beredskap för att
hantera konsekvenserna av en olycka i ett svenskt kärnkraftverk." Det är
oroande att Riksrevisionen riktar så allvarlig kritik som den gör i sin
rapport till riksdagen. Jag har valt att lyfta upp tre av dessa brister.

För det första: Räddningsverkets tillsyn brister.

För det andra: Det finns brister i informationssamverkan.

För det tredje: Länsstyrelserna har inte rätt kompetens.

Det allvarligaste är emellertid att regeringen inte gör tillräckligt. Den
borgerliga regeringen reagerar saktfärdigt och otillräckligt. Fortfarande
saknas konkreta förslag och åtgärder för att komma till rätta med pro-
blemet.

Socialdemokraterna har påpekat detta vid en rad tillfällen under året.

Riksrevisionen har nu lämnat förslag på en rad konkreta åtgärder,
färdiga lösningar på de brister som uppdagats. Vi socialdemokrater hade
önskat att regeringen tagit dem till sig på ett mer märkbart sätt.

Herr talman! Vi socialdemokrater ställer oss bakom alla åtgärder som
regeringen väljer att vidta, men menar att det är långt ifrån tillräckligt. Vi
hade velat att regeringen tydligt redogjort för Riksrevisionens samtliga
förslag och utlovat en uppföljning. Det skulle till exempel innebära åter-
kommande oberoende granskning för att följa upp kärnkraftssäkerheten,
inte minst med tanke på bristerna i säkerhetskulturen som har tydliggjorts
under året.

Vidare måste avgifterna som tas ut från industrin anpassas till de
kostnader som ansvariga myndigheter har för beredskap. Riksrevisionen
menar att regeringen måste ta sitt tillsynsansvar och formulera tydliga

förbättringskrav, som sedan följs upp. Det är oklart varför utskottet inte kan ställa sig bakom så lovvärda åtgärder.

Vi socialdemokrater ställer oss bakom Riksrevisionens åtgärdsplaner och finner det motsägelsefullt att utskottet i betänkandet konstaterar: ”Utskottet är emellertid inte berett att i detalj ta ställning till de åtgärder som förordas i framställningen och i motionerna.” Samtidigt säger man att det arbete som påbörjats av regeringen och vissa myndigheter naturligtvis är positivt, men enligt utskottets bedömning inte helt tillräckligt.

Vissa av Riksrevisionens förslag har bemötts och besvarats i betänkandet, men det är oklart vad i motionen som utskottet ställer sig bakom. Om utskottet konstaterar att det regeringen gjort inte är tillräckligt borde det rimligen få konsekvensen att tydligare krav ställs från riksdagen.

Fru talman! Vi socialdemokrater har sedan tidigare framfört fem kärnpunkter – utöver de fem som Riksrevisionen har presenterat – som vi anser är viktiga i det fortsatta säkerhetsarbetet. Utskottet har i sitt betänkande tillgodosett en del av dessa, dock inte alla. Utskottet hänvisar till pågående utredningar. Vi socialdemokrater kommer att följa dessa och väntar med stort intresse på att riksdagen presenterar resultaten.

Som vi vet är kärnkraftssäkerheten inte bara en fråga för oss i Sverige. Skulle ett haveri uppstå på grund av tekniska eller mänskliga faktorer kan det komma att få långtgående konsekvenser, även utanför Sveriges gränser.

Under hösten har vår utskottsgrupp varit ute på en säkerhetsturné och bland annat besökt Forsmarks kärnkraftverk. Denna säkerhetsturné kommer vi att fortsätta under 2008 med syftet att inhämta kunskap och lyfta fram säkerhets- och försvarsfrågor på ett bredare plan. Det är viktigt att skapa förståelse för att Sveriges säkerhet är mer än Försvarsmakten.

Fru talman! Avslutningsvis: De allvarliga brister som framkommit och regeringens saktfärdiga och otillräckliga reaktion gör att vi socialdemokrater känt oss tvungna att lämna ett särskilt yttrande. Vi vill att regeringen i sin redovisning särskilt redovisar resultaten av de förslag till åtgärder som Riksrevisionen sammanställt. Vi vill att regeringen tar sitt ansvar i dessa frågor. Vi nöjer oss inte med att frågan löses genom myndigheternas egna initiativ till inriktningsarbete.

Anf. 103 PATRIK FORSLUND (m):

Fru talman! I dag är det fem dagar kvar till jul, och julstöket är i full gång. Med julen får man tid att vila upp sig, träffa familj och vänner och äta god mat. Julen är en vacker tid. Hemma i Mora i måndags var det 16 minusgrader. Snön och frosten låg över hela byn, och överallt såg det ut precis som i julkalendern.

Men samtidigt som det är vackert inser man också att det är rätt kallt på vintern. Sverige är ett land där det är kallare än vi skulle önska under större delen av året. Därför måste vi värma upp våra hem med el.

I Sverige står kärnkraften för 46 procent av den producerade elen, som bland annat går till att värma upp våra hem under vintern. Under överskådlig tid kommer de svenska hushållen att vara beroende av att vi har en stabil och säker tillgång till kärnkraftsproducerad el. Den energipolitik som alliansen för ska främja en säker och konkurrenskraftig energiförsörjning i hela landet, så att de svenska hemmen har råd med el

samtidigt som all energiproduktion ska klara högt ställda miljö- och säkerhetskrav.

Betänkandet vi debatterar nu behandlar Riksrevisionens granskning av svenska myndigheters beredskap för kärnkraftsolyckor. Det är bra att man har valt att för första gången granska detta, med 2004–2006 som prioriterade år.

Tyvärr kommer Riksrevisionen fram till att beredskapen inte är så god som den skulle kunna vara. Riksrevisionen anser att den operativa förmågan att hantera de akuta insatserna under en kärnkraftsolycka i huvudsak är god, men har vissa brister. Man anser däremot att den operativa förmågan att hantera de långsiktiga konsekvenserna efter en kärnkraftsolycka är mycket bristfällig. Detta är oroväckande.

Utskottet betonar i betänkandet att det ser allvarligt på den kritik som Riksrevisionen framför. Det finns enligt utskottets mening all anledning att nu ta fasta på den kritiken. Därför har utskottet kommit fram till tre tillkännagivanden till regeringen, detta för att regeringen ska åtgärda de brister i beredskapen som Riksrevisionen påpekat samt återrapportera åtgärderna till riksdagen.

Som moderat har jag vad gäller kärnkraften grundsynen att om vi ska ha kärnkraft i Sverige ska den vara säker. Om vi känner att kärnkraften inte är säker eller att de nackdelar som finns med den inte går att hantera ska vi heller inte ha någon kärnkraft i Sverige.

Vi moderater och alliansen anser att kärnkraften är säker och att dess nackdelar går att hantera. Man ska komma ihåg att svensk kärnkraft står under mycket god tillsyn av tillsynsmyndigheterna SKI och SSI. Även de internationella kontrollorganen IAEA och Euroatom granskar de svenska kärnkraftverken. Under 2007 har det hittills gjorts totalt 116 olika inspektioner vid de svenska kärnkraftverken. IAEA har dock inte gjort några inspektioner i Sverige i år, men det kommer de att göra nästa år. Detta välkomnas av alliansen och regeringen.

Fru talman! Svensk kärnkraft är trots allt väldigt säker. Sverige använder sig sedan 1991 av den så kallade Inesskalan, som används för att klassificera händelser ur säkerhetssynpunkt. Det är en skala som går från noll till sju. Noll–tre är en händelse, och fyra–sju är en olycka. Sedan 1991 har den högsta Ineshändelsen i Sverige varit en trea. Detta ska vi vara mycket ödmjuka inför.

Precis som många andra energikällor är inte kärnkraften bekymmersfri. Vi måste fortsätta att satsa pengar och lägga tid på forskning och kontroll för att behålla den höga säkerhet vi har vid de svenska kärnkraftverken.

De brister som Riksrevisionen i sin rapport pekar på ska åtgärdas; det är vi i utskottet överens om. På många punkter är arbetet redan i gång. Till exempel har regeringen gett Statens strålskyddsinstitut i uppdrag att i samråd med Statens räddningsverk och berörda länsstyrelser lämna underlag om de faktiska kostnader som Räddningsverket och länsstyrelserna har för sina beredskapsförberedelser inför eventuella framtida kärnkraftsolyckor.

Statens räddningsverk har också tagit initiativ till ett inriktningsarbete som gäller beredskapen för kärnkraftsolyckor. Detta kommer att vara klart i januari 2008. Arbetet behandlar bland annat frågor om information, utbildning och övning. I det arbetet ingår även att se över ansvar och

Prot. 2007/08:47
19 december

*Beredskapen för
kärnkraftsolyckor*

roller för berörda aktörer vid en kärnkraftsolycka samt dagens lagstiftning och hur den efterlevs. Även en aktuell hot- och riskbild gällande kärnkraften och radiologiska ämnen ingår i detta.

Utskottets förhoppning är att detta arbete ska leda till förbättringar och att regeringen vidtar ytterligare åtgärder för att säkerställa beredskapen, exempelvis i den proposition om samhällets krisberedskap som regeringen aviserat kommer i mars 2008.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Anf. 104 EVA SELIN LINDGREN (c):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag, men jag vill också lämna kompletterande synpunkter. I dag när vi ska debattera åtgärder mot de brister i beredskapen mot kärnkraftsolyckor som RRV:s styrelse har påtalat känns det bra att konstatera att försvarsutskottets ledamöter i stora drag är eniga om vad som behöver göras för att åstadkomma en bättre beredskap såväl inom den akuta som inom den långsiktiga fasen av en kärnkraftsolycka, även om Peter Jeppsson förväntar sig att man gör mer än vad som står i själva handlingen.

Det känns också skönt att konstatera att flera kompetenta organisationer – Statens räddningsverk, Statens strålskyddsinstitut, Statens kärnkraftinspektion, Socialstyrelsen, Rikspolisstyrelsen, Jordbruksverket, Sveriges Radio, Kärnkraftskommunernas samarbetsorganisation och kärnkraftsindustrin – redan arbetar med ett konkret projekt som benämns Inriktning för beredskap mot nukleära och radiologiska nödsituationer inför 2015. Det nämnde också Patrik.

Men RRV uppger sig inte ha bedömt sannolikheten för en kärnkraftsolycka och har heller inte granskat det förebyggande arbete som behövs för att förhindra olyckor. Det är därför angeläget att det nämnda projektet också belyser dessa frågor, i synnerhet det förebyggande arbetet. Detta måste relateras till scenarier över tänkbara olyckor. De kan dels vara orsakade av naturkatastrofer, till exempel följder av klimatändringarna, dels av mänskligt vanligt felhandlande, men också av terroristangrepp. I betänkandet anges inte arten av olyckor utöver strålningsriskerna som diskuteras lite mer. Förutom den spridning av radioaktiva ämnen som en olycka kan ge upphov till finns det också en risk för att klyvbart material – i första hand plutonium – som bildats i reaktorbränslet kommer på avvägar och senare används i kärnvapen.

I den rapport från Royal Commission on Environmental Pollution, *Nuclear power and the environment*, som utarbetades av en brittisk kommission 1976 hävdas det att "den utrustning som krävs för plutoniumutvinning ur använt kärnbränsle är inte avsevärt mer avancerad än den som utnyttjas av illegala organisationer för framställning av heroin". Rapporten tillägger: "Mängden plutonium som behövs kan lätt bäras i handen." Senare sägs det: "Vi har därför dragit slutsatsen att det är mycket sannolikt att plutonium i tillräcklig mängd kan användas i ett grovt men mycket effektivt vapen som lätt kan transporteras i ett litet fordon. Hotet att detonera ett sådant vapen, såvida inte vissa önskemål uppfylls, skulle utgöra en nukleär utpressning som skulle försätta varje regering i ett avskyvärt dilemma. Vi är långt ifrån övertygade om att den brittiska regeringen har dragit de fulla slutsatserna av detta."

Frågan är också om vi här i Sverige har dragit de fulla slutsatserna. Det vore därför intressant att få veta vilka åtgärder man ämnar vidta för att förebygga spridning av klyvbart material under till exempel ett olyckstillfälle, när flertalet anställda kanske flyr fältet för att undvika den livsfarliga strålningen och i första hand fokuserar på sin egen säkerhet, och när elsystem och elektronisk övervakning kanske har slagits ut. På 70- och 80-talen ansåg man att det fanns en så kallad strålningsbarriär mot stöld av det nybestrålade kärnbränslet på grund av dess höga radioaktivitet, och att denna barriär skulle bestå under några decennier. Men frågan är om denna strålningsbarriär avskräcker dagens terrorister och självmordsbombare, eftersom de ändå är beredda att dö för sin sak. De är kanske inte så rädda för att utsätta sig för radioaktivitet.

Med hänvisning till risken för kärnvapenspridning i samband med kärnkraftsolyckor eller andra händelser vill jag uppmana regeringen att i redovisningen till riksdagen också inkludera redovisning för de åtgärder som vidtagits för att minska risken för att det klyvbara material som alstrats i reaktorerna och lagras i bassängerna kommer på avvägar. Detta är för övrigt i linje med artikel 14 i Blixkommissionens rapport, som säger att ”stater måste förhindra terrorister från att få tillgång till kärnvapen eller klyvbart material. För att lyckas med detta måste de bibehålla fullt effektiv överblick och kontroll över alla förråd av klyvbart och radioaktivt material, samt andra radiologiska källor på sitt territorium.”

Jag förväntar mig därför att vår regering också handlar efter Blixkommissionens rapport.

Anf. 105 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Jag vill yrka bifall till förslagen i betänkandet.

Det finns några händelser som vi alla minns. Vi kommer precis ihåg vad vi gjorde när de händelserna inträffade och nyheten nådde oss. Det är några händelser som har påverkat mig så där starkt. Det var när Tjörnbron rasade, när Estonia förliste och elfte september, men också kärnkraftsolyckan i Tjernobyl. Jag minns precis vad jag gjorde och vad jag tänkte när jag nåddes av den nyheten.

Principen att användning av kärnenergi alltid ska vara säker ska vara centralt för användningen av kärnenergi. Jag tycker att Patrik Forslund, min kollega i alliansen, på ett mycket föredömligt sätt lyfte fram hur betänkandet har behandlats och just att vi i utskottet ser allvarligt på den kritik som Riksrevisionens skrivelse har företett.

Jag nöjer mig med det, fru talman.

Samtidigt tar jag tillfället i akt att önska god jul. Jag tror att det är första gången som jag har möjlighet att stå i talarstolen så nära julafton, men jag vill önska mina kolleger i utskottet och i kansliet samt fru talman en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 106 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Jag kan börja med att yrka bifall till förslagen i betänkandet.

Att det finns kritik mot säkerheten inom våra kärnkraftverk är ingenting nytt. Jag tänker bara något kort lyfta fram vårt särskilda yttrande i just den här frågan.

Allvarlig kritik har riktats just mot de statligt finansierade säkerhetsnämnderna i våra kärnkraftskommuner. Det ifrågasätts på goda grunder om nämnderna sköter sina åtaganden och använder sina medel på avsett sätt. Enligt uppgifter har pengar i något fall använts till resor som snarare utgör semesterresor.

Det visar sig också att nämnderna inte har skyldighet att ta fram årsredovisningar samt att varken regeringen eller Riksrevisionen anser sig ha ansvar för att granska eller revidera nämndernas verksamhet.

För att rätta till detta och få eventuella missförhållanden belysta behövs en ändring av förordningen med instruktion för de lokala säkerhetsnämnderna. Detta kan göras genom ett regeringsbeslut. Och jag anser att regeringen bör fatta den här typen av beslut väldigt snart.

Självklart bör de lokala säkerhetsnämndernas årsredovisning vara offentliga, vilket de inte är i dag. Det går helt enkelt inte att komma åt att se vilken typ av beslut de fattar.

Anf. 107 GUNILLA WAHLÉN (v):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 2.

Detta betänkande bygger på en skrivelse från Riksrevisionen. De har gjort ett mycket gediget och värdefullt arbete. De har bidragit till att stärka samhällets krisberedskap vid en allvarlig incident eller olycka vid något av våra kärnkraftverk.

Det innebär att de inte bara har ökat enskilda personers säkerhet utan även bidragit till att vi har fått redskap att hantera de skador som ett radioaktivt utsläpp utgör för djur, vatten, natur och livsmedelsproduktion.

Utskottet har tagit kritiken på stort allvar och menar enstämmigt att de brister som framkommit måste åtgärdas.

Fru talman! Riksrevisionen gör i granskningen bedömningen att myndigheternas operativa förmåga att hantera de akuta och långsiktiga insatserna under en kärnkraftsolycka har stora brister. Exempelvis är informationen mellan myndigheterna och Regeringskansliet inte optimal. Det saknas saneringsplaner hos länsstyrelserna, trots att detta påtalats upprepade gånger av Statens räddningsverk.

Det har även framkommit att myndigheter, däribland Regeringskansliet, inte deltar i de beredskapsövningar som hålls.

Alla ansvariga på alla nivåer måste ta utbildningar och övningar på största allvar om detta ska fungera.

Jag har även funderat över beredskapen och vilka övningar som genomförs för att ta hand om och evakuera barn. Det är ett särskilt stort ansvar för förskole- och skolpersonal att tillsammans med polis och brandmyndigheter se till att det finns rätt utrustning och rutiner som passar barn och att alla vet hur utrustningen ska användas.

Det är viktigt att regeringen säkerställer att de myndigheter som har ansvar för beredskapen vid kärnkraftsolyckor förbättrar sin beredskap att hantera både den akuta fasen och de långsiktiga konsekvenserna. Regeringen har påbörjat ett arbete, och det bör ske med största skyndsamhet.

Vänsterpartiet ser mycket allvarligt på alla incidenter och tillbud som har konstaterats på själva kärnkraftsanläggningarna men även i regelverk och hur säkerhetsarrangemangen hos personalen sköts. Den så kallade mänskliga faktorns betydelse ska aldrig underskattas. Det är viktigt med stor öppenhet i dessa frågor för att vi ska känna rimlig trygghet i hur säkerheten vid våra kärnkraftverk fungerar. Därför menar jag, till skillnad från utskottet, att regeringen bör ge riksdagen en årlig incidentrapportering. Det räcker inte med att läsa på Statens kärnkraftsinspektions hemsida vad som hänt.

Avslutningsvis vill jag ta upp frågan om lokala säkerhetsnämnder. De av staten finansierade lokala säkerhetsnämnderna i kärnkraftskommunerna har bland annat till uppgift att inhämta och sprida information till allmänheten om säkerhets- och strålskyddsarbete. Med hänvisning till sekretess och andra omständigheter sker detta inte i alla nämnder. Vänsterpartiet anser att lokala nämnder ska ha största möjliga lokala förankring och att det därför i nämnderna måste finnas representanter från alla partier med fullmäktigeplats inom kommunen. Det råder oklarheter och finns motstridiga uppgifter om vilka instanser som ska genomföra kontroll av dessa nämnder. De är inte heller skyldiga att avge årsredovisning. Det behövs klagörande förändring av regelverket och instruktioner. Regeringen bör därför revidera förordning 1988:810.

Nu fick jag några sekunder över, och därför önskar jag kammaren och dess personal god jul och gott nytt år.

Anf. 108 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Fru talman! Jag tänkte uppehålla mig vid två frågor. Det gäller bland annat att utskottet är nästan helt enigt i betänkandet om allvaret i Riksrevisionens kritik över kärnkraftsberedskapen. Men Vänsterpartiet har två reservationer. Det är kul att någon från Vänsterpartiet till slut anmälde sig till debatten så att vi kan diskutera reservationerna.

Vänsterpartiet har tagit upp frågan om incidentrapportering. Jag blir lite förbryllad över att Vänsterpartiet tar upp denna fråga som en reservation. Det finns redan en incidentrapportering i Sverige. Det fungerar så att konstaterade eller misstänkta brister i kärntekniska anläggningar i Sverige utreds, klassificeras och rapporteras av tillståndshavaren till SKI. Därefter gör SKI en likadan granskning. Allvarliga händelser sammanställs i en stor granskningsrapport. De kallas för RUS-rapporter. Rapporterna lämnas in årligen till regeringen och finns att läsa. Rapporterna finns bland annat på SKI:s hemsida, www.ski.se. Incidentrapporteringen finns redan att hämta för Gunilla Wahlén och hennes partikolleger.

Jag vill förtydliga i debatten om kärnsäkerhet att man inte ska förstora upp frågan och säga att kärnsäkerheten i Sverige är sämre än vad den egentligen är. Till exempel under 2005 avlämnades noll Inesrapporteringar i Sverige och under 2006 avlämnades två Inesrapporteringar, en etta och en tvåa. Sammantaget under hela den förra regeringens mandatperioder 1994–2006, tolv år, inträffade bara 28 Inesrapporteringar. Det är inte så att vi står inför världens förfall i våra kärntekniska anläggningar i Sverige.

Anf. 109 GUNILLA WAHLÉN (v) replik:

Fru talman! Vi är helt överens om att vi inte står inför världens förfall i de svenska kärnkraftverken. Det finns ingen som har påstått det heller.

När det gäller kärnsäkerheten tycker jag, precis som övriga utskottet, att rapporten från riksrevisorerna är bra. Där framgår saker och ting. Rapporten handlar inte om kärnsäkerheten, det vill säga att risken skulle vara större i Sverige än i något annat land att det ska hända en olycka, utan den belyser vilken beredskap vi har att hantera en olycka och hur planerna ser ut. Det finns regler för hur planerna ska skötas. De har upptäckt att planerna inte följs, till exempel en sådan sak som att myndigheterna har ansvar för att öva. Den högsta instansen med det högsta ansvaret, som ska tala om för sina myndigheter att det ska fungera, Regeringskansliet självt, deltar inte i övningar. Om inte Regeringskansliet har kompetens att se brister, möjligheter eller vad som ska åtgärdas, genom att inte delta i övningar, ska då alla andra delta? Detta är viktigt.

Utskottet är överens om att detta måste förbättras. Vänsterpartiet har inte på något sätt påstått att vi har en sämre säkerhet här än i andra länder. Jag tror att vi har ungefär samma säkerhetstänkande i alla länder, åtminstone i Europa.

När det gäller incidentrapporteringen stämmer den beskrivning vi har fått här. Det är helt riktigt att de lämnar incidentrapportering till regeringen. Vi vill gå ett steg till, det vill säga att lämna incidentrapporteringen till riksdagen. Det skulle innebära att vi får en skrivelse till utskottet där vi kan diskutera, prata och gå igenom incidenter. Vi har ju aldrig tillfälle att diskutera de frågorna.

Anf. 110 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Fru talman! Vad bra, Gunilla Wahlén, att vi kan enas om att det som ni kräver och reserverar er emot i betänkandet redan finns. Vi hade nästan kunnat vara helt eniga i betänkandet.

När det gäller frågan om Regeringskansliets närvaro eller icke-närvaro i de olika totalövningarna vad gäller akuta och långsiktiga faser är det jätteviktigt att alla berörda myndigheter, aktörer, Regeringskansliet, centrala och ledande personer ska vara med på övningarna. Det är ändå i Regeringskansliet som trycka-på-knappen-funktionen kommer att finnas i framtiden.

Men vi ska komma ihåg att Riksrevisionen har granskat åren 2004–2006. Det var inte några borgerliga ministrar som satt i Regeringskansliet under de åren. Jag säger inte att vi skulle vara bättre än tidigare regeringsinnehavare. Jag har pratat med ansvariga på Regeringskansliet och i departementen om dessa frågor. De säger att de alltid försöker att vara med så gott det går, men ibland finns det andra saker som ligger i pipeline före dessa övningar. De är totalomfattande och stora. De försöker få med så många människor de kan på dessa övningar. Ibland passar det inte alltid för Regeringskansliet. Jag kan tänka mig att det ibland också var så för tidigare socialdemokratiska regeringar. Det är bara att beklaga. Jag hoppas att kompetensen finns i framtiden.

Jag vill också passa på att önska fru talman och presidiet god jul, tacka kansliet för gott arbete med betänkandet, god jul, och säga god jul till mina kolleger och motståndare.

Anf. 111 GUNILLA WAHLÉN (v) replik:

Fru talman! Patrik Forslund hörde inte det som skilde vårt yrkande från den beskrivning som Patrik Forslund gav. Det var ju det att vi ville att den här återrapporteringen skulle komma årligen till riksdagen. Det var det som var skillnaden, och det är det som står i vår incidentrapporteringsmotion.

Vi har också en motion som handlar om lokala säkerhetsnämnder. Vi tycker nämligen att det är så viktigt att man har en lokal förankring i de kommuner där det finns en större risk än i andra kommuner för tillbud som medför att radioaktivt ämne sprids ut.

Det är på de två områdena, när det gäller incidentrapportering och säkerhetsnämnderna, som vi har reservationer. Vi har däremot inte reserverat oss när det gäller frågan om säkerhetsarbete och Riksrevisionens skrivelse – där tillstyrker vi förslaget i betänkandet, som utskottet har.

Jag tycker att Patrik Forslund kan vara mycket nöjd med den enstämmighet som finns i utskottet omkring just de här frågorna. Sedan får vi återkomma när det gäller de lokala nämnderna, och vi får fortsätta att tycka att regeringen ska förbättra det arbetet inom de lokala nämnderna.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 14 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.31 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU2 Registrering av riksdagsledamöters åtaganden m.m.

Punkt 1 a (Lagförslaget)

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 1 b (Registrering av skulder)

1. utskottet

2. mot. 2007/08:K412 (m)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2007/08:47

19 december

*Beredskapen för
kärnkraftsolyckor*

**CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byg-
gande samt konsumentpolitik**

Punkt 2 (Mål för bostadspolitik)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

159 för utskottet

151 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 m, 26 c, 22 fp, 22 kd

För res. 1: 115 s, 19 v, 17 mp

Frånvarande: 15 s, 8 m, 3 c, 6 fp, 2 kd, 3 v, 2 mp

Punkt 4 (Utredning om ett nytt system för bostadsfinansiering)

1. utskottet
2. res. 4 (s)
3. res. 5 (v)

Förberedande votering:

116 för res. 4

20 för res. 5

174 avstod

39 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

160 för utskottet

116 för res. 4

36 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 m, 26 c, 22 fp, 22 kd

För res. 4: 116 s

Avstod: 19 v, 17 mp

Frånvarande: 14 s, 7 m, 3 c, 6 fp, 2 kd, 3 v, 2 mp

Punkt 5 (Hissbidrag)

1. utskottet
2. res. 7 (s, v, mp)

Votering:

160 för utskottet

152 för res. 7

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 m, 26 c, 22 fp, 22 kd

För res. 7: 116 s, 19 v, 17 mp

Frånvarande: 14 s, 7 m, 3 c, 6 fp, 2 kd, 3 v, 2 mp

Prot. 2007/08:47

19 december

Punkt 9 (Mål för konsumentpolitiken)

1. utskottet

2. res. 11 (s, v, mp)

Votering:

158 för utskottet

152 för res. 11

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 m, 26 c, 21 fp, 22 kd

För res. 11: 116 s, 19 v, 17 mp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 3 c, 7 fp, 2 kd, 3 v, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU7 Nikotinläkemedel i handeln

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

293 för utskottet

20 för res. 1

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 90 m, 26 c, 22 fp, 22 kd, 17 mp

För res. 1: 1 s, 19 v

Frånvarande: 13 s, 7 m, 3 c, 6 fp, 2 kd, 3 v, 2 mp

Punkt 2 (Förslaget till lag om detaljhandel med nikotinläkemedel m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (s)

Votering:

180 för utskottet

117 för res. 2

15 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 m, 26 c, 22 fp, 22 kd, 3 v, 17 mp

För res. 2: 117 s

Avstod: 15 v

Frånvarande: 13 s, 7 m, 3 c, 6 fp, 2 kd, 4 v, 2 mp

SkU16 Kontroll av postförsändelser
Kammaren biföll utskottets förslag.

UFöU3 Svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen

1. utskottet

2. res. (v)

Votering:

292 för utskottet

20 för res.

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 90 m, 26 c, 22 fp, 22 kd, 17 mp

För res.: 1 s, 19 v

Frånvarande: 14 s, 7 m, 3 c, 6 fp, 2 kd, 3 v, 2 mp

FöU4 Beredskapen för kärnkraftsolyckor

Punkt 4 (Lokala säkerhetsnämnder)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

290 för utskottet

20 för res. 2

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 89 m, 26 c, 21 fp, 22 kd, 16 mp

För res. 2: 19 v, 1 mp

Frånvarande: 14 s, 8 m, 3 c, 7 fp, 2 kd, 3 v, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

15 § Bordläggning, beslut om motionsrätt och beslut om förlängd motionstid

Anmälades och bordlades

Proposition

2007/08:44 Vissa etikprövningsfrågor m.m.

Skrivelse

2007/08:42 2007 års redogörelse för tillämpningen av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

EU-dokument

KOM(2007)722 Meddelande från kommissionen om förberedelser inför ”hälsokontrollen” av reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för prop. 2007/08:44 skulle förlängas till *fredagen den 18 januari 2008*.

Prot. 2007/08:47
19 december

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på skr. 2007/08:42.

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för skrivelsen skulle förlängas till *fredagen den 18 januari 2008*.

16 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 19 december

2007/08:286 Helhetssyn i utvecklingspolitiken

av *Bodil Ceballos* (mp)

till statsrådet *Gunilla Carlsson* (m)

2007/08:287 Fusk med kött i butiker

av *Jacob Johnson* (v)

till jordbruksminister *Eskil Erlandsson* (c)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 januari 2008.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 19 december

2007/08:520 Statligt stöd till Jobs and Society Nyföretagarcentrum

av *Christer Adelsbo* (s)

till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2007/08:521 Förslaget om Nystartscentrum

av *Christer Adelsbo* (s)

till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2007/08:522 Grekiskt Kulturcentrums kulturvärden

av *Nikos Papadopoulos* (s)

till kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m)

2007/08:523 Inrättandet av en angränsande zon utanför Sveriges sjöterritorium

av *Allan Widman* (fp)

till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2007/08:524 Ansvarstagande för arbetsmiljöfrågorna
av *Louise Malmström* (s)
till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 januari 2008.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 18 december

2007/08:493 Utveckling av landsbygdspolitiken
av *Åsa Lindestam* (s)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

den 19 december

2007/08:444 Den kommunalekonomiska utjämningen
av *Jennie Nilsson* (s)
till finansminister *Anders Borg* (m)

2007/08:446 Kommunalekonomisk utjämning
av *Helena Bouveng* (m)
till statsrådet *Mats Odell* (kd)

2007/08:447 Rättvis beskattning och neutrala villkor mellan olika upplåtelseformer
av *Carina Moberg* (s)

till finansminister *Anders Borg* (m)

2007/08:448 Avskaffandet av balanskravet för adoption
av *Jan-Evert Rådhström* (m)
till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2007/08:449 En öppen redovisning av abortköer
av *Cecilia Widegren* (m)
till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2007/08:451 Hjälpmedel åt dyslektiker
av *Lennart Axelsson* (s)

till utbildningsminister *Jan Björklund* (fp)

2007/08:452 Integrering av folkhälsomål i miljöarbetet
av *Désirée Liljevall* (s)

till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2007/08:453 Nödvändiga statliga beslut för utbyggnad av väg E 6 i Bohuslän

av *Lars Tysklind* (fp)

till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2007/08:454 Världshälsoorganisationens resurser för äldrefrågor
av *Barbro Westerholm* (fp)

till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2007/08:455 Förslaget om sänkta arbetsgivaravgifter

av *Anna König Jerlmyr* (m)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:456 Försvarsmaktens framtida helikopters flygegenskaper

av *Allan Widman* (fp)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:457 Idrottande och rätten till a-kassa

av *Anna König Jerlmyr* (m)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:458 Fiskeavtalet mellan EU och Marocko

av *Agneta Berliner* (fp)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:459 Brott mot företagare

av *Lars-Ivar Ericson* (c)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:460 Svenska Spel

av *Mats G Nilsson* (m)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:461 Diplomater som begår brott

av *Britta Rådström* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:462 Friskolor på Gotland

av *Mats Gerdau* (m)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:463 Översyn av budgetlagen

av *Pär Nuder* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:464 Privatskolor och elever med funktionsnedsättning

av *Ameer Sachet* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:465 Svenska Spel

av *Camilla Lindberg* (fp)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:466 Möjligheter att erhålla svenskt pass

av *Elisabeth Svantesson* (m)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:467 Storumans flygplats

av *Gunilla Tjernberg* (kd)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:468 Iraks skingrade kulturarv

av *Ameer Sachet* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:469 Privata skolor och bevarande av betygskopior

av *Ameer Sachet* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:470 Behovet av ett utbud av hyresrätter

av *Ameer Sachet* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

Prot. 2007/08:47

19 december

2007/08:471 Bostadstillägget för förtidspensionärer

av *Ameer Sachet* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:472 Fängelsestraff utanför anstalt

av *Inge Garstedt* (m)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:473 Kemikalieinspektionens effektivitet

av *Bengt-Anders Johansson* (m)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:475 Vildsvinsolyckor

av *Lars Wegedal* (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:476 Idrottens självständighet

av *Lars Wegedal* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:477 Statliga medel till idrottsklubbar med elitsatsning på barn

av *Gunvor G Ericson* (mp)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:478 Nya bosättningar på Västbanken

av *Peter Hultqvist* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:479 Sverige och utarmat uran i vapen

av *Ameer Sachet* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:480 Förnyelse av AT-läkarsystemet

av *Ameer Sachet* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:482 Familjepolitik

av *Jasenko Omanovic* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:483 Cancer hos barn nära kärnkraftverk

av *Per Bolund* (mp)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:484 Naturreservat

av *Gunnar Sandberg* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:485 Subvention för byggande i trä

av *Gunnar Sandberg* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:486 Bohusbanans framtid

av *Peter Pedersen* (v)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:487 Ökat försörjningsstöd

av *Tommy Ternemar* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:488 Tillgänglighet inom turismen

av *Marie Nordén* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:489 Turkiets hantering av svenska medborgare

av *Marie Nordén* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:490 Brist på psykiatrer

av *Anne Marie Brodén* (m)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:491 Länsstyrelsernas rekrytering

av *Lars Wegedal* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:492 Konsoliderad version av Lissabonfördraget

av *Jacob Johnson* (v)

till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2007/08:494 Hotet mot världens träd och skogar

av *Birgitta Eriksson* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

**2007/08:495 Försvarets beredskap att hantera traumatiska krigs-
upplevelser**

av *Birgitta Eriksson* (s)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:496 Anslag för skydd av skogen

av *Britta Rådström* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:497 Illegalt spel

av *Lars Wegedal* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:498 Förändrade budgetpropositioner och Riksrevisionen

av *Birgitta Eriksson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:500 Norrland och kommunal skatteutjämning

av *Britta Rådström* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:501 Diplomatisk närvaro i Östersjöområdet

av *Hans Wallmark* (m)

till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2007/08:502 Skatteförändringar som missgynnar Norrland

av *Britta Rådström* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:503 Världighet och trovärdighet

av *Johan Löfstrand* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:504 Det europeiska jämställdhetsinstitutet

av *Carina Hägg* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:505 Utbildningsplatser inom komvux vid en lågkonjunktur

av *Katja Larsson* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

**2007/08:506 Utbildningsmöjligheter för lågutbildade flyktingar och
andra jämförbara grupper**

av *Katja Larsson* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

Prot. 2007/08:47

19 december

Prot. 2007/08:47
19 december

2007/08:507 Rätten att kommunicera anonymt

av *Karl Sigfrid* (m)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:508 Läkemedel och våld

av *Thomas Nihlén* (mp)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 januari 2008.

19 § Kammaren åtskildes kl. 16.11.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 9 § anf. 23 (delvis),

av talmannen därefter till och med 10 § anf. 62 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 102 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 december.....	1
NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv	1
NU2 Utgiftsområde 19 Regional utveckling	2
NU3 Utgiftsområde 21 Energi.....	3
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	4
4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	5
5 § Hänvisning av ärende till utskott.....	5
6 § Förnyad bordläggning.....	6
7 § Registreringen av riksdagsledamöters åtaganden m.m.....	6
Konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU2	6
Anf. 1 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	6
(Beslut fattades under 14 §.).....	7
8 § Rättelse av ändring i radio- och TV-lagen.....	7
Konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU12	7
(Beslut fattades under 14 §.).....	7
9 § Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumtpolitik.....	7
Civilutskottets betänkande 2007/08:CU1	7
Anf. 2 CARINA MOBERG (s)	7
Anf. 3 EGON FRID (v)	11
Anf. 4 JAN LINDHOLM (mp).....	13
Anf. 5 EWA THALÉN FINNÉ (m)	16
Anf. 6 CARINA MOBERG (s) replik	19
Anf. 7 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	20
Anf. 8 CARINA MOBERG (s) replik	20
Anf. 9 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	21
Anf. 10 EGON FRID (v) replik.....	21
Anf. 11 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	22
Anf. 12 EGON FRID (v) replik.....	22
Anf. 13 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	23
Anf. 14 JAN LINDHOLM (mp) replik	23
Anf. 15 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	24
Anf. 16 JAN LINDHOLM (mp) replik	24
Anf. 17 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	25
Anf. 18 LENNART PETTERSSON (c).....	25
Anf. 19 LARS TYSKLIND (fp).....	27
Anf. 20 CARINA MOBERG (s) replik	30
Anf. 21 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	30
Anf. 22 CARINA MOBERG (s) replik	31
Anf. 23 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	31
Anf. 24 JAN LINDHOLM (mp) replik	32
Anf. 25 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	32
Anf. 26 JAN LINDHOLM (mp) replik	33

Anf. 27	LARS TYSKLIND (fp) replik	33
Anf. 28	EGON FRID (v) replik	34
Anf. 29	LARS TYSKLIND (fp) replik	34
Anf. 30	EGON FRID (v) replik	35
Anf. 31	LARS TYSKLIND (fp) replik	35
Anf. 32	YVONNE ANDERSSON (kd)	35
Anf. 33	CARINA MOBERG (s) replik	37
Anf. 34	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	37
Anf. 35	CARINA MOBERG (s) replik	38
Anf. 36	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	38
Anf. 37	EVA SONIDSSON (s)	39
Anf. 38	CHRISTOPHER ÖDMANN (mp)	41
Anf. 39	ANTI AVSAN (m)	43
Anf. 40	MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	45
Anf. 41	CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik	46
Anf. 42	MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik	46
Anf. 43	CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik	46
Anf. 44	MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik	47
Anf. 45	KATARINA BRÄNNSTRÖM (m)	47
Anf. 46	CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik	49
Anf. 47	KATARINA BRÄNNSTRÖM (m) replik	50
Anf. 48	CHRISTOPHER ÖDMANN (mp) replik	50
Anf. 49	KATARINA BRÄNNSTRÖM (m) replik	51
	(Beslut fattades under 14 §.)	51
10 §	Nikotinläkemedel i handeln	51
	Socialutskottets betänkande 2007/08:SoU7	51
Anf. 50	FINN BENGTSSON (m)	51
Anf. 51	CHRISTER ENGELHARDT (s)	52
Anf. 52	ELINA LINNA (v)	54
Anf. 53	JAN R ANDERSSON (m)	56
Anf. 54	CHRISTER ENGELHARDT (s) replik	57
Anf. 55	JAN R ANDERSSON (m) replik	58
Anf. 56	CHRISTER ENGELHARDT (s) replik	58
Anf. 57	JAN R ANDERSSON (m) replik	59
Anf. 58	ELINA LINNA (v) replik	59
Anf. 59	JAN R ANDERSSON (m) replik	60
Anf. 60	ELINA LINNA (v) replik	60
Anf. 61	JAN R ANDERSSON (m) replik	61
Anf. 62	LARS-IVAR ERICSON (c)	61
Anf. 63	ELINA LINNA (v) replik	63
Anf. 64	LARS-IVAR ERICSON (c) replik	63
Anf. 65	ELINA LINNA (v) replik	63
Anf. 66	LARS-IVAR ERICSON (c) replik	64
Anf. 67	CHRISTER ENGELHARDT (s) replik	64
Anf. 68	LARS-IVAR ERICSON (c) replik	64
Anf. 69	CHRISTER ENGELHARDT (s) replik	65
Anf. 70	LARS-IVAR ERICSON (c) replik	65
Anf. 71	TOBIAS KRANTZ (fp)	65
Anf. 72	ELINA LINNA (v) replik	67

Anf. 73	TOBIAS KRANTZ (fp) replik	67	Prot. 2007/08:47
Anf. 74	ELINA LINNA (v) replik	68	19 december
Anf. 75	TOBIAS KRANTZ (fp) replik	68	
Anf. 76	CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd)	69	
Anf. 77	ELINA LINNA (v) replik	70	
Anf. 78	CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik	70	
Anf. 79	ELINA LINNA (v) replik	71	
Anf. 80	CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik	71	
Anf. 81	CHRISTER ENGELHARDT (s) replik	72	
Anf. 82	CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik	72	
Anf. 83	CHRISTER ENGELHARDT (s) replik	73	
Anf. 84	CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd) replik	73	
Anf. 85	THOMAS NIHLÉN (mp)	73	
Anf. 86	TOBIAS KRANTZ (fp) replik	75	
Anf. 87	THOMAS NIHLÉN (mp) replik	76	
Anf. 88	TOBIAS KRANTZ (fp) replik	76	
Anf. 89	THOMAS NIHLÉN (mp) replik	77	
	(Beslut fattades under 14 §.)	77	
11 §	Kontroll av postförsändelser	77	
	Skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU16	77	
	(Beslut fattades under 14 §.)	77	
12 §	Svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen	77	
	Sammanstatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande		
	2007/08:UFöU3	77	
Anf. 90	ROLF GUNNARSSON (m)	77	
Anf. 91	GUNILLA WAHLÉN (v)	78	
Anf. 92	ÅSA LINDESTAM (s)	80	
Anf. 93	NILS OSKAR NILSSON (m)	82	
Anf. 94	KERSTIN LUNDGREN (c)	83	
Anf. 95	ALLAN WIDMAN (fp)	85	
Anf. 96	ROSITA RUNEGRUND (kd)	86	
Anf. 97	PETER RÅDBERG (mp)	87	
Anf. 98	ALLAN WIDMAN (fp) replik	89	
Anf. 99	PETER RÅDBERG (mp) replik	90	
Anf. 100	ALLAN WIDMAN (fp) replik	90	
Anf. 101	PETER RÅDBERG (mp) replik	91	
	(Beslut fattades under 14 §.)	91	
13 §	Beredskapen för kärnkraftsolyckor	91	
	Försvarsutskottets betänkande 2007/08:FöU4	91	
Anf. 102	PETER JEPPSSON (s)	91	
Anf. 103	PATRIK FORSLUND (m)	92	
Anf. 104	EVA SELIN LINDGREN (c)	94	
Anf. 105	ROSITA RUNEGRUND (kd)	95	
Anf. 106	PETER RÅDBERG (mp)	95	
Anf. 107	GUNILLA WAHLÉN (v)	96	
Anf. 108	PATRIK FORSLUND (m) replik	97	
Anf. 109	GUNILLA WAHLÉN (v) replik	98	
Anf. 110	PATRIK FORSLUND (m) replik	98	

Anf. 111 GUNILLA WAHLÉN (v) replik	99
(Beslut fattades under 14 §.)	99
Ajournering.....	99
Återupptagna förhandlingar	99
14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	99
KU2 Registrering av riksdagsledamöters åtaganden m.m.....	99
KU12 Rättelse av ändring i radio- och TV-lagen.....	100
CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	100
SoU7 Nikotinläkemedel i handeln	101
SkU16 Kontroll av postförsändelser	102
UFöU3 Svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen.....	102
FöU4 Beredskapen för kärnkraftsolyckor	102
15 § Bordläggning, beslut om motionsrätt och beslut om förlängd motionstid	102
16 § Anmälan om interpellationer	103
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	103
18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	104
19 § Kammaren åtskildes kl. 16.11.	108

Tryck: Elanders, Vällingby 2008